

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну
Кафедра фінансів та інвестицій

Дипломна магістерська робота
на тему «Формування системи фінансової стійкості підприємства»

Виконав: студент групи МгЗФМ-1-20
спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньої програми Фінансовий менеджмент у
сфері бізнесу
Інна КОШАРА
Керівник к.е.н., доц. Юлія РУСІНА
Рецензент д.е.н., доц. Андрій ЗОЛКОВЕР

Київ 2021

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра фінансів та інвестицій

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів та інвестицій

_____ **Ірина ТАРАСЕНКО**

“ _____ ” _____ 20 ____ року

З А В Д А Н Н Я

НА ДИПЛОМНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Кошарі Інні Олександрівні

1. Тема роботи: Формування системи фінансової стійкості підприємства
Науковий керівник роботи: Русіна Юлія Олександрівна, к.е.н., доц.,
затверджені наказом вищого навчального закладу від “29” вересня 2020 року
№183-уч
2. Строк подання студентом роботи: 13.12.2021р.
3. Вихідні дані до роботи: фінансова звітність ДП "ЗАВОД 410 ЦА", фахова та
науково-методична література.
4. Зміст дипломної роботи: 1. Теоретико-методичні аспекти фінансової стійкості
авіаційного підприємства. 2. Аналіз та оцінка фінансової стійкості ДП «ЗАВОД
410 ЦА». 3. Підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю ДП
«ЗАВОД 410 ЦА».

5. Консультанти розділів дипломної магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Юлія РУСІНА к.е.н., доц.		
1 розділ	Юлія РУСІНА к.е.н., доц.		
2 розділ	Юлія РУСІНА к.е.н., доц.		
3 розділ	Юлія РУСІНА к.е.н., доц.		
Висновки	Юлія РУСІНА к.е.н., доц.		

6. Дата видачі завдання: 04.10.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної магістерської роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	01.11.2021	
2	Розділ 1 Теоретико-методичні аспекти фінансової стійкості авіаційного підприємства.	01.11.2021	
3	Розділ 2 Аналіз та оцінка фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА»	19.11.2021	
4	Розділ 3 Підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю ДП «ЗАВОД 410 ЦА»	01.12.2021	
5	Висновки	04.12.2021	
6	Оформлення дипломної магістерської роботи (чистовий варіант)	10.12.2021	
7	Здача дипломної магістерської роботи на кафедру для рецензування (за 14 днів до захисту)	10.12.2021	
8	Перевірка дипломної магістерської роботи на наявність ознак плагіату (за 10 днів до захисту)		
9	Подання дипломної магістерської роботи на затвердження завідувачу кафедри (з 7 днів до захисту)		

Студент

Інна КОШАРА

(підпис)

Науковий керівник роботи

Юлія РУСІНА

(підпис)

Директор НМЦУПФ

Олена ГРИГОРЕВСЬКА

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Кошара І. «Формування системи фінансової стійкості підприємства» – Рукопис.

Дипломна магістерська робота за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу» – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2021 рік.

Дипломну магістерську роботу присвячено дослідженню теоретико-методологічних основ та обґрунтуванню практичних шляхів підвищення ефективності управління рівнем фінансової стійкості підприємства. На підставі здійсненого аналізу та оцінки фінансової стійкості «ДП «ЗАВОД 410 ЦА» та обґрунтовано шляхи щодо зміцнення його рівня.

Запропоновано використання основних методів і прийомів щодо аналізу стану та управління фінансовою стійкістю авіаційного підприємства; обґрунтована важливість визначення напрямів підвищення рівня ефективності управління фінансовою стійкістю з метою поліпшення фінансового стану; визначені напрями підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства та надана оцінка його впливу на рівень ефективності управління господарською діяльністю підприємства.

Ключові слова: ризик, управління, модель, ресурси, фінанси, механізм, стійкість, оцінка.

ANNOTATION

Koshara I. «Forming of the system of financial stability of enterprise» is Manuscript.

Diploma master's degree work on speciality 072 «Finances, banking and insurance» on the educational program «The Financial management in the field of business» is the Kievan national university of technologies and design, Kiev, 2021 year.

Diploma master's degree work is devoted research of theoretical and methodological foundations and ground of practical ways of increase of efficiency of management of management the level of financial stability of enterprise. On the basis of realizable analysis and estimation of financial stability of SE « PLANT 410 CA» and substantiated ways to strengthen its level.

The use of basic methods and receptions is offered in relation to the analysis of the state and management financial stability of aviation enterprise; importance of determination of directions of increase of level of efficiency of management financial stability is grounded with the purpose of improvement of the financial state; directions of increase efficiency of management financial stability of enterprise are certain and the estimation of his influence is given on the level of efficiency of management economic activity of enterprise.

Keywords: risk, management, model, resources, finances, mechanism, stability, estimation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	15
1.1. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства	15
1.2. Методика та показники оцінки фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі	22
1.3. Напрями підвищення ефективності управління рівнем фінансової стійкості підприємства.....	36
Висновки за розділом 1	47
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ДП «ЗАВОД 410 ЦА».....	48
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ДП «Завод 410 ЦА»	48
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства	54
2.3. Аналіз рівня фінансової стійкості підприємства ДП «Завод 410 ЦА»	65
Висновки за розділом 2	74
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ДП «ЗАВОД 410 ЦА».....	76
3.1. Побудова механізму забезпечення зміцнення рівня фінансової стійкості авіаційного підприємства	76
3.2. Прогнозування зміни рівня фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»	84
3.3. Заходи щодо управління операційними витратами підприємства з метою забезпечення фінансової стійкості.....	93
Висновки за розділом 3	101
ВИСНОВКИ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	106
ДОДАТКИ.....	110

ВСТУП

Поняття фінансової стійкості для підприємства це одна з найважливіших характеристик оцінки фінансового стану, воно більш повно відображає, наскільки підприємство має стабільний та незалежний стан від зовнішніх кредиторів та надає оцінку фінансових вкладень власників, тобто наскільки вони фінансують підприємство, визначає частину власного капіталу, яка використовується для фінансування господарської діяльності. Здійснювати аналіз рівня фінансової стійкості будь-якого підприємства є більш важливою необхідністю, так як за допомогою аналізу можна визначити більш сильні та слабкі позиції підприємств. Далі цю інформацію менеджери використовують для контролю за господарською діяльністю підприємства з метою недопущення банкрутства. Кредитори уважно стежать за рівнем фінансової стійкості з метою визначення того, як підприємство може сплатити за власними борговими зобов'язаннями, а також мають можливість виконувати фіксовані платежі власними доходом. Банки формують власну кредитну політику згідно оцінки рівня фінансової стійкості підприємств. Фінансові експерти використовують показники для здійснення порівняння відносних переваг окремих підприємств.

Актуальність теми визначається тим, що у сучасний час більшість підприємств України діють в таких економічних умовах, які мають постійно змінюватись, ці зміни можуть як позитивно, так і негативно впливати на їх господарську діяльність. Тому підприємства, перш за все, повинні мати більш надійну фінансову стійкість з метою вистояти та продовжувати більш ритмічно функціонувати під впливом негативного впливу з боку зовнішнього та внутрішнього середовища.

У сучасний час більшу увагу вчені-економісти приділяють увагу пошуку шляхів підвищення рівня ефективності управління фінансовою стійкістю підприємств. Даним питанням займалися вчені, як А.М. Поддєрьогін, Н.Г. Білуха, О.Д. Заруба, М.І. Савлук, Ю.С. Цал-Цалко, К.В. Ізмайлова, І.О. Бланк та інші. Більш важливою сучасною проблемою щодо підвищення рівня фінансової

стійкості підприємств є збереження оптимального співвідношення між власними і позиковими коштами, враховується більш позитивною ситуацією, коли частка позикових коштів має меншу вагу – 50% у загальній сумі капіталу.

Аналіз та оцінка фінансової стійкості може виконуватися управлінським персоналом підприємства і будь-якими фінансовими аналітиками. Внутрішній аналіз може здійснюватися фінансовим відділом підприємства. Інформаційна база аналізу досить значна та включає інформацію, яка існує всередині підприємства та є корисною для здійснення управління. Зовнішній аналіз здійснюється аналітиками, які не мають доступу до внутрішньої інформаційної бази підприємства, тобто аналіз є менш деталізований та більш формалізований. Джерелом інформації для здійснення аналізу фінансової стійкості є фінансова звітність, яка є найбільш наочною та пристосованою для вирішення окремих завдань щодо оцінки позиції підприємства в умовах ринку. Крім того, з метою аналізу фінансової стійкості може використовуватися і інша інформація. Для більш глибокого визначення причин або інших відхилень фінансових показників від розрахункових використовують також дані фінансової звітності підприємства.

Мета магістерської роботи визначається тим, що за рахунок здійснення системного та комплексного аналізу діяльності підприємства авіаційної галузі необхідно відокремити окремі напрями щодо підвищення рівня фінансової стійкості та надати оцінку напрямам підвищення ефективності діяльності з урахуванням сучасних тенденцій сучасного господарювання в Україні та в умовах реалізацію фінансової стратегії та тактики у розвитку підприємства.

Для досягнення поставленої мети роботи необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність поняття фінансової стійкості підприємства та оцінку його значення для підприємства авіаційної галузі;
- дослідити методику оцінки фінансової стійкості підприємства авіаційної галузі;
- відокремити загальні напрями щодо підвищення ефективності

управління рівнем фінансової стійкості підприємства авіаційної галузі;

- надати характеристику підприємству ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- здійснити аналіз фінансового стану підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- здійснити аналіз та надати оцінку рівню фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- здійснити побудову механізму забезпечення зміцнення рівня фінансової стійкості авіаційного підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- зробити прогноз щодо зміни рівня фінансової стійкості авіаційного підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- визначити заходи щодо управління операційними витратами ДП «ЗАВОД 410 ЦА» з метою подальшого зміцнення рівня фінансової стійкості.

Об'єкт дослідження – механізм управління рівнем фінансової стійкості на авіаційному підприємстві ДП «ЗАВОД 410 ЦА».

Предмет дослідження – принципи та методи управління фінансовою стійкістю ДП «ЗАВОД 410 ЦА» згідно сучасних умов господарювання.

Методологічною основою дослідження з'явилися праці учених з теорії управління рівнем фінансової стійкості, чинні та діючі правові та нормативно-законодавчі акти, які регламентують процес управління рівнем фінансової стійкості, а також необхідні статистичні дані.

Методика дослідження ґрунтується на системному підході та аналізі теорії управління рівнем фінансової стійкості, структурних змін в економічній діяльності суб'єктів господарювання у сфері управління фінансами.

Наукова новизна та практична цінність роботи визначається в наступному:

- у побудові механізму забезпечення зміцнення рівня фінансової стійкості авіаційного підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- здійсненні прогнозу щодо зміни рівня фінансової стійкості авіаційного підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»;
- визначенні заходів щодо управління операційними витратами ДП «ЗАВОД 410 ЦА» з метою подальшого зміцнення рівня фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВІАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість підприємства – це загальна характеристика щодо оцінки фінансового стану підприємства та в певній мірі включає показники ліквідності і платоспроможності. Разом із тим є окрема система критеріїв щодо оцінки фінансової стійкості, яку можна використовувати для оцінки рівня надійності партнерів підприємства у здійсненні господарських стосунках. Аналіз рівня фінансової стійкості на окрему дату надає можливість встановити рівень раціональності управління власними та запозиченими коштами на протязі окремого періоду. Крім того, важливо, щоб стан наявних джерел власних і запозичених засобів відповідав визначеним стратегічним цілям щодо розвитку підприємства, так як недостатній рівень фінансової стійкості може призвести до зниження платоспроможності у наслідок відсутності грошових коштів, які необхідні для здійснення розрахунків. Одночасно наявність більш великих залишків грошових коштів ускладнює діяльність підприємства, так як виникає необхідність їх іммобілізації в надлишкові запаси та витрати. Здійснення достовірної оцінки фінансової стійкості підприємства дуже важлива для формування окремих висновків та прийняття рішень щодо резервів зміцнення фінансового стану підприємства. Для власників, кредиторів, інвесторів, це дає можливість надати оцінку не тільки рівню доходності вкладених коштів, але і оцінити рівень достатності власного капіталу для подальшого розвитку, визначити наявність джерел для погашення позик.

Рівень фінансової стійкості передбачає окремий стан фінансових ресурсів, при раціональному розпорядженні якими має гарантувати наявність власних коштів, визначає збільшення продуктивності та забезпечувати процес відтворення. Недостатній рівень фінансової стійкості найчастіше зумовлює наявність неплатоспроможності, а надмірна – це створення надлишкових

запасів та резервів, які збільшують рівень витрат на їх фінансування, здійснює стримування темпів розвитку господарської діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що даною проблемою займалися такі вчені, як: Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, В.Б. Моссаковський, П.Т. Саблук, Л.К. Сук, В.М. Алексійчук, М.Н. Крейніна та інші. Визначення поняття «фінансова стійкість» дається багатьма вченими-економістами, але більш частіше його трактування надається у науковій економічній та фінансовій літературі саме в українських та у деяких працях зарубіжних вчених-економістів [4, с.63-64].

Розглянемо трактування сутності та змісту фінансової стійкості, з точки зору українських вчених-економістів (табл. 1.1.):

Таблиця 1.1.

**Основні концепції економічної сутності поняття «фінансова стійкість»
українських вчених**

Автор	Думка автора
Цал-Цалко Ю.С.	Визначає фінансову стійкість як окремий стан активів (пасивів) підприємства та гарантує надійний рівень платоспроможності
Коробов М.Я.	Визначає фінансову стійкість як певну відповідність окремих параметрів діяльності підприємства та розміщення його фінансових ресурсів згідно оцінки критеріїв позитивної характеристики фінансового стану
Ізмайлова К.В.	Визначає фінансову стійкість як ступінь фінансової незалежності підприємства відносно власності на майно та його використання.
Бланк І.О.	Визначає фінансову стійкість як поняття дуже близьке до поняття «фінансова рівновага», відокремлює сутність цих категорій більшою частиною власних джерел фінансування при формуванні фінансових ресурсів
Забродський В.А., Кизим Н.А., Зінченко В.А. і Копчак Ю.С.	Розглядають фінансову стійкість в контексті поняття «фінансова рівновага» підприємства
Пантелєєв В.П. і Халява С.П.	Визначають поняття «фінансова стійкість», як певне перевищення суми доходів над витратами
Іваницька О.В.	Розглядає фінансову стійкість в межах окремого рівня стабільності, що характеризує поведінку відокремленою та автономно функціонуючої господарської системи щодо зовнішніх умов, які її оточують

Отже, згідно наданого визначення сутності поняття «фінансова стійкість» українськими вченими-економістами, можна зробити висновок, що це певний

стан активів (пасивів) господарюючого суб'єкта, який гарантує постійний рівень платоспроможності, характеризує певний рівень фінансової незалежності, надає оцінку прибутковості, фінансової рівноваги протягом тривалого періоду, враховуючі вплив внутрішніх та зовнішніх факторів.

Розглянемо аналіз сутності та змісту фінансової стійкості, з точки зору зарубіжних вчених-економістів (табл 1.2.):

Таблиця 1.2.

Основні концепції економічної сутності поняття «фінансова стійкість» зарубіжних вчених

Автор	Думка автора
К. Друрі, К. Хеддервік	Вважають, що здійснення оцінки рівня фінансової стійкості підприємства визначається станом рівня його фінансової незалежності. Стійкість пов'язана із загальною фінансовою структурою господарюючого суб'єкта, ступенем його залежності від зовнішнього фінансування
Холт Р.Н.	Пропонує певну систему розрахунку показників оцінки фінансової стійкості
Маршалл Дж. Ф. і Бансал Віпул К.	Розглядають фінансові нововведення, і тенденції, що намічаються при цьому, як зовнішні чинники та умови фінансової стійкості підприємства
Ньюман Дерек Л., Дейвіс Леслі Д.	Виділяють окремі умови оцінки рівня фінансової стійкості у вигляді оцінки віддачі прибутку від активів підприємства, що перевищує вартість запозичень, отримана позитивна маржа відображена у збільшенні віддачі капіталу

Таким чином, багато розглянутих зарубіжних вчених підкреслюють, що поняття фінансової стійкості визначається окремими правилами, що спрямовані одночасно на підтримку рівноваги фінансових структур та на уникнення окремих ризиків для інвесторів та кредиторів. Тобто, фінансову стійкість доцільно оцінювати окремими показниками, що характеризують різні види співвідношення між власними та позиковими джерелами фінансування, які використовуються для формування майна, відображеного в активі балансового звіту підприємства [5, с.58-59].

Отже, згідно результатів розгляду думок різних вчених, можна зробити певні окремі висновки:

- фінансова стійкість – головний компонент загальної економічної стійкості підприємства, так як певним результатом взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин та формується в процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

- фінансова стійкість – це певна здатність щодо здійснення основних та інших видів господарської діяльності в умовах дії підприємницького ризику та зовнішнього середовища з метою максимізації рівня добробуту власників, зміцнення рівня наявних конкурентних переваг підприємства з урахуванням інтересів держави та суспільства.

- фінансова стійкість – це здатність фінансової системи підприємства зберігати рух згідно наміченої траєкторії руху, тобто підтримувати намічений режим функціонування, незважаючи на вплив внутрішніх та зовнішніх чинників.

- фінансова стійкість визначає рівень фінансової незалежності підприємства від впливу зовнішніх джерел фінансування у вигляді кредиторів та інвесторів і надає оцінку фінансовій безпеці у вигляді оптимальної структури активів та джерел їх покриття.

- фінансова стійкість у довгостроковому плані надає певну характеристику рівню співвідношення власних і позикових коштів. Сутність фінансової стійкості визначається певним рівнем ефективності формування, розподілу та використання власних фінансових ресурсів, а рівень платоспроможності є зовнішнім проявом рівня стійкості. Забезпеченість запасів і витрат джерелами формування є основою фінансової стійкості. Також, здійснення розрахунку показників оцінки фінансової стійкості для менеджера є досить важливим, так як надає певну інформацію, яка необхідна для прийняття управлінських рішень щодо доцільності залучення додаткових позикових коштів та для здійснення контролю за господарською діяльністю з метою уникнення ймовірності банкрутства.

Забезпечення надійного рівня фінансової стійкості потребує поєднання характеристик – фінансово-господарської діяльності, у вигляді високої

обіговості власних коштів, високим рівнем фондівдачі, платоспроможністю і рентабельністю продукції, так як більшим джерелом фінансування підприємств є власні кошти, зокрема статутний капітал та прибуток, за рахунок яких сплачують відсотки, дивіденди, також вносять окремі передбаченні чинним законодавством України податки та платежі в бюджет. Але в умовах сучасної економіки їй властиві нестабільність товарного і фінансового ринків, високий рівень фінансових ризиків функціонування суб'єктів господарювання, значний вплив зовнішнього середовища на формування власних грошових потоків підприємства.

Слід зазначити, що рівень фінансової стабільності розглядається як окремий економічний процес пов'язаний з дією окремих стратегічних, тактичних та оперативних внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

Фінансова стабільність як певна економічна категорія розглядається більш ширше, так як охоплює сукупність окремих факторів, що забезпечують збереження підприємству його абсолютної та нормативної стійкості за контрольованої фінансової рівноваги та надає можливість щодо сталого економічного зростання під впливом найзначніших зовнішніх факторів. Таким чином, фінансова стабільність визначає здатність господарюючого суб'єкта досягти певного рівня стану фінансової рівноваги, збереження необхідного рівня фінансової стійкості і його утримання на перспективу на довгостроковий період шляхом здійснення ефективного управління фінансовою діяльністю.

Також відокремлюють внутрішню і зовнішню стійкість:

- Внутрішня стійкість – загальний стан, при якому забезпечується високий результат функціонування підприємства, тобто досягнення принципу активного реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх чинників [5, с.59-60].

- Зовнішня стійкість – обумовлюється певною стабільністю економічного середовища у рамках якого здійснюється господарська діяльність, це досягається завдяки певній системі управління економікою в масштабах держави. Крейніна М.Н. відокремлює наступні типи фінансової стійкості:

- абсолютна стійкість, що зустрічається рідко та являє собою крайній тип фінансової стійкості;

- нормальна стійкість, гарантує платоспроможність підприємства;

- нестійкий стан, що пов'язаний з порушенням рівня платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних засобів та збільшення власних оборотних коштів. При цьому даний стан вважається нормальним, якщо величина наявних власних запасів, що залучаються з метою формування та здійснення витрат на короткостроковий період, позикових коштів, що не перевищують сумарної вартості виробничих запасів і готової продукції, тобто найбільш ліквідної частини активів. Якщо визначені умови не виконуються, то наявний рівень фінансової нестійкості є ненормальним та відображає певну тенденцію щодо погіршення фінансового стану;

- кризовий стан, при якому господарюючий суб'єкт знаходиться на межі банкрутства, так як грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають наявну суму кредиторської заборгованості та прострочених позик.

Складність процесу визначення стандартизованої межі рівня фінансової стійкості зумовлюється тим, що кожне підприємство здійснює власну операційну діяльність у певному середовищі, що має певний рівень розвитку економічної системи та провокує окремі фактори, на які господарюючому суб'єкту неможливо вплинути. Проте зворотній вплив даних факторів на рівень ефективності господарської діяльності, саме ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість є досить значним та зростає в умовах дії економічної кризи. Для оцінки рівня фінансової стійкості необхідний окремий критерій, який повинен містити у собі окрему інформацію щодо стану активів, капіталу та фінансових ресурсів та фінансовий стан повинен розглядатись у динаміці.

Правильність підходів щодо кількісної оцінки фінансової стійкості підприємства вкрай важлива для нього, бо дає змогу виявити причини фінансової дестабілізації (якщо таке існує), розробити й реалізувати конкретні

заходи щодо усунення першопричин, потреб у фінансових ресурсах на їх фінансування, а отже приводить до зростання прибутковості підприємства. Постійне збільшення прибутку дає змогу підприємству забезпечити в необхідній мірі формування власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, що, в свою чергу, сприяє досягненню фінансової рівноваги та фінансовій стабілізації стану підприємства.

Таким чином, фінансова стійкість – це більш комплексне поняття, що перебуває під впливом фінансово-економічних процесів, це поняття слід визначити як певний стан фінансових ресурсів, оцінку рівня результативності їх розміщення та використання, при якому має забезпечуватись розвиток стану операційної чи інших видів діяльності – результат у вигляді збільшення прибутку та активів при збереженні потенційного стану платоспроможності та кредитоспроможності. Господарюючі суб'єкти у сучасний час більш самостійно планують і здійснюють власну фінансово-економічну діяльність, при цьому основну власну увагу спрямовують на забезпечення певної стабільності та здійснення прогнозу щодо можливостей подальшого економічного зростання, яке неможливо без визначення саме рівня власної фінансової стійкості.

Отже, господарюючі суб'єкти в процесі здійснення власної господарської діяльності можуть досягати як повної, так і часткової фінансової стабільності, при цьому повна стабільність досягається тільки при створенні передумов для стабільного зменшення вартості капіталу, який використовується для зростання ринкової вартості, виконання цього потребує прискорення темпів економічного розвитку на основі коригування окремих параметрів фінансової стратегії, головною метою якої є забезпечення високих темпів стійкого економічного зростання без порушення фінансової рівноваги в процесі здійснення діяльності. Тільки в разі додержання визначених вимог може бути забезпечення досягнення запланованого рівня фінансової стабільності у господарській діяльності сучасного підприємства.

1.2. Методика та показники оцінки фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі

Поняття фінансової стабільності є однією з найважливіших ознак фінансової ситуації, оскільки воно відображає, наскільки стабільним є підприємство, незалежно від зовнішнього фінансування, як власники фінансують власний бізнес, яка частина капіталу, створеного за рахунок власного капіталу, використовується на фінансування підприємницької діяльності.

Підприємства авіаційної промисловості України займають особливе місце в розвитку економіки країни.

За підсумками 2019-2020рр. можемо спостерігати скорочення показників діяльності авіаційних підприємств, як наслідок стан розвитку національних авіаперевезень ускладнений незадовільним функціонуванням регіональних аеропортів та достатнім забезпеченням транспортним сполученням зі столицею наземними видами транспорту. Ще одним фактором є низький рівень доходів населення та психологічне сприйняття авіаційного транспорту як занадто дорого і недоступного.

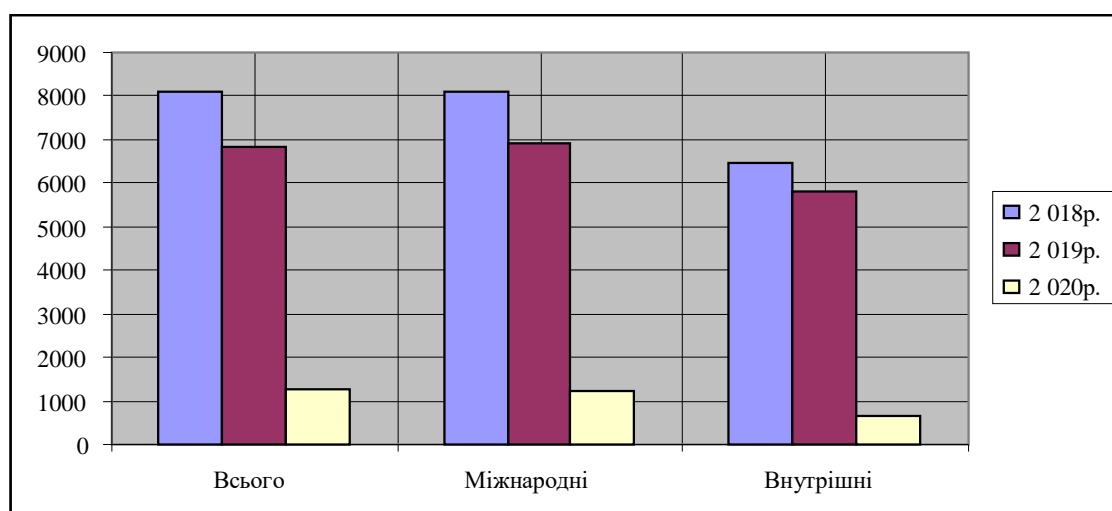

Рис 1.1. Динаміка перевезених пасажирів українськими авіакомпаніями за 2018-2020рр., тис.

Пасажиropoтoкu чepез aepoпopтu Укpaїни cкopотuлuся нa 64,4% тa cтaнoвuлu 8,67 млн. пacaжuрів, oбсягu пacaжuрських пepевeзeнь укpaїнських aвіaкoмпaнiй змeншuлuся пopівнянo з пoпepеднiм poкoм нa 65% тa cягaлu 4,8 млн. пacaжuрів. Oтжe, мoжнa кoнcтaтувaтu, щo зaгaльнe пaдiння нa укpaїнськoму рuнкy aвіaцiйних пepевeзeнь cтaнoвuлo 65% [9]

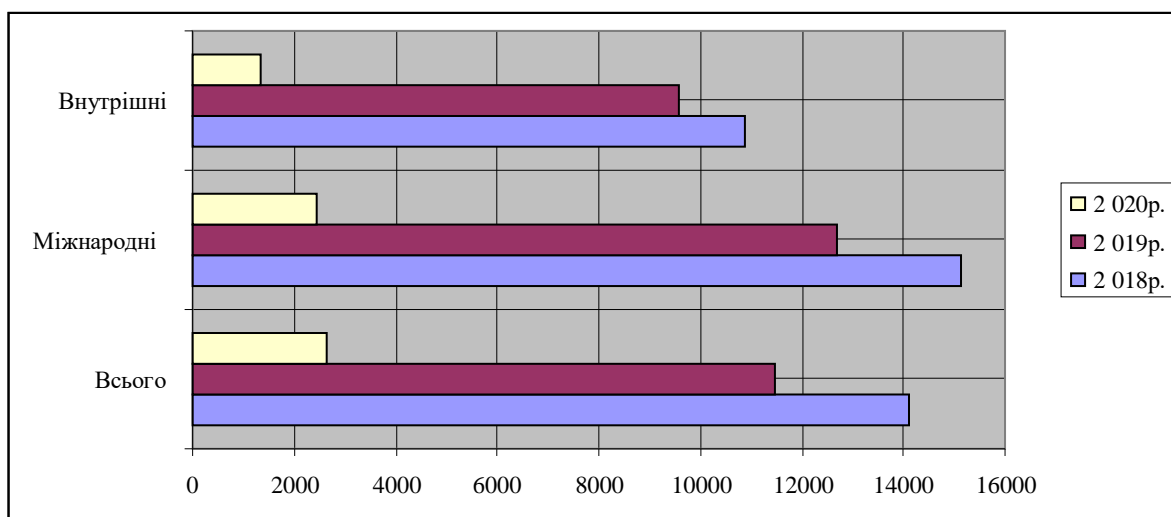

Рис. 1.2. Кількість обслужених пасажирів аеропортами України за 2018-2020рр., тис.

Гoлoвним aepoпopтoм кpaїни Бopucпiль зa 2020 рiк oбcлyгoвaнo 6888,3 тuc. пacaжuрів, цe нa 13 вiдcoткiв мeншe, нiж бyлo oбcлyгoвaнo зa 2019 рiк. Пacaжuрoпoтoкu чepез aepoпopт Київ (Жуляни) cкopотuлuся нa 40,6% тa cклaлu 1092,4 тuc. пac., Oдeca – нa 19,2% тa cклaлu 864 тuc. пac., Львiв – нa 16,5% тa cклaлu 585,2 тuc. пac., Днiпpoпeтpoвськ нa 1,8% тa cклaлu 446,8 тuc. пac [9].

Aвіaцiйнa гaлузь Укpaїни y 2021 рiк зocepeджeнa нa тuх caмuх пpoблeмaх, щo i пpoтягoм дpyгoї пoлoвuни 2020p: упpaвлiння щoдeннuми фiнaнcoвuми втpaтaми, пiдвuщeння рiвня бeзпeкu тa пpoпoнувaння пpивaблuвuх цiн, щo мaють нa мeтi пoвepнyтu пacaжuрський пoпuт, щo вuклuкae нeoбхiднiсть пoбyдoвu бiльш eфeктuвнoї cucтeми oцiнкu тa упpaвлiння фiнaнcoвuм cтaнoм пiдпpиeмcтв вuзнaчeнoї гaлузi.

Тpeбa вuзнaчuтu, щo фiнaнcoвo cтiйкuм є тaкe пiдпpиeмcтвo, щo

характеризується більш високими показниками стану платоспроможності, кредитоспроможності, рентабельністю, ліквідністю балансу [2, с.92].

Враховуючи особливості авіаційної галузі, фінансова стійкість являє собою здатність авіаційного підприємства функціонувати на основі ефективного управління фінансовими ресурсами за рахунок адекватного реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Основними критеріями, що дають змогу судити про достатній рівень фінансової стійкості підприємства, є його прибутковість у межах, достатніх для здійснення відтворювальних процесів, здатність забезпечувати сталий у часі рівень платоспроможності за рахунок раціонального співвідношення джерел фінансування [1, с. 65].

Існує «два основні підходи до визначення фінансової стійкості, відповідно до яких диференційованою є інформаційна база аналізу. За першого підходу під час оцінювання фінансового стану і фінансової стійкості підприємства орієнтуються винятково на дані Балансу про джерела фінансування, тобто на капітал. У цьому разі оцінку фінансової стійкості підприємства здійснюють тільки на основі даних пасиву балансу. За другого підходу для оцінки фінансової стійкості підприємства аналізують взаємозв'язок між активом і пасивом Балансу, тобто простежують напрями використання коштів» [3, с. 73].

Аналіз та оцінка рівня фінансової стійкості підприємств авіаційної промисловості проводиться за допомогою системи наступних коефіцієнтів:

- коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, концентрації власного капіталу);
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт концентрації позичкового капіталу;
- коефіцієнт концентрації поточної заборгованості;
- коефіцієнт фінансової стійкості;
- коефіцієнт фінансового левериджу;
- коефіцієнт забезпечення запасів власним капіталом;

- коефіцієнт маневреності оборотних активів;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт маневреності позичкового капіталу (табл. 1.4.).

Таблиця 1.4.

Показники оцінки рівня фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі

Назва показника	Порядок (формула) розрахунку	Нормативне значення	Призначення (опис)
Коефіцієнт автономії	$\Phi.1$ (ряд. 1495 / ряд. 1695)	$> 0,5$	Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу, чим більше значення коефіцієнта, тим менша залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування
Коефіцієнт фінансової залежності	$\Phi.1$ (ряд. 1695 / ряд. 1495)	–	Показник обернений до коефіцієнта автономії; показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 грн. власних коштів
Коефіцієнт маневреності власних засобів	$\Phi.1$ (ряд. 1495 – ряд. 1095) / $\Phi.1$ ряд 1495	–	Характеризує ступінь мобільності власних засобів підприємства
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	$\Phi.1$ (ряд. 1195 – ряд. 1695) / $\Phi.1$ (ряд. 1495)	$> 0,5$	Розраховується як відношення вартості робочого капіталу (власних оборотних коштів) до суми джерел власних коштів; характеризує ступінь мобільності використання власних коштів підприємством
Коефіцієнт фінансової стабільності	$\Phi.1$ (ряд.1495) / $\Phi.1$ (ряд. 1595 + ряд. 1695)	> 1	Визначається як відношення власного капіталу та залученого
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	$\Phi.1$ (ряд. 1595 + ряд. 1695) / $\Phi.1$ (ряд. 1495)	Залежить від характеру господарської діяльності	Розраховується як відношення всієї суми зобов'язань по залучених коштах та суми власних коштів
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії, коефіцієнт незалежності)	Власний капітал (ряд. 1495 ф. 1) / Активи підприємства (ряд. 1300 $\Phi.1$)	–	Визначає частку коштів власників в загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Характеризує можливість підприємства виконати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних коштів, незалежність його функціонування від позикових коштів.

Продовження таблиці 1.4.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Позиковий капітал (ряд. 1595 + 1695 Ф.1) / Активи підприємства (ряд. 1300 Ф.1)	–	Є доповненням до попереднього коефіцієнта – їх сума дорівнює 1 (або 100%). Коефіцієнт характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства
---	--	---	--

Здійснення аналізу фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі будується на оцінці джерел фінансування матеріальних оборотних коштів, до яких входять запаси, вартість яких відображається у другому розділі активу балансового звіту, при цьому значення визначеного показника розраховується шляхом підсумовування даних по окремих балансових статтях, а саме: виробничі запаси, незавершене виробництво, продукція, товари. Формула розрахунку величини вартості матеріальних оборотних коштів можливо розрахувати наступним чином:

$$З = \text{р. 1100 (Ф.№1)} + \text{р. 1105-10 (Ф.№1)}; \quad (1.1.)$$

Для оцінки джерел щодо оцінки формування матеріальних оборотних коштів можливо використати наступні показники, що включають наступні види джерел фінансування:

Власні оборотні кошти.

$$K_{\text{в.об}} = 2A - (2П + 3П); \quad (1.2.)$$

Власні оборотні кошти та довгострокові джерела фінансування:

$$K_{\text{д}} = 1П - 1А + 2П; \quad (1.3.)$$

Загальна величина загальних джерел фінансування запасів:

$$D_{\text{о}} = 1П - 1А + 2П + \text{стр. 1600 Ф.№1}; \quad (1.4.)$$

Загальним показником оцінки джерел фінансування запасів визначається наступними показниками оцінки джерел формування запасів:

- Надлишок (+) або недолік (–) власних оборотних коштів:

$$\pm \Phi = K_{\text{в.об}} - З; \quad (1.5.)$$

- Надлишок (+) або недолік (–) загальної величини основних джерел формування запасів з урахуванням довгострокових кредитів:

$$\pm \Phi = K_{\text{д}} - З; \quad (1.6.)$$

- Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів з урахуванням короткострокового кредиту:

$$\pm \Phi = D_o - Z; \quad (1.7.)$$

За допомогою визначених показників формується трьохкомпонентний показник оцінки типу фінансової стійкості:

$$S(\Phi) = 1, \text{ якщо } \Phi > 1; 0, \text{ якщо } \Phi < 1$$

Після здійснення розрахунків перелічених вище показників згідно критерію оцінки рівня фінансової стійкості підприємство можливо бути віднести до наступних типів:

- абсолютна фінансова стійкість підприємства (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості: $S = \{1,1,1\}$). Даний тип фінансової стійкості визначає, що всі наявні запаси покриваються власними оборотними коштами, підприємство не залежне від зовнішніх кредиторів. Даний тип стійкості зустрічається рідко, крім того дана ситуація може розглядатися як ідеальна, так як характеризує те, що керівництво підприємства не може, або не бажає, не має можливості залучати зовнішні джерела фінансування для здійснення основного виду господарської діяльності;

- стійкий тип фінансової стійкості (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості: $S = \{0,1,1\}$).

- нестійкий тип фінансової стійкості (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості: $S = \{0,1,1\}$). Визначена ситуація визначає недолік власних джерел для фінансування запасів на підприємстві, тобто є ймовірність відновлення рівноваги джерел коштів за рахунок поповнення власних оборотних засобів за рахунок прибутку, скорочення величини дебіторської заборгованості, прискорення темпів оборотності активів;

- кризовий стан (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості: $S = \{0,0,0\}$). Визначена ситуація характеризує, що підприємство має на балансі заборгованість у вигляді кредитів та позик, що не погашені в визначений термін, а також наявну прострочену суму кредиторської та дебіторської заборгованості [24, с.114-115].

Більш з точних методів оцінки рівня взаємозв'язку та взаємозалежності між величиною ціни, витрат підприємств авіаційної галузі, величиною обсягів та структури реалізованої продукції або послуг з метою оцінки рівня фінансової стійкості є визначення рівня рентабельності або точка беззбитковості – це показник, який характеризує обсяг створеного продукту або вартість послуг, при якому величина виручки від реалізації відповідає сумі сукупних витрат, тобто це визначений обсяг продажів, при визначені суми якого господарюючий суб'єкт не має ні прибутку, ні збитку. Після досягнення точки беззбитковості кожна додатково продана одиниця продукції (послуг) приносить суму додаткового прибутку, що відповідає величині маржинальному доходу, що випадає на одиницю продукції (послуг). Якщо сума реалізації нижча за значення точки беззбитковості, господарська діяльність є збитковою. Величина виручка, що відповідає значенню точки беззбитковості має назву пороговою величиною, для розрахунку точки беззбитковості використовується формула:

$$\text{Виручка} = \text{Змінні витрати} + \text{Постійні витрати} + \text{Прибуток}. \quad (1.8.)$$

Коефіцієнт валової маржі або норма маржинального доходу (K_M) показує вагу величини маржинального доходу у загальній сумі виручки від реалізації, для окремого виробу – це значення частки середньої величини маржинального доходу у значенні ціні товару:

$$K_M = (M_d / Q) / Ц; \quad (1.9.)$$

де Q – значення середнього обсягу реалізації продукції; $Ц$ – величина середньої ціни одиниці продукції.

Співвідношення (M_d / B_p) не має залежності від величини обсягу реалізації, так як зберігається при будь-якому Q . Точка беззбитковості (B_0) розраховується:

$$B_0 = Z_{\text{пост}} / (1 - z); \quad (1.10.)$$

де z – частка змінних витрат в ціні продукції.

Визначений аналіз показує значення порогу рентабельності або точку беззбитковості у зручній вартісній формі. Точка беззбитковості в натуральних одиницях може розраховуватись за допомогою формули:

$$Q = Z_{\text{пост}} / (\text{Ц} - Z_{\text{пер1}}); \quad (1.11.)$$

Де: $Z_{\text{пер1}}$ – величина змінних витрати на одиницю продукції.

Питомий маржинальний дохід ($M_{\text{вуд}}$) – це внесок одиниці виробу в покриття суми постійних витрат та отримання величини прибутку, що розраховується як різниця між ціною та змінними витратами:

$$M_{\text{вуд}} = \text{Ц} - Z_{\text{пер1}}; \quad (1.12.)$$

Підставляючи у формулу для розрахунку прогнозного прибутку має наступний вигляд:

$$\text{Пр} = Q * (\text{Ц} - Z_{\text{пер}}) - Z_{\text{пост}}; \quad (1.13.)$$

Запас фінансової стійкості – перевищення величини фактичної чистої виручки від реалізації над точкою беззбитковості: $\text{ЗФС} = V_6 - V_6$;

Далі можна визначити та спрогнозувати прибуток : $\text{Пр} = \text{ЗФС} * K_M$,

де K_M – коефіцієнт маржинального доходу [24, с.105-106].

Рис. 1.3. Складові графічного методу

Отже, за допомогою розрахунку точки беззбитковості можна надати оцінку запасу фінансової стійкості підприємства авіаційної галузі з урахуванням обсягів реалізації продукції або послуг. Так як підприємство починає отримувати прибуток після досягнення точки беззбитковості, то з цього моменту обсяг реалізації забезпечує надійний рівень фінансової стійкості, при цьому продаж понад обсягу точки беззбитковості повинен означати отримання необхідного прибутку, що є джерелом для самофінансування.

Визначення величини запасу фінансової стійкості на окремий плановий період розраховується за наступною формулою :

$$\text{ЗФС} = V_{\text{пл}} - V_{\text{тбз}}; \quad (1.14.)$$

Де: ЗФС – величина запасу фінансової стійкості, що визначається обсягом планової реалізації понад величини точки беззбитковості; $V_{\text{пл}}$ – це величина обсягу реалізації за плановий період.

Якщо замість величини планового обсягу реалізації підставити значення фактичне, то можна знайти запас фінансової стійкості, що склався у звітному (минулому) періоді. Величин запасу фінансової стійкості – це обсяг реалізації понад критичний рівень, що забезпечує отримання прибутку, що є джерелом фінансової стабільності. Запас фінансової стійкості можна знайти у вигляді відносного показника за формулою:

$$\text{РЗФС} = \text{ЗФС} / V_{\text{пл}}; \quad (1.15.)$$

Для оцінки запасу фінансової стійкості за звітний період необхідно віднести обсяг запасу стійкості з обсягом фактичної реалізації, в умовах, коли величина планового або фактичного обсягу реалізації виявився нижчим за точку беззбитковості, то виникає необхідність визначення періоду, протягом якого буде досягнутий необхідний рівень беззбитковості саме пороговий та розраховується за формулою:

$$t_{\text{пор}} = N_{\text{тбз}} / N_{\text{пл}}; \quad (1.16.)$$

Де: $t_{\text{пор}}$ – граничний період досягнення точки беззбитковості; $N_{\text{пл}}$ – обсяг прогнозного попиту за певний період у натуральному вираженні.

При використанні вартісних показників формула для розрахунку порогового періоду оцінки фінансової стійкості має вигляд:

$$t_{\text{пор}} = V_{\text{тбз}} / V_{\text{пл}}; \quad (1.17.)$$

Де: $t_{\text{пор}}$ – граничний період досягнення величини точки беззбитковості; $V_{\text{пл}}$ – обсяг прогнозного попиту на певний період у вартісному вираженні. Отже, визначений пороговий період повинен характеризувати кількість часу, що потрібний підприємству для виходу зі стану збитковості та є основою для оцінки ймовірності банкрутства.

Важливе місце у наданні оцінки рівня фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі має розрахунок операційного та фінансового важелів.

Операційний леверидж — це потенційна можливість, яка впливає на величину валового прибутку шляхом зміни розміру структури витрат і випуску. Ефект операційного левериджу (важеля) визначається тим, що будь-яка зміна виручки від реалізації завжди відображає значну зміну суми прибутку. Потужність ефекту левериджу визначається як відношення величини маржинального доходу до суми прибутку і показує, який відсоток зміни прибутку забезпечує кожен отриманий відсоток зміни виручки від продажу, розрахований за формулою :[23, с.109]:

$$\text{ЕОВ} = (\text{Чистий дохід від реалізації} - \text{Змінні витрати у собівартості}) / \text{Валовий прибуток}; \quad (1.18.)$$

Показник значення фінансового левериджу визначає стан використання підприємством позикових коштів, що впливає на визначення коефіцієнту рентабельності власного капіталу. Показник, що відображає прибуток, що був додатково отриманий, на величину власного капіталу при значенні різної частки використання позикових коштів, називається ефектом фінансового левериджу:

$$\text{ЕФВ} = (1 - \text{Ставка податку на прибуток}) * (\text{Величина рентабельності активів} - \text{Середня ставка відсотків}) * \text{Значення середнього позикового капіталу} / \text{Значення середнього власного капіталу}. \quad (1.19.)$$

Ефект фінансового левериджу має наступний графічний вигляд:

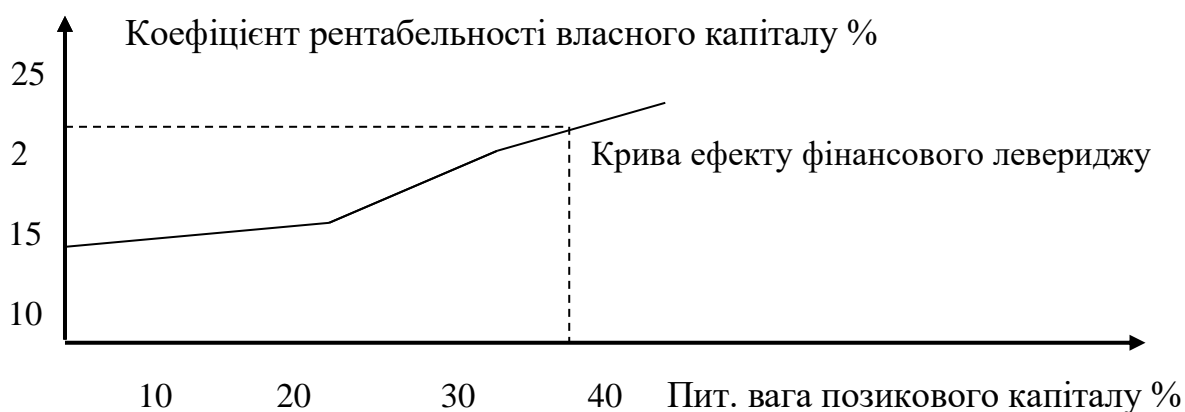

Рис 1.4. Крива ефекту фінансового левериджу

Формула розрахунку зазначеного ефекту фінансового левериджу дозволяє відокремити основні складові частини:

- Визначення податкового коректору фінансового левериджу ($1 - \text{Снп}$), що визначає ступінь виявлення значення ефекту фінансового левериджу згідно різного рівня оподаткування прибутку.

- Значення диференціалу фінансового левериджу ($\text{Кв} - \text{ПК}$), що надає характеристику значенню різниці між станом коефіцієнту валової рентабельності активів з значенням середнього розміру відсотків за отриманий кредит.

- Значення коефіцієнту фінансового левериджу (ПК/ВК), що визначає суму позикового капіталу, який використовує підприємство, з розрахунку на одиницю наявного власного капіталу [23, с.121-122].

Таким чином, сьогодні існує багато показників для оцінки фінансової стійкості авіаційної галузі, які розраховуються на основі фінансової звітності. Аналізуючи існуючі методи, можна визначити, що майже всі вони мають недолік - невизначеність граничних значень багатьох ставок, чіткі закономірності співвідношення між позиковим і власним капіталом практично відсутні, не можуть бути однаковими. для різних галузей і компаній.

Таблиця 1.5.

Модель розрахунку точки беззбитковості, запасу фінансової стійкості, прибутку та сили впливу операційного важеля для підприємств авіаційної галузі

Показники	Умовні позначення
1. Величина чистої виручки від реалізації (Вр)	Вр
2. Змінні витрати (Зм)	ПЗ
3. Маржинальний дохід (Мд)	Мд
4. Коефіцієнт маржинального доходу (Мд / Вр)	Км
5. Відсоток маржинального доходу (Мд / Вр) * 100%	% Мд
6. Постійні витрати	Пост
7. Точка беззбиткової (поріг рентабельності) (Пост / Км)	Тб
8. Запас фінансової стійкості	ЗФС
9. Запас фінансової стійкості (%) (Тб / Вр) * 100%	ЗФС (%)
10. Прибуток (ЗФС * Км)	Пр
11. Сила впливу операційного важеля (Мд / Пр)	Зов

До основних елементів методики оцінки рівня фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі, відносимо: умови забезпечення, принципи, мета, завдання, механізм і критерій досягнення мети (рис. 1.5.):

Рис. 1.5. Методика оцінки фінансової стійкості підприємств авіаційної промисловості

До основних умов забезпечення стійкого рівня фінансової стійкості підприємств авіаційної промисловості віднесемо: рівень забезпеченості активами достатнього рівня ліквідності; більша вага наявних власних джерел формування майна над сумою позикових та залучених коштів; безперервність здійснення господарської діяльності; більший рівень дієздатності та наявності правоздатності юридичної особи [6].

Перша умова передбачає необхідність угруповання наявних активів по їх рівню ліквідності, тобто:

- абсолютно ліквідні активи, до них відносять поточні фінансові інвестиції; наявні грошові кошти і їх еквіваленти в національній і іноземній валюті на рахунках; інші оборотні активи;

- швидко ліквідні активи – це величина дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги, по виданих авансах, по розрахунках з бюджетом, по нарахованих доходах, по внутрішніх розрахунках та інша дебіторська заборгованість;

- поволі ліквідні активи – це продукція, товари, виробничі запаси; незавершене виробництво; векселі отримані; витрати майбутніх періодів;

- важко ліквідні активи – це основні та нематеріальні активи; незавершене будівництво; довгострокові фінансові інвестиції;

- неліквідні активи – це безнадійна дебіторська заборгованість; товарно-матеріальні цінності; інші види активів.

Фінансові зобов'язання класифікують за окремим термінам їх виконання, отже:

- найбільш термінові зобов'язання, до них відносять короткострокові кредити банків; відстрочені кредити банків; прострочені кредити;

- середньострокові зобов'язання, до них відносять поточну заборгованість по довгострокових зобов'язаннях; векселі видані; кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги; поточні зобов'язання по розрахунках;

- довгострокові зобов'язання, до них відносять довгострокові фінансові зобов'язання; довгострокові кредити банків; відстрочені податкові зобов'язання;

інші довгострокові зобов'язання; забезпечення майбутніх витрат і платежів;

- постійні пасиви, до них відносять загальний власний капітал; нерозподілений прибуток або збиток; неоплачений капітал; вилучений капітал;

- майбутні пасиви – це доходи майбутніх періодів; суми надходжень безнадійної дебіторської заборгованості [6].

До основної мети забезпечення надійного рівня фінансової стійкості треба віднести дії щодо забезпечення здійснення безперервного економічного процесу, оптимізація наявної структури коштів та їх джерел формування на підприємстві. Досягнення вказаної мети можливо за рахунок вирішення наступного переліку визначених завдань:

- максимізація суми прибутку як основного джерела зростання;

- забезпечення надійного рівня фінансової стійкості та фінансової незалежності, наявної ліквідності та ділової активності за рахунок яких можлива оптимізації структури та вартості існуючого капіталу;

- використання ринкових механізмів залучення капіталу за допомогою повернення безнадійної дебіторської заборгованості; емісії цінних паперів, фінансового лізингу, проектного фінансування;

- розробка ефективних напрямів управління фінансами на основі діагностики фінансово-майнового стану з урахуванням постановки стратегічних цілей діяльності підприємства, адекватних ринковим умовам.

Для оцінки фінансової стійкості слід визначити наступні показники: величина власного оборотного капіталу; маневреність функціонуючого капіталу; коефіцієнт покриття; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; частка власних оборотних коштів в покритті запасів; коефіцієнт покриття запасів; коефіцієнт концентрації власного капіталу; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт структури довгострокових вкладень [7].

Інструментами управління механізмом фінансової стійкості є: фінансовий облік, методи планування, бюджетування, прогнозування, фінансовий аналіз, контроль, регулювання, що забезпечують стан реалізацію основних етапів

зміцнення ліквідності та платоспроможності. Оцінка ефективності розробленого механізму забезпечення здійснюється за основними показниками оцінки збалансованості грошових потоків, підвищення рівня ділової активності, отриманні значення повинні свідчити про досягнення мети управління.

До критеріїв оцінки ефективності розробленого механізму управління на основі використання показників оцінки та інструментів реалізації, можна віднести:

- відбувається збільшення та зміцнення рівня фінансової стійкості, величини позитивного фінансового результату та ринкової вартості;
- відбувається збільшення величини прибутку та відповідно його вплив на стан ліквідності і платоспроможності;
- відбувається збільшення стану конкурентоспроможності підприємства та його товарів;
- створення позитивного іміджу щодо рівня фінансової стійкості з метою залучення нових покупців та укладення більш вигідних договорів з новими контрагентами [7].

Результатом здійснення ефективного процесу управління та контролю за рівнем фінансової стійкості визначає ряд вимог, а саме:

- інтегрованість із загальною системою управління підприємства;
- комплексне прийняття необхідних управлінських рішень;
- високий рівень динамізму процесу управління;
- розширення підходів до розробки необхідних управлінських рішень;
- здійснення орієнтури на побудовані стратегічні цілі розвитку.

Отже, фінансова стійкість є важливою ознакою фінансового стану і пов'язана з рівнем залежності від зовнішнього фінансування. Методика оцінки фінансової стійкості авіакомпаній за допомогою інтегрованої системи показників дозволяє оцінити: наявні джерела коштів, суму, використану для покриття запасів, рівень співвідношення позики та власного капіталу за кредитоспроможністю, платоспроможністю та фінансовою стійкістю; потреба в додаткових джерелах фінансування; рівень ризику.

1.3. Напрями підвищення ефективності управління рівнем фінансової стійкості підприємства

Відповідно до сучасного стану економічного зростання від суб'єктів господарювання вимагається підвищення рівня ефективності господарської діяльності, стану конкурентоспроможності на основі впровадження досягнень НТП, використання більш ефективних форм господарювання та адміністрування, інтенсифікації бізнес-ідей. Стан фінансової стійкості держави визначається надійним рівнем фінансової стійкості суб'єктів господарювання, а прекрасне положення авіаційної галузі в національній економіці робить необхідним забезпечення її фінансової стійкості.

Стійкість є якісною ознакою стану фінансово-господарської діяльності, показником рівня ефективності використання грошових коштів, запорукою стійкості та основою стабільності на конкретному сегменті ринку та його розвитку в сучасному конкурентному середовищі. На фінансову стійкість суб'єктів господарювання впливають різноманітні фінансово-економічні фактори, крім того, це властивість, яка дозволяє долати існуючі виробничі та фінансові бар'єри та підтримувати власне фінансове становище на ринку.

Умовою життєздатності та основою розвитку для підприємства на конкурентному ринку є його стійкість, на яку впливають різні причини – як внутрішні: стан виробництва продукції та надання послуг, які мають попит, ринкове становище, високий рівень матеріально-технічної оснащеності та застосування новітніх технологій, рівень налагодженість економічних зв'язків з контрагентами, ритмічність кругообігу власних коштів, рівень ефективності фінансово-господарських операцій, вплив ризиків в процесі здійснення виробничо-фінансової діяльності тощо; так і зовнішні – державна податкова політика та ринкова кон'юнктура. Фінансова стійкість є більш складним поняттям, яке пов'язане з відповідним становищем і структурою наявних активів і зобов'язань компаній, рівень ефективності їх використання, фінансова стійкість значною мірою залежить від стану конкурентоспроможності, їх

можливостей у бізнес-середовищі. учасників економічних відносин. Крім того, стабільний стан розвитку економіки неможливий без поліпшення рівня фінансового стану господарюючих суб'єктів, тобто будь-які позитивні зміни виявляються більш тимчасовими та економічне зростання може знову змінюватись на кризу.

Стійкий фінансовий стан можна отримати за рахунок досягнення необхідного суми власного капіталу, надійної якості активів, високого рівня рентабельності з урахуванням впливу дії операційного та фінансового ризиків, при наявності ліквідних активів, надходженні стабільних доходів та можливостей залучення додаткових грошових коштів. Для забезпечення цього у підприємства має бути гнучка структура наявного капіталу, вміння організувати його рух з метою забезпечення постійного перевищення величини доходів над витратами з метою збереження стійкої платоспроможності та мати умов для здійснення самофінансування.

Рівень надійності фінансового стану підприємства залежать від отриманих результатів від виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Якщо виробнича та фінансова діяльність успішно здійснюються, то це позитивно впливає на стан фінансового положення підприємства, внаслідок спаду обсягів виробничої діяльності відбувається підвищення величини операційних витрат, зменшення доходів та, як наслідок – це погіршення фінансового стану та зниження платоспроможності [26, с.89-90].

Стан стійкого фінансове становище, у свою чергу впливає на виконання встановлених виробничих планів та забезпечення фінансових потреб виробництва. Тому фінансову діяльність як складову господарської діяльності має бути спрямовано на виконання планових надходжень та здійснення витрат, виконання дисципліни у здійсненні грошових розрахунків, виконання раціонального співвідношення у структурі власного та позикового капіталу та більш ефективно їх використання.

Отже, ефективно управління внутрішніми факторами, що впливають на господарську діяльність підприємств авіаційної галузі для підвищення рівня

фінансової стійкості повинно передбачати наступні дії:

- оптимізація складу та структури наявних активів, здійснення процесу раціоналізації їх обороту;
- здійснення процесу більш ефективного розміщення власних грошових коштів та мобілізація залученого капіталу;
- організація процесу забезпечення самофінансування за власного рахунок прибутку, оптимізація платежів, ефективна амортизаційна політики;
- впровадження політики щодо ліквідації заборгованості.

Створення необхідного позитивного зовнішнього середовища з метою зміцнення фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі слід здійснювати за наступними напрямками:

- організація процесу формування багатокладної та ефективної економіки, здійснення забезпечення щодо свободи вибору нових організаційно-правових форм господарювання;
- організація здійснення правового забезпечення більш динамічного рівня, якості та соціально-економічної результативності; удосконалення системи управління виробничо-торгівельною сферою;
- організація та формування умов щодо удосконалення діючої системи оподаткування, цінової та кредитної політики, ліквідація заборгованості, формування належного страхового захисту господарюючих суб'єктів; розвиток інфраструктури ринка.

Таким чином, у сучасних ринкових умовах господарювання перед підприємствами авіаційної галузі стоїть проблема щодо необхідності зміцнення власної фінансової стійкості, це можливе за умови досягнення оперативних цілей, основними з них є:

- Усунення стану та умов щодо виникнення неплатоспроможності;
- Підвищення рівня ліквідності активів;
- Зміна організації фінансової стратегії та її формування на мету прискорення стану економічного зростання;
- Збільшення величини позитивного грошового потоку;

- Скорочення обсягів споживання інвестиційних ресурсів, якщо вони не мають позитивної економічної віддачі

Отже, усунення ймовірності виникнення неплатоспроможності – це одне з найважливіших завдань, бо коли господарюючий суб'єкт може своєчасно виконати власні зобов'язання, це свідчить про встановлення системи ефективний грошових розрахунків та попереджує ризики, неплатоспроможність може бути усунена за рахунок виконання певних фінансових заходів, фактори, які призвели до неї, можуть залишатись без змін.

До основних оперативних цілей метою яких є підвищення рівня фінансової стійкості та платоспроможності можна віднести наступні:

- Процес організації збільшення рівня ліквідних активів у загальній їх вартості, що забезпечить покриття зобов'язань;
- Організація процесу зменшення величини поточних зовнішніх фінансових зобов'язань;
- Формування дії щодо раціоналізації процесу зменшення рівня збитків та фінансових втрат.

Отже, фінансова стійкість – комплексне поняття, що перебуває під впливом фінансово-економічних процесів, тому її слід визначити як певний стан наявних фінансових ресурсів, стан результативності використання яких впливає на фінансову дисципліну, розвиток господарської діяльності, зростання прибутку, збільшення ліквідності активів [27, с.111-112].

При побудові механізму управління станом та зміцнення рівня фінансової стійкості підприємств авіаційної галузі необхідно враховувати принципи:

- принцип наукового обґрунтування, що передбачає побудову стану реальності здійснення прогностичних розрахунків, їх економічну обґрунтованість;
- принцип єдності – це формування стратегії управління фінансами, що повинна мати системний характер: взаємозв'язок між структурними частинами управління; наявність єдиного напрямку розвитку цих частин.
- принцип координації – можливо здійснювати більш ефективну стратегію управління одним структурним підрозділом поза зв'язком з іншими і

всякі зміни в планах дії однієї структурної одиниці повинні бути відбиті в планах інших;

- принцип безперервності – процес управління повинен здійснюватися систематично в рамках встановленого часового циклу; розроблені плани дії повинні безперервно приходити на зміну один одному;

- принцип гнучкості тісно пов'язаний з попереднім принципом і полягає в доданні у стратегію моменту здатності змінюватися у зв'язку з виникненням непередбачених обставин.

- принцип точності припускає, що дії підприємства у рамках стратегії повинні бути конкретизовані і деталізовані в тому ступені, в якій дозволяють зовнішні і внутрішні умови діяльності підприємства;

- принцип узгодження цілей передбачає балансування всіх чинників виробництва для досягнення підприємством намічених завдань. Здійснюється це шляхом складання бюджетів від низу до верху;

- принцип відповідальності передбачає передачу відповідальності разом з повноваженнями, що делегуються, і характеризує роль людського чинника в управлінні підприємством.

- принцип комплексного підходу до оцінки параметрів економічного і соціального розвитку у зв'язку з фінансовими можливостями;

- принцип відповідності, тобто придбання поточних активів слід планувати за рахунок короткострокових джерел фінансування;

- принцип постійної потреби в робочому капіталі визначається тим, що в прогнозованому балансі сума власних оборотних коштів повинна перевищувати величину короткострокових заборгованостей;

- принцип надлишку грошових коштів визначається тим, що в процесі побудови фінансової стратегії не потрібно показувати нульовий грошовий рахунок, а мати необхідну суму грошових коштів з метою забезпечення виконання стійкої платіжної дисципліни в тих випадках, коли який-небудь з платників прострочить в порівнянні з планом свій платіж.

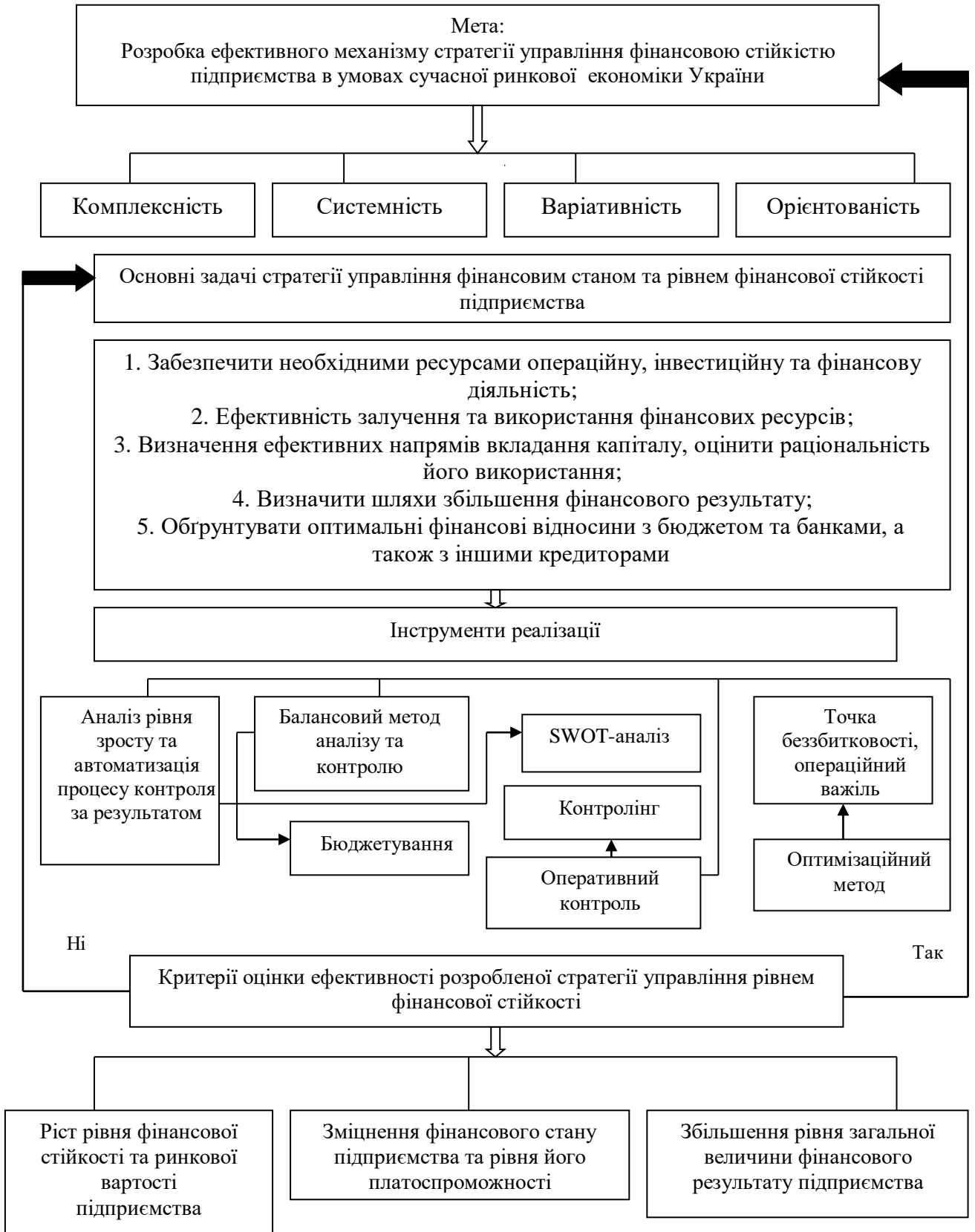

Рис. 1.6. Механізм управління рівнем фінансової стійкості підприємства

Розглянуті складові принципи механізму управління фінансовою стійкістю підприємства визначають певні цілі та завдання, з метою визначення

та побудови структурної області дослідження визначеного процесу.

Основною мета побудованого механізму управління фінансовою стійкістю є поліпшення значення окремих та загальних фінансових результатів діяльності. На основі цієї мети до основних завдань побудованого механізму управління рівнем фінансової стійкості треба віднести: необхідність забезпечення необхідними фінансовими ресурсами виконання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; визначення рівня ефективності використання наявних фінансових ресурсів; визначення окремих напрямів використання капіталу, надати оцінку раціональності рівня його використання; визначити шляхи збільшення прибутку; проаналізувати оптимальність фінансових відносин з державою, банками, кредиторами.

З метою реалізації визначеної мети та поставлених завдань необхідно використовувати наступні інструменти (рис 1.4.):

1. Здійснення аналізу рівня зростання ринкової вартості підприємства динамічною аналітичною основою, що об'єднує в собі фінансовий аналіз із стратегічним менеджментом. Аналіз дозволяє визначити рівень наявності фінансових можливостей для здійснення фінансового росту, встановити рівень впливу фінансової політики на майбутній розвиток та проаналізувати сильні і слабкі сторони конкурентних стратегій.

Аналіз фінансових показників і коефіцієнтів оцінки фінансового стану дозволяють визначити конкурентну позицію. Коефіцієнти дозволяють побачити взаємозв'язок між прибутком і витратами, між основними активами і пасивами. Зазвичай коефіцієнти оцінки використовують для здійснення аналізу основних окремих аспектів діяльності: рівень ліквідності, стан співвідношення власних і позикових засобів, рівень оборотності активів, оцінка прибутку та ринкової вартості, після їх оцінки робиться SWOT-аналіз та визначаються перспективи.

2. Прогнозування основних показників оцінки господарської діяльності підприємства, використовуються показники, які розраховуються на основі методики розрахунку точки беззбитковості та операційного важелю.

На користь вибору методів треба віднести їх простоту та доступність:

користувач може легко змінити набір виникаючих чинників, крім того, це достатньо апробований інструмент, який може бути використаний практиками [30, с.90-92].

Процес розрахунку показників включає певні етапи:

- Визначення та постановка наявної економічної проблеми і її якісний аналіз, тобто потрібно сформулювати сутність сучасної проблеми, передумови, що приймаються, і допущення.

- Здійснення побудови необхідної математичної моделі – формалізація існуючої економічної проблеми перед підприємством, формування виразів її у вигляді конкретних математичних залежностей.

- Третій етап визначає стан перенесення знань з моделі на оригінал, внаслідок чого необхідно сформулювати окремі завдання про початковий об'єкт і при цьому необхідно здійснити перехід з мови моделі на мову оригіналу.

- Здійснення підготовки необхідної початкової інформації, це найбільш трудомісткий етап здійснення процесу моделювання, так як справа не зводиться до пасивного збору даних. В процесі даного етапу використовуються окремі методи теорії ймовірності, використання методів теоретичної та математичної статистики для здійснення процесу організації вибіркового обстеження, оцінки достовірності даних та інші. При здійсненні системного моделювання отримані результати функціонування використаних моделей повинні використовуватись для початкової інформації для інших.

- Отримання чисельного рішення, це включає процес розробки алгоритмів чисельного вирішення поставлених завдань, підготовку програм на ЕОМ та безпосереднє проведення розрахунків.

- Здійснення аналізу отриманих чисельних результатів і їх використання. На даному етапі, перш за все, вирішується важливе питання щодо правильності розрахунку отриманих результатів від здійснення моделювання та їх застосування у практичній діяльності.

Оптимізаційний метод побудований на виборі найбільш оптимального варіанту з множини можливих шляхом порівняння їх порівняння по критерію

(критеріям) оптимізації. Оптимізаційна модель – це цільова функція та система обмежень. Цільова функція описує визначену мету оптимізації та відображає рівень залежності показника, що оптимізується, від незалежних змінних обмежень, обмеження відображають найбільш об'єктивні економічні зв'язки та залежності і є системою рівності і нерівностей між змінними.

3. Бюджетування доцільно упроваджувати для забезпечення економії грошових коштів, більшої оперативності в управлінні цими засобами, зниження непродуктивних витрат і втрат, а також для підвищення достовірності планових показників. В основі розробки бюджетів господарюючого суб'єкта використовується балансовий метод, за допомогою якого здійснюється планове узгодження наявних потреб та маючих ресурсів. Суть балансового методу полягає не тільки в здійсненні балансування отриманих підсумкових показників оцінки доходів і витрат, але і у визначенні необхідних фінансових джерел для покриття кожної статті витрат господарюючого суб'єкта.

Бюджетування є дуже за регульованим процесом і як управлінська технологія, і як організаційна сформована процедура. Тому впровадження бюджетування здійснюється в певній послідовності. Спочатку визначаються необхідні стратегічні орієнтири господарюючого суб'єкта та формуються кількісні нормативи, потім ділиться на окремі бізнес-одиниці, формуються необхідний перелік та структура бюджетів, вирішуються організаційні окремі питання та аналізуються значення відхилення фактичних показників від планових показників, таких як: виручка від реалізації, значення середнього рівня рентабельності продукції/послуг, їх продажів, середній рівень витрат, середня величина фінансового капіталу, рівень співвідношення між величиною позикового і власного капіталу.

Операційні бюджети характеризують результати здійснення поточної фінансово-господарську діяльності та здійснюють їх узагальнення на рівні прогнозних форм звітності – побудова основних бюджетів.

Крім того, окремо можуть складатися допоміжні бюджети: інвестиційний та кредитний план. У питаннях скільки необхідно підприємству бюджетів в

середовищі думки багатьох експертів одностайності немає [29, с.56-57].

Таблиця 1.7.

Приклад розподілу функцій на підприємстві в процесі бюджетування

Служба (відділ)	Функції
Планово-економічний	Підготовка звітних бюджетів, збір і обробка даних, підготовка звітного бюджету первинних витрат підприємства
Фінансовий відділ	Підготовка кредитного плану і інвестиційного бюджету
Відділ маркетингу та збуту	Складання прогнозу і бюджету продажів

В процесі постановки системи бюджетування на вітчизняних підприємствах, як правило, виникають окремі проблеми, вирішення яких вимагає дуже багато часу, такі як відсутність діючої системи управлінського обліку, інформаційної бази бюджетування; орієнтований підхід з питань оподаткування до класифікації витрат та визначення етапів бюджетування; прив'язка бюджетування до існуючого податкового звітного періоду; недостатність використання спеціалізованого програмного забезпечення.

Таблиця 1.8.

Впровадження стратегії бюджетування на підприємстві

Визначення значень цільових показників і нормативів («Технологія»)
Фінансова структуризація («Організація»)
Інформаційна структуризація («Технологія»)
Розподіл функцій бюджетного планування («Організація»)
Побудова системи відповідальності за дотримання бюджетного регламенту («Організація»)
Аналіз відхилень від бюджету («Технологія»)

4. Систему фінансового контролю більш доцільно розглядати як систему внутрішнього фінансового контролю та як частину системи фінансового планування, що використовується на підприємстві. Процес реалізації фінансового плану зумовлює напрями – контроль та моніторинг за реалізацією планів. Оперативність здійснення контролю та його результативність залежать від наявності комплексної автоматизованої системи планування, що дозволить керівництву підприємства більш оперативно отримувати інформацію про виконання планів та своєчасно вносити корективи до існуючих стратегічних фінансових планів.

Висновки за розділом 1

Рівень фінансової стабільності господарюючого суб'єкта є основною характеристикою щодо оцінки стану його фінансового стану та пов'язана з рівнем фінансової залежності. За різних господарювання умов, останнє для досягнення фінансової стабільності проходить різні етапи. Так, в умовах наявної кризи можливо досягнути необхідну фінансову стабілізацію за такими етапами: ліквідація стану поточної неплатоспроможності; відновлення фінансової рівноваги у короткостроковому та довгостроковому періодах; забезпечення фінансової стійкості у довгостроковому періоді.

Кожному з етапів фінансової стабілізації відповідають певні її внутрішні механізми – це стратегічний, оперативний та тактичний, які являють собою окрему систему заходів, що спрямовані на вирішення визначених завдань.

Отже, з метою досягнення фінансової стабілізації необхідно визначити напрями підвищення ефективності процесу управління фінансовою стійкістю:

- підтримання величини власних оборотних коштів, що винні забезпечити поточну ліквідність та фінансову незалежність;

- підтримання стану ліквідності капіталу на більш оптимальному рівні, підтримання співвідношення між залученими та власними оборотними коштами та їх розміщення.

Критеріями оцінки ефективності побудованого механізму управління фінансовою стійкістю на основі використання визначених інструментів реалізації можна віднести:

- збільшення фінансової стійкості, загального позитивного фінансового результату та величини ринкової вартості;

- зміцнення фінансового стану та стану поточної ліквідності активів, платоспроможності; підвищення стану конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства ДП «Завод 410 ЦА»

Підприємства авіаційної промисловості України займають особливе місце в розвитку економіки країни.

ДП «ЗАВОД 410 ЦА» являє собою потужне авіаремонтне підприємство – одне з головних на пострадянському просторі.

Потужна виробнича база, сучасне обладнання, передові авіаційні технології, професіоналізм і високий інтелектуальний потенціал, якість послуг, що надаються дозволили заводу зарекомендувати себе, як ефективно працююче ремонтне авіапідприємство, яке по праву займає провідні позиції в сфері ремонту авіатехніки.

Завод розташований на площі 236 000 м² і має 170 000 м² виробничих приміщень.

Протягом багатьох років підприємство виконує повний технологічний цикл капітального ремонту літаків Ан-24, -26, -30, -32 і авіаційних двигунів Д-36 серії 1, 1А, 2А, для літаків Як-42, Ан-72, -74, ремонт агрегатів авіаційної техніки, а також роботи, пов'язані з відновленням авіаційних деталей. Завод здійснює комплекс робіт з продовження ресурсів літаків типу «Ан», потенціал яких незважаючи на «солідний вік», далеко не вичерпаний.

На базі льотно-випробувального експлуатаційного комплексу проводяться всі види технічного обслуговування ремонтваної на заводі авіатехніки, а також КВР-1,2,3 на літаку Ан-74, і КВО на літаку Ан-72.

На виконання робіт з капітального ремонту, модернізації, переобладнання і технічного обслуговування літаків типу «АНТОНОВ», завод має сертифікати міждержавного авіаційного комітету, український національний авіаційних

властей, сертифікат відповідності російських авіаційних влад. Крім цього система якості заводу сертифікована за міжнародними стандартами серії ISO, а також аерокосмічного комплексу AS / EN. З огляду на те, що виконуються роботи по ремонту військових літаків, завод має сертифікат стандарту НАТО - AQAP 2120, а також ліцензію Міністерства промислової політики на ремонт військової авіаційної техніки.

Колективом заводу прикладені величезні зусилля з підготовки до сертифікації за нормами і правилами європейської організації з безпеки в авіації EASA Part-145, PART-147, PART-66, PART-M. Це дозволить диверсифікувати роботу не тільки на техніці типу «АНТОНОВ», але і проводити технічне обслуговування літаків зарубіжного виробництва. Завод вже має таких замовників. Це вітчизняні авіакомпанії «Хорс», «Аеросвіт» та інші. На сьогодні проведено технічне обслуговування понад 15 літаків Боїнг-737.

На площах заводу обслуговуються літаки МД - 80, -82, -83. Також завод плідно працює з бізнес-авіацією.

Одним з напрямків розвитку є реалізація програми «Український вертоліт». Вона дозволить відновити після капітального ремонту, ремоторизації і модернізації вертоліт Мі-8Т, для подальшого використання його в народному господарстві. Реалізація проекту буде здійснюватися спільно з АТ «Мотор Січ».

На заводі виконується плідна робота з глибокої модернізації як літаків Ан-32, так і літаків Ан-26, що експлуатуються в РФ, країнах СНД, і країнах Євросоюзу. Це робота по використанню сучасного аеронавігаційного обладнання, установка систем небезпечного зближення із землею і небезпечного зближення повітряних суден, а також аварійних радіомаяків.

З появою нових тенденцій в авіаційній промисловості, а також зі збільшенням вимог і потреб, на сьогодні є актуальним питання дефіциту літаків так званого «сучасного регіонального класу». Зокрема мова йде про розробку і реалізацію, спільно з Розробниками ДП «АНТОНОВ» і ВАТ «Мотор Січ», проекту, спрямованого на переобладнання літака Ан-26 в варіант Ан-26М.

Отже, ДП «ЗАВОД 410 ЦА» сертифіковане як організація, що здійснює

ремонт, технічне обслуговування та модернізацію повітряних суден Ан-24, Ан-26, Ан-30, Ан-32, Ан-72, Ан-74, Мі-8МСБ, авіадвигунів Д- 36.

Аналіз структури та динаміки джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів виконується за даними балансу підприємства з використанням прийомів вертикального та горизонтального аналізу.

Здійснено аналіз основних джерел формування фінансових ресурсів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2016-2018рр. за допомогою наступних табл: 2.1.-2.3.:

Таблиця 2.1.

Аналіз динаміки змін джерел формування фінансових ресурсів підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Джерела	Роки			Зміна, тис. грн.	
	2018	2019	2020	2020-2018рр.	2020-2019рр.
Власний капітал	36971,9	98276,1	136787	61304,2	38510,9
Довгострокові зобов'язання	100,9	6171,2	23025	6070,3	16853,8
Забезпечення майбутніх платежів	-	259,8	747	259,8	487,2
Позиковий капітал, всього:	13848,4	16202,9	14191	2354,5	-2011,9
Короткострокові кредити	3347,0	-	-	-3347,0	-
Векселі видані	552,3	315,8	316	-236,5	0,2
Кредиторська заборгованість за товари, послуги	5224,2	11134,3	9500	5910,1	-1634,3
Поточні зобов'язання по розрахунках	4660	4622	3935	-38,0	-687
Інші зобов'язання	64,9	130,7	440	65,8	309,3
Разом	50921,2	120910	174750	69988,8	53840

Згідно аналізу джерел формування фінансових ресурсів підприємства за 2018-2020рр. можна зробити висновок, що абсолютна їхня сума за 2019 зросла на 69988,8 тис. грн. за рахунок збільшення величини власних коштів – на 61304,2 тис. грн., позикових коштів – на 61304,2 тис. грн., довгострокових зобов'язань – 6070,3 тис. грн., абсолютна сума джерел фінансування за 2020 зросла на 53840,0 тис. грн. за рахунок збільшення величини власних коштів –

на 38510,9 тис. грн., довгострокових зобов'язань – 16853,8 тис. грн.

Таблиця 2.2.

**Аналіз темпів змін джерел формування фінансових ресурсів підприємства
ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020 роки, тис. грн.**

Джерела	Роки			Зміна, %	
	2018	2019	2020	2019- 2018рр.	2020- 2019рр.
Власний капітал	36971,9	98276,1	136787	165,8	39,2
Довгострокові зобов'язання	100,9	6171,2	23025	6016,1	273,1
Забезпечення майбутніх платежів	-	259,8	747	-	187,5
Позиковий капітал, всього:	13848,4	16202,9	14191	17,0	-12,4
Короткострокові кредити	3347,0	-	-	-	-
Векселі видані	552,3	315,8	316	-42,8	0,63
Кредиторська заборгованість за товари, послуги	5224,2	11134,3	9500	113,1	-14,6
Поточні зобов'язання по розрахунках	4660	4622	3935	-0,81	-14,9
Інші зобов'язання	64,9	130,7	440	101,4	236,7
Разом	50921,2	120910	174750	137,4	44,5

Отже, згідно аналізу темпів змін джерел формування фінансових ресурсів за 2018-2020рр. можна зробити висновки, що у 2019р. у порівнянні з 2018р. відбулось збільшення джерел на 137,4% за рахунок збільшення темпів змін суми кредиторської заборгованості на 113,1% та довгострокових зобов'язань на 6016,1%, у той же час темпи збільшення власного капіталу склали 165,8%, згідно результатів аналізу у 2020р. у порівнянні з 2019р. відбулось незначне збільшення джерел на 44,5% за рахунок збільшення темпів змін суми довгострокових зобов'язань на 273,1%, у той же час темпи збільшення власного капіталу склали 39,2%.

Таблиця 2.3.

**Аналіз структури джерел формування фінансових ресурсів підприємства
ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., %**

Джерела	Роки			Зміна, %	
	2018	2019	2020	2019-	2020-

				2018рр.	2019рр.
Власний капітал	72,6	81,3	78,2	8,7	-3,1

Продовж. табл. 2.3.

Довгострокові зобов'язання	0,19	5,1	13,2	4,91	8,1
Забезпечення майбутніх платежів	-	0,21	0,43	0,21	0,22
Позиковий капітал, усього:	27,21	13,39	8,17	-13,82	-5,22
Короткострокові кредити	24,2	-	-	-24,2	-
Векселі видані	3,9	1,94	2,22	-1,96	0,28
Кредиторська заборгованість за товари, послуги	37,2	68,7	66,9	31,5	-1,8
Поточні зобов'язання по розрахунках	33,6	28,5	27,8	-5,1	-0,7
Інші зобов'язання	1,1	0,86	3,08	-0,24	2,22
Разом	100	100	100	-	-

Таким чином, найбільшу питому вагу в джерелах формування фінансових ресурсів підприємства займає власний капітал, його вага зменшилась у 2020 році у порівнянні з 2019р. на 3,1%, найменша питома вага – забезпечення майбутніх платежів, їх вага у 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилась на 0,22%. У 2019р. найбільшу питому вагу в джерелах фінансування займає власний капітал, його вага збільшилась у 2018 році на 8,7%, найменша питома вага – довгострокові зобов'язання, їх вага у 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшилась на 4,91%. Здійснено аналіз напрямів використання фінансових ресурсів підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр. за допомогою наступних табл. 2.4.-2.5.:

Таблиця 2.4.

Горизонтальний аналіз активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., тис. грн.

Активи	Роки			Зміна (2019-2018рр.)		Зміна (2020-2019рр.)	
	2018	2019	2020	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Необоротні активи	13535,9	72319,0	97412,0	58783,1	434,3	25093,0	34,6
Оборотні активи	37375,3	48577,1	77325,0	11201,8	29,9	28747,9	59,1
Витрати майбутніх	10,0	13,9	13,0	3,9	39,0	-0,9	-6,47

періодів							
Разом	50921,2	120910,0	174750,0	69988,8	137,4	53840,0	44,5

Згідно аналізу активів підприємства за 2018-2019рр. можна зробити висновок, що абсолютна їхня сума за 2019р. зросла на 37,4% або на 69988,8 тис. грн. за рахунок збільшення величини необоротних активів – на 58783,1 тис. грн., оборотних активів – на 11201,8 тис. грн. та витрат майбутніх періодів – на 3,9 тис. грн.

Таблиця 2.5.

Вертикальний аналіз структури активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., %

Активи	Роки			Зміна, %	
	2018	2019	2020	2019-2018	2020-2019
Необоротні активи	26,6	59,8	55,7	33,1	-4,1
Оборотні активи	73,3	40,1	44,2	-33,2	4,1
Витрати майбутніх періодів	0,019	0,1	0,1	0,081	-
Разом	100	100	100	-	-

Згідно аналізу активів підприємства за 2019-2020рр. можна зробити висновок, що абсолютна їхня сума за 2020р. зросла на 434,3% або на 53840,0 тис. грн. за рахунок збільшення величини необоротних активів – на 25093,0 тис. грн., оборотних активів – на 28747,9 тис. грн. або на 59,1%.

Згідно аналізу основного капіталу підприємства за 2018-2020рр. можна зробити висновок, що абсолютна їхня сума за 2020р. зросла на 58783,0 тис. грн. за рахунок збільшення величини основних засобів – на 477872,0 тис. грн. та незавершених капітальних вкладень – на 10927 тис. грн., найбільшу питому вагу у необоротних активах займають основні засоби, їх вага зменшилась у 2020 році на 3,8%, найменша питома вага – нематеріальні активи, їх вага у 2020 році у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 1,29%.

Далі проаналізуємо динаміку зміни у вартості необоротних активів підприємства та допомогою табл. 2.6.-2.7.:

Таблиця 2.6.

Аналіз динаміки зміни основного капіталу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., тис. грн.

Необоротні активи	Роки			Зміна, тис. грн.	
	2018	2019	2020	2019-2018рр.	2020-2019рр.
Нематеріальні активи	212,0	196,4	175,0	-15,6	-21,4
Основні засоби	11653,3	59525,1	30676,0	47872	-28849
Незавершені капітальні вкладення	934,8	11861,7	65317,0	10927	53455
Довгострокові фінансові вкладення, інші фінансові інвестиції	735,8	735,8	420,0	-	-315,8
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	-	-	824,0	-	824,0
Разом	13535,9	72319,0	97412,0	58783	25093

Згідно аналізу основного підприємства за 2019-2020рр. можна зробити висновок, що абсолютна їхня сума за 2020р. зросла на 25093,0 тис. грн. за рахунок збільшення величини податкових активів – на 824,0 тис. грн. та незавершених капітальних вкладень – на 53455 тис. грн., найбільшу питому вагу у необоротних активах займають основні засоби, їх вага зменшилась у 2020 році на 50,8%, найменша питома вага – нематеріальні активи, їх вага у 2020 році у порівнянні з 2019 роком зменшилась на 21,4%.

Таблиця 2.7.

Аналіз структури основного капіталу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., %

Необоротні активи	Роки			Зміна, %	
	2018	2019	2020	2019-2018рр.	2020-2019рр.
Нематеріальні активи	1,56	0,27	0,18	-1,29	-0,09
Основні засоби	86,1	82,3	31,5	-3,8	-50,8
Незавершені капітальні вкладення	6,9	16,42	67,04	9,52	50,6
Довгострокові фінансові вкладення	5,44	1,01	0,43	-4,43	-0,58
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	-	-	0,85	-	0,85
Разом	100	100	100	-	-

Оборотні активи є найбільшою мобільною частиною капіталу, від стану і раціонального використання якого багато в чому залежать результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства.

Таблиця 2.8.

**Аналіз динаміки оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.,
тис. грн.**

Оборотні активи	Роки			Зміна, тис. грн.	
	2018	2019	2020	2019- 2018рр.	2020- 2019рр.
Загальна сума оборотних активів:	37375,3	48577,1	77325,0	11201,8	28747,9
Грошові кошти	207,1	4800,3	19740	4593,2	14939,7
Короткострокові вкладення	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість	16098	15161,4	29594	-936,6	14432,6
Запаси	14835,4	19828,0	23567	4992,6	3739
Векселі отримані	-	-	-	-	-
НЗВ	1772,3	4779,4	2570	3007,1	-2209,4
Готова продукція, товари	2946,9	2536,3	1658	-410,6	-878,3
Інші оборотні активи	1515,6	1471,7	196	-43,9	-1275,7

Згідно аналізу оборотних активів підприємства за 2018-2019рр. можна зробити висновок, що абсолютна їхня сума за 2019 зросла на 11201,8 тис. грн. за рахунок збільшення величини грошових активів – на 4593,2 тис. грн., запасів – на 4992,6 тис. грн., НЗВ – на 3007,1 тис. грн., абсолютна сума оборотних активів за 2018р. зросла на 28747,9 тис. грн. за рахунок збільшення величини грошових активів – на 14939,7 тис. грн., запасів – на 3739,0 тис. грн., дебіторської заборгованості – на 14432,6 тис. грн.

Таблиця 2.9.

**Аналіз зміни структури оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-
2020рр., %**

Оборотні активи	Роки			Зміна, %	
	2018	2019	2020	2019- 2018рр.	2020- 2019рр.

Загальна сума оборотних активів:	100	100	100	-	-
Грошові кошти	0,55	9,9	25,5	9,35	15,6
Короткострокові вкладення	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість	43,1	31,2	38,2	-11,9	7,0
Запаси	39,6	40,8	30,5	1,2	-10,3
Векселі отримані	-	-	-	-	-
НЗВ	4,74	9,83	3,32	5,09	-6,51
Готова продукція, товари	7,9	5,22	2,14	-2,68	-3,08
Інші оборотні активи	4,11	3,05	0,34	-1,06	-2,71

Найбільшу питому вагу у оборотних активах займає дебіторська заборгованість, її вага зменшилась у 2019 році на 11,9%, найменша питома вага – грошові кошти, їх вага у 2019 році у порівнянні з 2018 роком збільшилась на 9,35%.

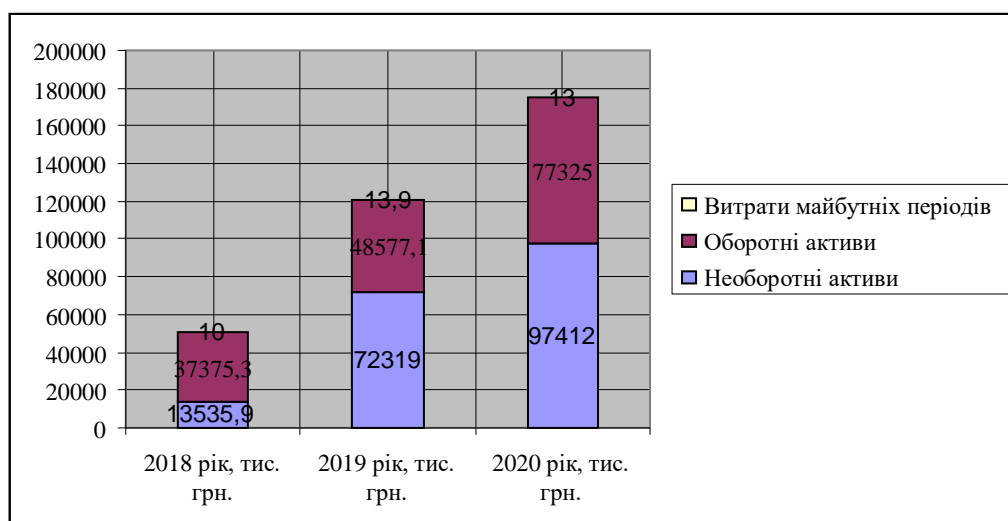

Рис. 2.1. Величина активів підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020 роки, тис. грн.

Найбільшу питому вагу у 2020р. в оборотних активах займають запаси та дебіторська заборгованість, вага запасів зменшилась у 2020 році на 10,3%, найменша питома вага – інші оборотні активи, їх вага у 2020 році у порівнянні з 2019 роком збільшилась на 2,71%.

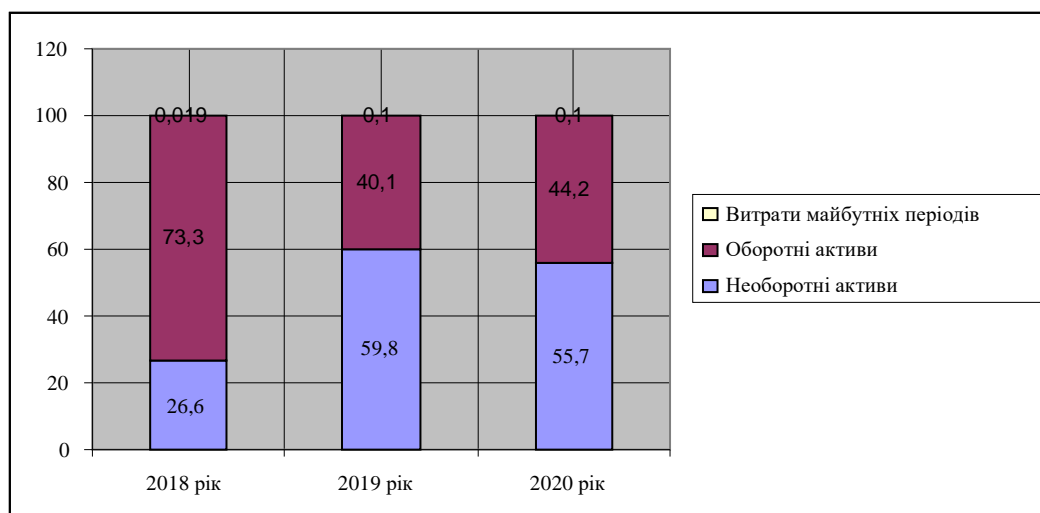

Рис 2.2. Структура активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020 роки, %

Таким чином, у 2019р. найбільшу питому вагу в активах підприємства займали оборотні активи – 73,3% в сумі 13535,9 тис. грн., у 2020р. – необоротні активи – 55,7% в сумі 97412,0 тис. грн.

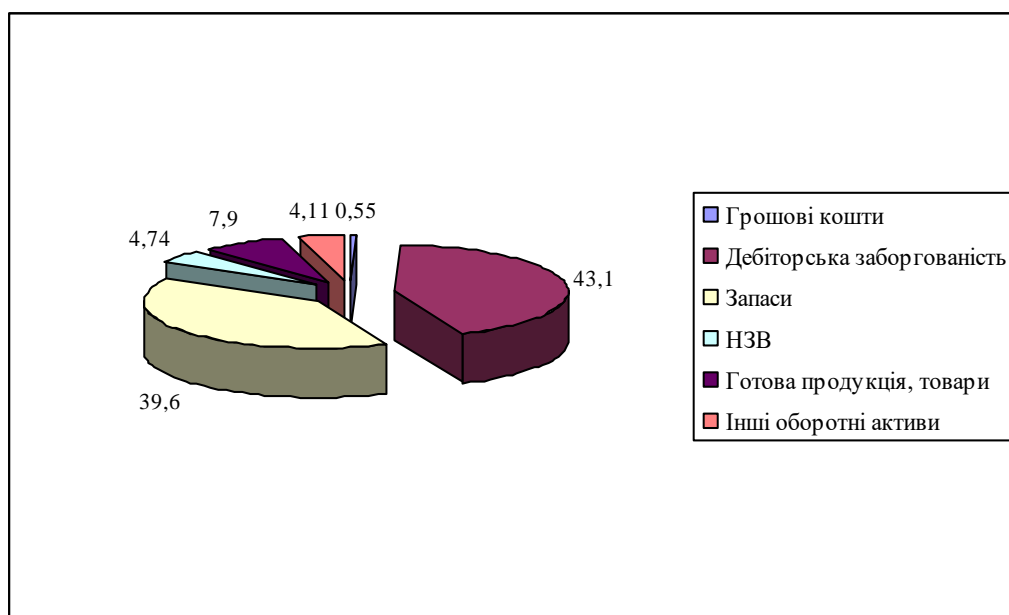

Рис 2.3. Структура оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018 рік, %

В загальній структурі оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018 рік найбільшу вагу мають запаси – 39,6% та дебіторська заборгованість – 43,1%, найменшу вагу за даний період займають грошові кошти та інші оборотні активи.

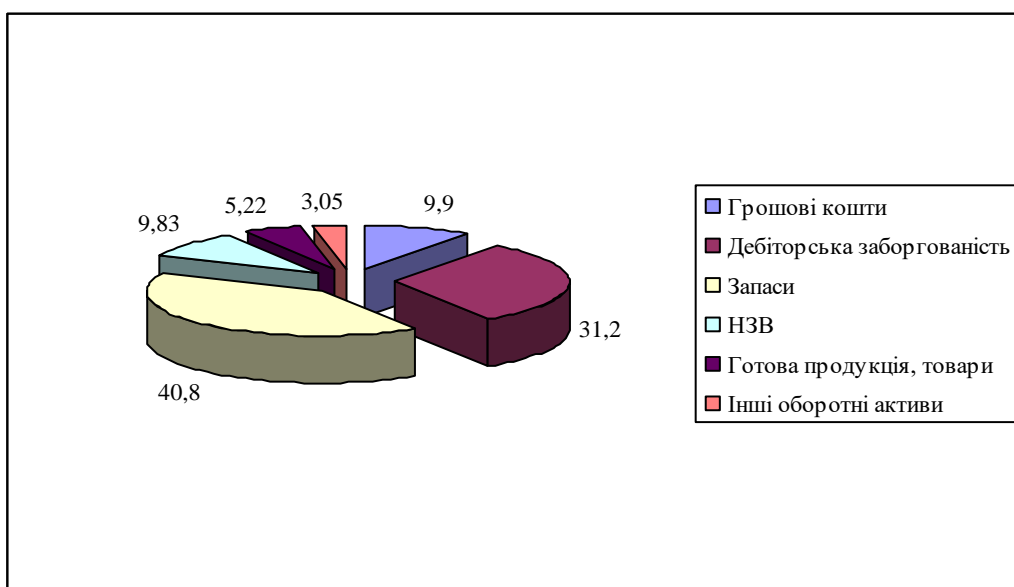

Рис 2.4. Структура оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2019 рік, %

В загальній структурі оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2019 рік найбільшу вагу мають запаси – 40,8% та дебіторська заборгованість – 31,2%, найменшу вагу за даний період також займають грошові кошти та інші оборотні активи.

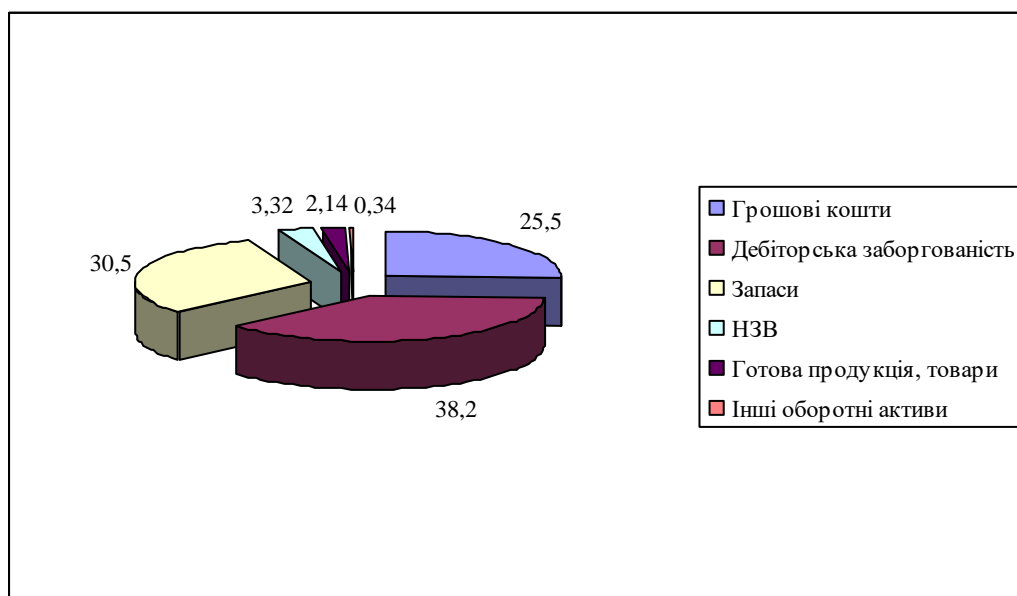

Рис 2.5. Структура оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2020 рік, %

В загальній структурі оборотних активів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2020 рік найбільшу вагу мають запаси – 30,5% та дебіторська заборгованість – 38,2%.

38,2%, найменшу вагу за даний період займають готова продукція – 2,14% та інші оборотні активи – 0,34%.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Ліквідність підприємства відзначається його здатністю своєчасно та в повному обсязі розраховуватися своїми активами за довгостроковими та поточними зобов'язаннями.

Таблиця 2.10.

Аналіз ліквідності балансу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2019рр.

Актив	2018	2019	Пасив	2018	2019	Платіжний надлишок (+), або недолік (-)	Платіжний надлишок (+), або недолік (-)
1	207,1	4800,3	П1	5224,2	11134,3	-5017,1	-6334,0
Л2	16098,0	15161,4	П2	8624,2	5068,6	7473,8	10092,8
Л3	21080,2	28629,3	П3	100,9	6431,0	20979,3	22198,3
Л4	13535,9	72319,0	П4	36971,9	98276,1	-23436	-25957,1
Баланс	50921,2	120910	Баланс	50921,2	120910	0	0

Таблиця 2.11.

Аналіз ліквідності балансу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2019-2020рр.

Актив	2019	2020	Пасив	2019	2020	Платіжний надлишок (+), або недолік (-)	Платіжний надлишок (+), або недолік (-)
	4800,3	19740	П1	11134,3	9500	-6334,0	10240
Л2	15161,4	29594	П2	5068,6	4691	10092,8	24903
Л3	28629,3	28004	П3	6431,0	23772	+22198,3	4232

Продовж. табл. 2.11.

Л4	72319,0	97412	П4	98276,1	136787	-25957,1	-39375
----	---------	-------	----	---------	--------	----------	--------

Баланс	120910	174750	Баланс	120910	174750	0	0
--------	--------	--------	--------	--------	--------	---	---

Визначимо рівень ліквідності балансу за допомогою наступної таблиці:

Таблиця 2.12.

**Порівняльна оцінка рівня ліквідності балансу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за
2018-2020рр.**

2018	2019	2020	Нормативне значення
Л1 < П1	Л1 < П1	Л1 > П1	Л1 > П1
Л2 > П2	Л2 > П2	Л2 > П2	Л2 > П2
Л3 > П3	Л3 > П3	Л3 > П3	Л3 > П3
Л4 < П4	Л4 < П4	Л4 < П4	Л4 < П4

Як видно з таблиці підприємству протягом 2018-2019рр. не вистачає швидко реалізованих активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. Однак за період 2019-2020 роки підприємство мало у своєму розпорядженні достатні засоби для покриття своїх поточних та довгострокових зобов'язань.

Більш детальний аналіз ліквідності здійснюється на основі розрахунку коефіцієнтів ліквідності:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує здатність підприємства покривати короткострокові кредити і кредиторську заборгованість по розрахунках, мобілізуючи всі оборотні активи:

$$\text{Коефіцієнт загальної ліквідності} = (1A + 2A + 3A) / (1П + 2П); \quad (2.1.)$$

1A – поточні інвестиції + грошові кошти + інші необоротні активи; 2A – дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги + дебіторська заборгованість по розрахунках; 3A – запаси + НЗП + готова продукція + товари + векселя отримані + витрати майбутніх періодів; 1П – короткострокові кредити; 2П – поточна кредиторська заборгованість. Оптимальне значення даного коефіцієнта – 1,5-2,0

Коефіцієнт проміжної ліквідності вказує на здатність підприємства

покривати борги тільки самими ліквідними оборотними активами:

$$\text{Коефіцієнт проміжної ліквідності} = (1A + 2A) / (1П + 2П); \quad (2.2.)$$

Оптимальне значення цього коефіцієнта 0,7 – 0,8.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує здатність підприємства покривати кредиторську заборгованість високоліквідними активами:

$$\text{Коефіцієнт абсолютної ліквідності} = 1A / 1П; \quad (2.3.)$$

Оптимальне значення даного коефіцієнта – 0,2-0,35.

Таблиця 2.13.

Порядок розрахунку окремих показників платоспроможності

1. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Квок)	(Власний капітал – Необоротні активи) / Оборотні активи
2. Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами (Кзвок)	(Власний капітал – Необоротні активи) / Запаси
3. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (Кманвок)	Грошові кошти / (Власний капітал – Необоротні активи)
4. Коефіцієнт покриття запасів (Кпокр.зап)	(Власні оборотні кошти + Короткострокові та довгострокові кредити) / Запаси та витрати

Таблиця 2.14.

Показники ліквідності та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Показник	2018	2019	2020	Нормативне значення
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,69	2,99	5,44	1,5-2,0
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,17	1,23	3,47	0,7-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,014	0,3	1,39	0,2-0,35
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,63	0,53	1,81	> 0
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами	1,57	1,31	1,67	> 0,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,0088	0,18	0,5	> 0,5
Коефіцієнт покриття запасів	1,37	1,18	2,21	> 1,0

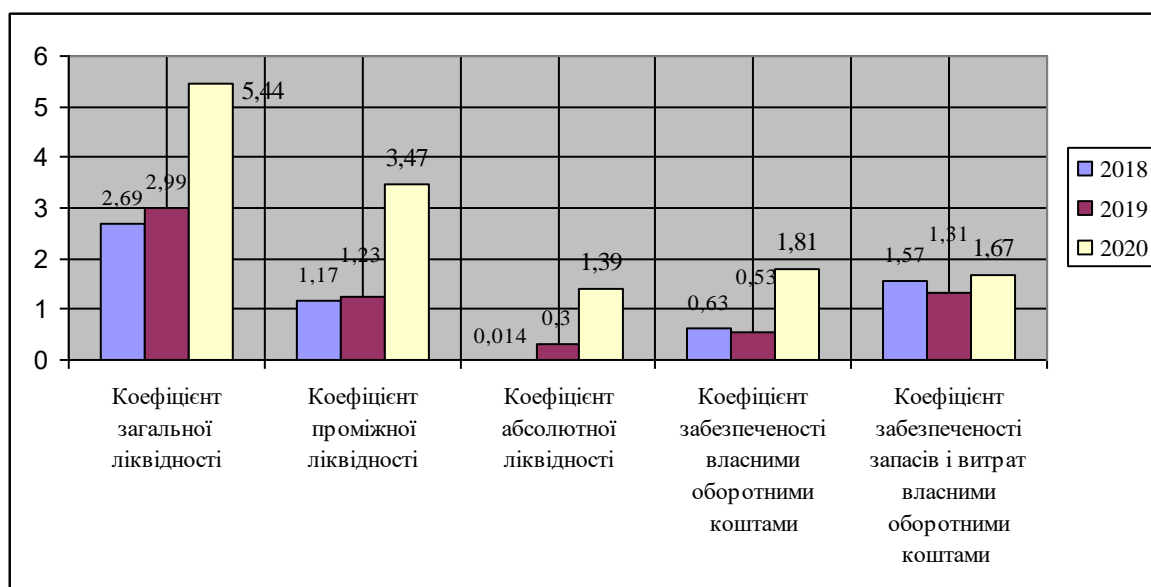

Рис 2.6. Динаміка зміни показників ліквідності та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Як видно з приведеного розрахунку, коефіцієнти абсолютної, проміжної, загальної ліквідності у 2020 році у порівнянні з іншими періодами значно вище визначеного нормативного рівня, всі аналізовані коефіцієнти ліквідності на кінець 2020 року збільшились, це говорить про ефективне управління оборотними коштами з метою досягнення нормального рівня платоспроможності підприємства перед кредиторами та своєчасне виконання своїх платіжних зобов'язань. Інші показники платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр. відповідають визначеним нормативним значенням, що підтверджує нормальний рівень ліквідності та платоспроможності.

Різні напрями операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства дістають своє остаточне відображення у фінансових результатах.

Таблиця 2.15.

Аналіз фінансових результатів діяльності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020 роки

Види фінансових результатів	Роки			Зміна, %	
	2018	2019	2020	2019-2018рр.	2020-2019рр.
Дохід від реалізації	132317,3	175281,3	318126,0	32,5	81,4

Продовж. табл. 2.15.

Чистий дохід від реалізації	124526,6	171970,5	317157,0	38,1	84,4
Валовий прибуток	34416,3	44286,4	89052,0	28,7	101,1
Фінансовий результат від операційної діяльності	22928,6	26026,0	60028,0	13,5	130,6
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	23176,1	25523,8	53801,0	10,1	110,7
Чистий прибуток	16257,2	17429,7	38511,0	7,2	120,9

Таким чином, величина чистого доходу підприємства у 2020р. у порівнянні з 2019р. збільшився на 84,4%, у 2019р. у порівнянні з 2018р. – 38,1% за рахунок збільшення обсягів реалізації, при цьому величина чистого прибутку за той же період збільшилась відповідно на 120,9% та 7,2% за рахунок збільшення фінансового результату від операційної діяльності.

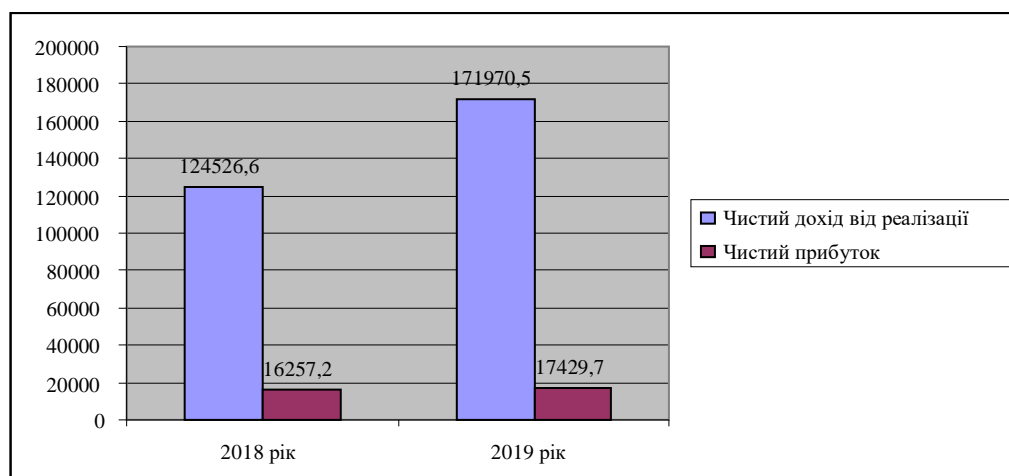

Рис 2.7. Значення чистого доходу та чистого прибутку ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2019рр., тис. грн.

Тенденція збільшення величини чистого прибутку підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2019рр. є позитивною і може мати місце внаслідок зростання віддачі від впровадження новітніх технологій або використання більш дешевої сировини, матеріалів, енергії, що дозволяє зменшити собівартість продукції (товарів, робіт, послуг).

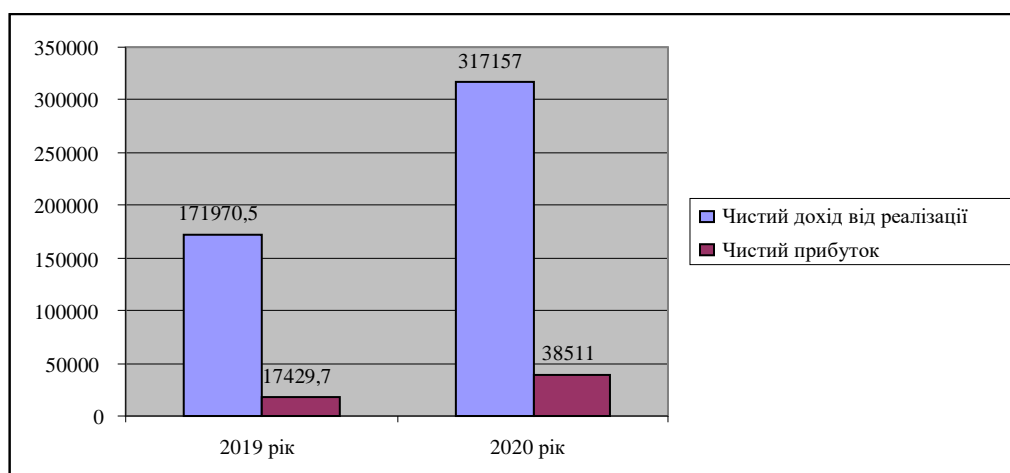

Рис 2.8. Значення чистого доходу та чистого прибутку ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2019-2020рр., тис. грн.

Отже, згідно отриманих даних за 2019-2020рр. зростання чистого доходу супроводжується зростанням чистого прибутку. Така тенденція є позитивною в роботі підприємства і свідчить про те, що підприємство отримує достатньо стабільно чистий прибуток. Незначне відставання зростання прибутку від зростання чистого доходу може бути пов'язане з накопиченням попередніх боргів або незначним підвищенням собівартості продукції (товарів, робіт, послуг).

У залежності від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку, виділяють три групи коефіцієнтів рентабельності:

- рентабельність інвестицій (капіталу);
- рентабельність продажів;
- рентабельність виробництва.

Рентабельність інвестицій (капіталу).

У цій групі коефіцієнтів рентабельності розраховується два основних коефіцієнти: рентабельність сукупного капіталу і рентабельність власного капіталу.

Рентабельність сукупного капіталу. Цей коефіцієнт для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2016-2018 роки розраховується в такий засіб:

$$R_{\text{СК кап.}} = \text{Прибуток до оподаткування} / \text{Всього джерел}; \quad (2.4.)$$

$$R_{\text{ск кап.}} (\text{за 2018 рік}) = 23176,1 / 50921,2 * 100\% = 45,5\%$$

$$R_{\text{ск кап.}} (\text{за 2019 рік}) = 25523,8 / 120910,0 * 100\% = 21,1\%$$

$$R_{\text{ск кап.}} (\text{за 2020 рік}) = 53801,0 / 174750 * 100\% = 30,7\%.$$

Показник рентабельності власного капіталу становить інтерес, насамперед, для інвесторів. Як видно з розрахунків величина рентабельності власного капіталу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» збільшилася у 2020 році у порівнянні з 2019 роком на 9,6%, що говорить про збільшення фінансового результату від господарської діяльності підприємства по відношенню до загальної величини вартості підприємства.

Рентабельність власного капіталу для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» розраховується по формулі:

$$R_{\text{вл кап}} = \text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал}; \quad (2.5.)$$

$$R_{\text{вл кап}} (\text{за 2018 рік}) = 16257,2 / 36971,9 * 100\% = 43,9\%.$$

$$R_{\text{вл кап}} (\text{за 2019 рік}) = 17429,7 / 98276,1 * 100\% = 17,7\%.$$

$$R_{\text{вл кап}} (\text{за 2020 рік}) = 38511,0 / 136787 * 100\% = 28,2\%.$$

Даний показник становить інтерес для наявних і потенційних власників і інвесторів. Як видно з розрахунків рентабельність власного капіталу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2020 рік у порівнянні з 2019 роком збільшився на 10,5%, або на кожен гривню вкладення капіталу у 2020 році приходиться 0,28 гривень прибутку.

Валова рентабельність реалізованої продукції:

$$R_{\text{реал}} = \text{Валовий прибуток} / \text{Чистий дохід від реалізації}; \quad (2.6.)$$

$$R_{\text{реал}} (\text{за 2018 рік}) = 34416,3 / 124526,6 * 100\% = 27,6\%.$$

$$R_{\text{реал}} (\text{за 2019 рік}) = 44286,4 / 171970,5 * 100\% = 25,8\%.$$

$$R_{\text{реал}} (\text{за 2020 рік}) = 89052,0 / 317157,0 * 100\% = 28,1\%.$$

Коефіцієнт валового прибутку показує ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення. Судячи з розрахунків, за 2020 рік у порівнянні з 2019 роком рентабельність реалізованої продукції ДП «ЗАВОД 410 ЦА» збільшилася на 2,3%, що говорить про збільшення ефективності виробничої діяльності підприємства або про

ефективну політику ціноутворення.

$$R_{\text{чист}} = \text{Чистий прибуток} / \text{Чистий дохід від реалізації}; \quad (2.7.)$$

$$R_{\text{чист}} (\text{за 2018 рік}) = 16257,2 / 124526,6 * 100\% = 13,1\%.$$

$$R_{\text{чист}} (\text{за 2019 рік}) = 17429,7 / 171970,5 * 100\% = 10,1\%.$$

$$R_{\text{чист}} (\text{за 2020 рік}) = 38511,0 / 317157,0 * 100\% = 12,1\%.$$

Судячи з розрахунків, чиста рентабельність продукції ДП «ЗАВОД 410 ЦА» у 2020 році в порівнянні з 2019 роком збільшилась на 2,0%.

Рентабельність виробничої діяльності містить у собі чисту рентабельність виробництва і валову рентабельність виробництва.

Дані показники показують, скільки підприємство має прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво продукції. Вони розраховуються у такий засіб:

Валова рентабельність виробництва:

$$R_{\text{вир}} = \text{Валовий прибуток} / \text{Собівартість продукції}; \quad (2.8.)$$

$$R_{\text{вир}} (\text{за 2018 рік}) = 34416,3 / 90110,3 * 100\% = 38,1\%.$$

$$R_{\text{вир}} (\text{за 2019 рік}) = 44286,4 / 127684,1 * 100\% = 34,6\%.$$

$$R_{\text{вир}} (\text{за 2020 рік}) = 89052,0 / 228105,0 * 100\% = 39,0\%.$$

Судячи з розрахунків, у 2020 році від господарської діяльності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» на кожну гривню витрат приходилося 0,39 гривень валового прибутку.

Чиста рентабельність виробництва:

$$R_{\text{ч}} = \text{Чистий прибуток} / \text{Собівартість продукції}; \quad (2.9.)$$

$$R_{\text{ч}} (\text{за 2018 рік}) = 16257,2 / 90110,3 * 100\% = 18,1\%.$$

$$R_{\text{ч}} (\text{за 2019 рік}) = 17429,7 / 127684,1 * 100\% = 13,6\%.$$

$$R_{\text{ч}} (\text{за 2020 рік}) = 38511,0 / 228105,0 * 100\% = 16,9\%.$$

Судячи з розрахунків господарської діяльності ДП «ЗАВОД 410 ЦА», у 2020 році на кожну гривню реалізованої продукції приходилося 0,17 гривень чистого прибутку, що на 0,03 гривень більше, ніж у 2019 році, це зв'язано, насамперед, з ростом величини чистого прибутку підприємства.

Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу = Чистий прибуток /

Загальні зобов'язання; (2.10.)

Коефіцієнт рентабельності необоротного капіталу = Чистий прибуток /
Загальна вартість необоротних активів; (2.11.)

Коефіцієнт рентабельності оборотного капіталу = Чистий прибуток /
Загальна вартість оборотних активів; (2.12.)

Результати розрахунків оформимо у вигляді табл. 2.16.:

Таблиця 2.16.

Показники рентабельності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., %

Показники	2018	2019	2020	Зміна (2020-2019рр.)
Чиста рентабельність виробництва	18,1	13,6	16,9	3,3
Валова рентабельність виробництва	38,1	34,6	39,0	4,4
Чиста рентабельність реалізованої продукції	13,1	10,1	12,1	2,0
Валова рентабельність реалізованої продукції	27,6	25,8	28,1	2,3
Рентабельність власного капіталу	43,9	17,7	28,2	10,5
Рентабельність сукупного капіталу	45,5	21,1	30,7	9,6
Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу	171,3	77,0	116,5	39,5
Коефіцієнт рентабельності необоротного капіталу	39,5	24,1	120,1	96,0
Коефіцієнт рентабельності оборотного капіталу	49,8	35,8	43,5	7,7

Таким чином, на основі аналізу фінансового стану підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020 роки можна зробити висновок, що підприємство є фінансово стійким, є тенденції до поліпшення фінансового стану в майбутньому. Підприємству ДП «ЗАВОД 410 ЦА» економічно доцільно використовувати у своїй господарській діяльності позикові засоби, як короткострокові, так і довгострокові для розширення своєї діяльності і здійснення інвестиційної діяльності. Варто звернути увагу на більш ефективне

управління дебіторською заборгованістю та використання методів бюджетування на підприємстві для підвищення фінансової стійкості.

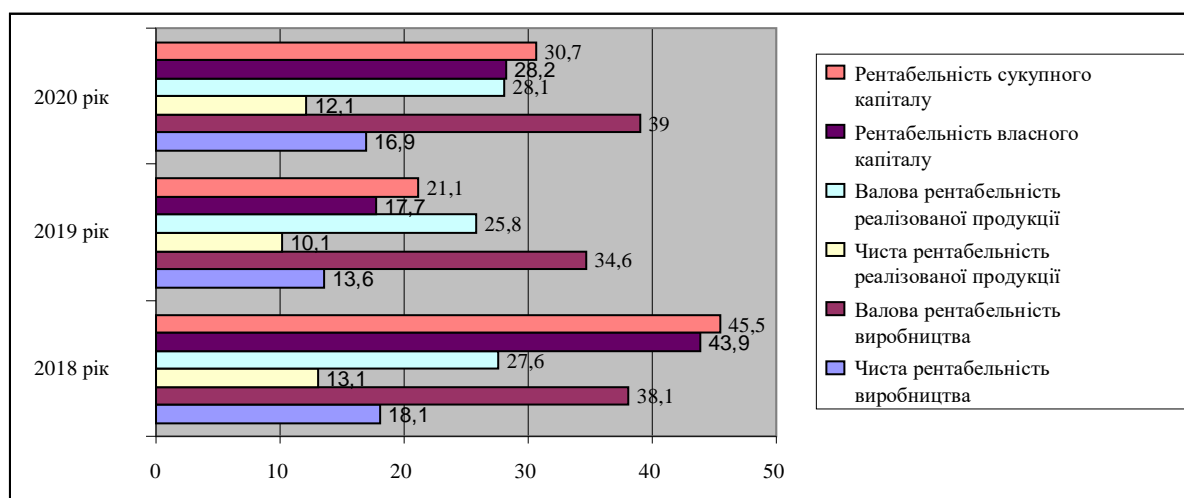

Рис 2.9. Динаміка показників рентабельності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., %

При аналізі коефіцієнтів рентабельності, що впливають на майнове положення підприємства, найбільш широке поширення одержала факторна модель фірми «DuPont». Призначення моделі – визначити фактори, що впливають на ефективність роботи підприємства й оцінити цей вплив. Оскільки існує безліч показників рентабельності, аналітиками цієї фірми обраний один, на їхню думку, найбільш значимий – рентабельність власного капіталу. Для проведення аналізу необхідно змодельовати факторну модель коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

В основу приведеної схеми аналіз закладений наступна детермінована модель:

Рентабельність власного капіталу = Чиста рентабельність продажів * Ресурсовіддача * Коефіцієнт фінансової залежності; Ресурсовіддача = Виручка від реалізації / Всього активів;

Ресурсовіддача (за 2019 рік) = 171970,5 / 120910,0 = 1,422.

Ресурсовіддача (за 2020 рік) = 317157,0 / 174750,0 = 1,814.

З представленої моделі видно, що рентабельність власного капіталу

підприємства залежить від трьох факторів першого порядку: чистої рентабельності продажів, ресурсовіддачі і структури джерел засобів, інвестованих у підприємство. Для зручності розрахунку впливу факторів на коефіцієнт рентабельності власного капіталу скористаємося допоміжною таблицею.

Таблиця 2.17.

Факторний аналіз рентабельності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2019-2020рр.

Показник	2019	2020	Зміна
Чиста рентабельність продажів	10,1	12,1	2,0
Ресурсовіддача	1,422	1,814	0,392
Коефіцієнт фінансової залежності	1,23	1,28	0,05
Рентабельність власного капіталу	17,7	28,1	10,4

Загальна зміна рентабельності власного капіталу склало -0,001 пунктів.

Вплив на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу зміни показника чистої рентабельності продажів визначимо по наступній формулі:

Рентабельність власного капіталу (1) = Чиста рентабельність продажів * Ресурсовіддача (2019 рік) * Коефіцієнт фінансової залежності (2019 рік) = 2,0 * 1,422 * 1,23 = 3,49812.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок зміни показника ресурсовіддачі:

Рентабельність власного капіталу (2) = Чиста рентабельність продажів (2020 рік) * Ресурсовіддача * Коефіцієнт фінансової залежності (2019 рік) = 12,1 * 0,392 * 1,23 = 5,832.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок зміни показника капіталу за рахунок зміни коефіцієнта фінансової залежності:

Рентабельність власного капіталу (3) = Чиста рентабельність продажів (2020 рік) * Ресурсовіддача (2020 рік) * Коефіцієнт фінансової залежності = 12,1 * 1,814 * 0,05 = 1,097.

Склавши значення зміни показника рентабельності власного капіталу за рахунок кожного фактору, одержимо загальну зміну значення коефіцієнта:

$$\begin{aligned} & \text{Рентабельність власного капіталу} = \text{Рентабельність власного капіталу (1)} \\ & + \text{Рентабельність власного капіталу (2)} + \text{Рентабельність власного капіталу (3)} = \\ & 3,49812 + 5,832 + 1,097 = +10,7. \end{aligned}$$

Таблиця 2.18.

**Зведена таблиця впливу факторів на рентабельність власного капіталу ДП
«ЗАВОД 410 ЦА» за 2019-2020рр.**

Показники	Вплив
Чиста рентабельність продажів	3,49812
Ресурсовіддача	5,832
Коефіцієнт фінансової залежності	1,097
Зміна рентабельності власного капіталу	10,7

Таким чином, за рахунок збільшення коефіцієнта фінансової залежності і чистої рентабельності продажів показник рентабельності власного капіталу збільшився на 10,7 пунктів. У цих розрахунках черговий раз простежується зворотно пропорційний зв'язок між коефіцієнтом фінансової залежності підприємства і зміною рентабельності власного капіталу: збільшення ступеня фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування приводить до росту рентабельності власного капіталу і навпаки.

2.3. Аналіз рівня фінансової стійкості підприємства ДП «Завод 410 ЦА»

Фінансова стійкість підприємства характеризується ступенем його фінансової незалежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів.

Матеріальними оборотними коштами підприємства є запаси, вартість яких відбивається в другому розділі активу балансу. Формулу розрахунку вартості матеріальних оборотних коштів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» можна представити наступним чином:

$$3 = \text{стор. 1100 (Ф.№1)} + \text{стор. 1110-1114 (Ф.№1);} \quad (2.13.)$$

$$3 (2018\text{р.}) = 19554,6 \text{ тис. грн.}$$

$$3 (2019\text{р.}) = 27143,7 \text{ тис. грн.}$$

$$3 (2020\text{р.}) = 27795,0 \text{ тис. грн.}$$

Для характеристики джерел формування матеріальних оборотних коштів (запасів) використовується декілька показників, які і характеризують види джерел коштів ДП «ЗАВОД 410 ЦА»:

Власні оборотні кошти.

$$K_{\text{в.об}} = (2A + 3A) - (2П + 3П + 4П); \quad (2.14.)$$

$$K_{\text{в.об}} (2018\text{р.}) = 37385,3 - 13949,3 = 23436,0 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{в.об}} (2019\text{р.}) = 48591,0 - 22633,9 = 25957,1 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{в.об}} (2020\text{р.}) = 77388 - 37963 = 39425,0 \text{ тис. грн.}$$

Власні оборотні кошти і довгострокові джерела фінансування:

$$K_{\text{д}} = 1П - 1A + 2П; \quad (2.15.)$$

$$K_{\text{д}} (2018\text{р.}) = 36971,9 - 13535,9 + 100,9 = 23536,9 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{д}} (2019\text{р.}) = 98276,1 - 72319,0 + 6171,2 = 32128,3 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{д}} (2020\text{р.}) = 135787 - 97412 + 23025 = 61400 \text{ тис. грн.}$$

Загальна величина основних джерел формування запасів.

$$D_{\text{о}} = 1П - 1A + 2П + \text{стр. 1600 Ф.№1}; \quad (2.16.)$$

$$D_{\text{о}} (2018\text{р.}) = 36971,9 - 13535,9 + 100,9 + 3347 = 26883,9 \text{ тис. грн.}$$

$$D_{\text{о}} (2019\text{р.}) = 98276,1 - 72319,0 + 6171,2 = 32128,3 \text{ тис. грн.}$$

$$D_{\text{о}} (2020\text{р.}) = 135787 - 97412 + 23025 = 61400 \text{ тис. грн.}$$

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідає три показники забезпеченості запасів джерелами формування:

Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів:

$$\pm \Phi = K_{\text{в.об.}} - 3;$$

Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів з урахуванням довгострокових кредитів:

$$\pm \Phi = K_{\text{д}} - 3;$$

Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел

формування запасів з урахуванням короткострокового кредиту:

$$\pm \Phi = D_o - Z;$$

За допомогою цих показників визначається трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості підприємства:

$$S(\Phi) = 1, \text{ якщо } \Phi > 1; 0, \text{ якщо } \Phi < 1$$

Визначимо за допомогою таблиці тип фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА».

Таблиця 2.19.

Визначення типу фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Показники	2018	2019	2020
Загальна величина запасів	19554,6	27143,7	27795,0
Власні оборотні кошти	23436,0	25957,1	39425,0
Власні оборотні кошти і довгострокові джерела фінансування	23536,9	32128,3	61400,0
Загальна величина основних джерел формування запасів	26883,9	32128,3	61400,0
$\pm \Phi = K_{в.об.} - Z$	3881,4	-1186,6	11630,0
$\pm \Phi = K_{д.} - Z$	3982,3	4984,6	33605,0
$\pm \Phi = D_o - Z$	7229,3	4984,6	33605,0
Тип фінансової стійкості	{1,1,1}	{0,1,1}	{1,1,1}

Після проведення розрахунків приведених вище вказаних показників по критерію фінансової стійкості підприємство може бути віднесене до одного з чотирьох типів:

- абсолютна фінансова стійкість (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості має наступний вигляд: $S = \{1,1,1\}$. Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто організація не залежить від зовнішніх кредиторів

- стійке фінансове положення (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості має наступний вигляд: $S = \{0,1,1\}$.

- нестійке фінансове положення (трьохкомпонентний показник типу

фінансової стійкості має наступний вигляд: $S = \{0,1,1\}$. Така ситуація характеризується недоліком у підприємства «нормальних» джерел для фінансування запасів;

- кризове фінансове положення (трьохкомпонентний показник типу фінансової стійкості має вигляд: $S = \{0,0,0\}$). Характеризується ситуацією, при якій підприємство має кредити і позики, не погашені в строк, а також прострочену кредиторську і дебіторську заборгованість.

Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності). Цей коефіцієнт характеризує частку власних засобів підприємства (власного капіталу) у загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Розрахунок коефіцієнта фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» робиться по формулі:

$$K_{\text{авт}} = \text{Власний капітал} / \text{Всього джерел} = \text{ІП} / \text{Баланс}; \quad (2.17.)$$

Чим вище значення даного коефіцієнта, тим фінансово стійкіше, стабільне і більш незалежно від зовнішніх кредиторів підприємство. На практиці встановлено, що загальна сума заборгованості не повинна перевищувати суму власних джерел фінансування, тобто джерела фінансування підприємства (загальна сума капіталу) повинні бути хоча б наполовину сформовані за рахунок власних коштів. Таким чином, критичне значення коефіцієнта автономії – 0,5. Судячи з ДП «ЗАВОД 410 ЦА» є підприємством фінансово стійким і незалежним від зовнішніх джерел, однак на кінець 2020 року фінансова стійкість зменшилася на 0,03 пунктів у порівнянні з 2019 роком (0,78 – 0,81).

Коефіцієнтом, зворотним коефіцієнтові фінансової автономії є коефіцієнт фінансової залежності.

Добуток цих коефіцієнтів дорівнює 1. Коефіцієнт фінансової залежності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» розраховується по формулі:

$$K_{\text{зав}} = 1 / K_{\text{авт}}; \quad (2.18.)$$

Критичне значення коефіцієнта фінансової залежності – 2.

Зріст цього показника в динаміку означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, а, отже, і утрату фінансової незалежності.

Судячи з розрахунків, частка позикових коштів у структурі фінансування підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» відповідає нормі, однак у динаміці збільшується, на кінець 2020 року частка позикових коштів збільшилася в порівнянні з 2019 роком на 0,05 пунктів (1,28 – 1,23).

Коефіцієнт фінансового ризику показує співвідношення залучених коштів і власного капіталу. Розрахунок цього показника для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» робиться по формулі:

$$K_{\text{фін.ризик}} = \text{Залучені кошти} / \text{Власний капітал} = 3П / 1П; \quad (2.19.)$$

Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості. Він має досить просту інтерпретацію: показує, скільки одиниць залучених коштів приходить на кожен одиницю власних. Оптимальне значення даного коефіцієнта < 0,5. Критичне значення – 1. Судячи з розрахунків на кінець 2020 року у підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» на кожен гривню власних коштів приходить 0,1 гривень залучених коштів, що підтверджує фінансову стійкість даного підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу. Цей показник показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в обороті, тобто в тій формі, що дозволяє вільно маневрувати цими засобами, а яка капіталізована:

$$K_{\text{ман}} = (1П - 1А) / 1П; \quad (2.20.)$$

Цей показник може значно варіювати в залежності від структури капіталу і галузевої приналежності підприємства. Нормальною вважається ситуація, при якій коефіцієнт маневреності в динаміку незначно збільшується. Різкий ріст даного коефіцієнта не може свідчити про нормальну діяльність підприємства.

Таблиця 2.20.

Показники фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Показники	2018	2019	2020	Нормативне значення
Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності)	0,73	0,81	0,78	> 0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	1,37	1,23	1,28	< 1,0
Коефіцієнт фінансового ризику	0,37	0,16	0,1	> 0,5

Продовж. табл. 2.20.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,63	0,26	0,29	> 0
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,0074	0,088	0,244	-
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,0027	0,061	0,148	0,4
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,997	0,939	0,852	0,6

Виходячи з розрахунків, можна зробити висновок, що підприємство ДП «ЗАВОД 410 ЦА» є фінансово стійким і платоспроможним підприємством, що має достатню кількість власних оборотних коштів для виконання своїх поточних і довгострокових зобов'язань.

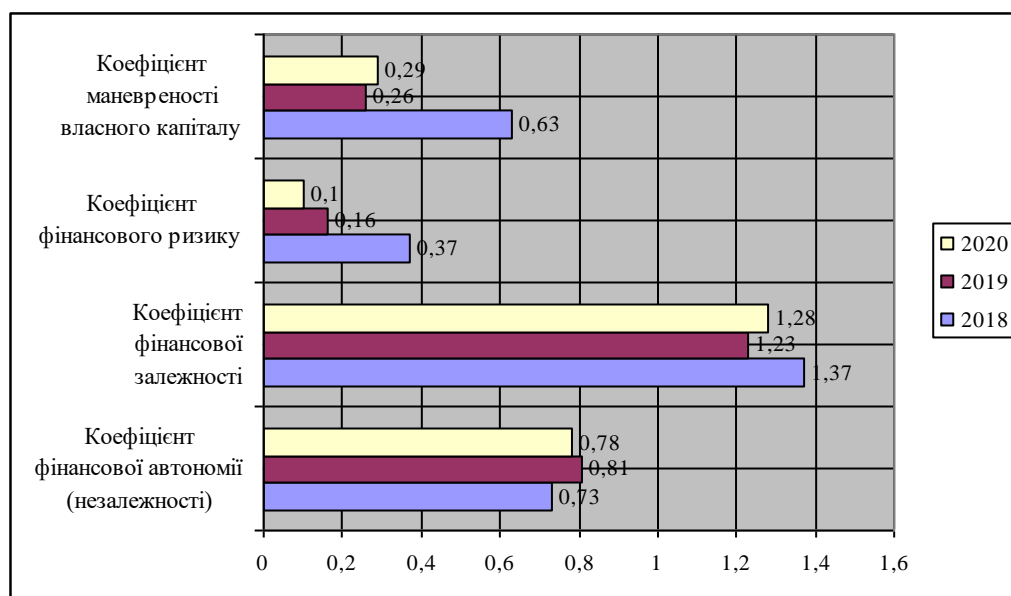

Рис 2.10. Динаміка показників фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Важливим показником, що характеризує фінансову стійкість підприємства, є вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів, згідно розрахунків в більшій частині оборотні кошти фінансуються за рахунок власних джерел фінансування.

Ділова активність підприємства обумовлюється швидкістю оборотності

його фінансових ресурсів.

Виконання аналізу ділової активності передбачає розрахунок коефіцієнтів та періодів оборотності. Коефіцієнти оборотності показують яку кількість оборотів за звітний період здійснює весь капітал підприємства чи його певний елемент. Періоди оборотності визначають кількість днів, за які весь капітал підприємства чи його певний елемент може перетворитися в грошову форму.

Таблиця 2.21.

Порядок визначення коефіцієнтів оборотності

Показники	Умовне позначення	Порядок визначення
1. Коефіцієнт оборотності активів	Ка	Чистий дохід / Всього активів;
2. Коефіцієнт оборотності основних фондів	Коф	Чистий дохід / Вартість ОФ;
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Коа	Чистий дохід / Всього оборотних активів;
4. Коефіцієнт оборотності запасів	Кз	Чистий дохід / Вартість виробничих запасів;
5. Коефіцієнт оборотності готової продукції	Кгп	Чистий дохід / Вартість готової продукції;
6. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Кдз	Чистий дохід / Вартість дебіторської заборгованості;
7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Квк	Чистий дохід / Величина власного капіталу;
8. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Ккз	Чистий дохід / Вартість кредиторської заборгованості;

Далі визначимо показники оборотності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.:

Таблиця 2.22.

Коефіцієнти оборотності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Показники	2018	2019	2020	Нормативне значення
Коефіцієнт оборотності активів	2,44	1,42	1,81	Збільшення
Коефіцієнт оборотності основних фондів	10,7	2,88	4,85	Збільшення
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,33	3,54	4,1	Збільшення

Продовж. табл. 2.12.

Коефіцієнт оборотності запасів	8,39	8,87	13,4	Збільшення
Коефіцієнт оборотності готової продукції	43,3	69,0	192,5	Збільшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	7,73	12,1	10,7	Збільшення
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,36	1,74	2,31	Збільшення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,99	10,6	22,3	Збільшення

Далі визначимо показники оборотності фінансових ресурсів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.:

Таблиця 2.23.

Періоди оборотності фінансових ресурсів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр., дн.

Показники	Формула для розрахунку	Напрямок позитивних змін	2018	2019	2020
Період оборотності активів	$360 / K_a$	> 0, зменшення	147,5	253,5	198,9
Період оборотності основних фондів	$360 / K_{of}$	> 0, зменшення	37,0	125,0	74,0
Період оборотності оборотних активів	$360 / K_{oa}$	> 0, зменшення	108,0	102,0	88,0
Період оборотності запасів	$360 / K_z$	> 0, зменшення	43,0	40,0	27,0
Період оборотності готової продукції	$360 / K_{gp}$	> 0, зменшення	8,0	5,0	2,0
Період оборотності дебіторської заборгованості	$360 / K_{dz}$	> 0, зменшення	46,0	30,0	34,0
Період оборотності власного капіталу	$360 / K_{vk}$	> 0, зменшення	107,0	207,0	156,0
Період обороту кредиторської заборгованості	$360 / K_{kz}$	> 0, збільшення	40,0	34,0	16,0

Таким чином, згідно результатів розрахунку показників оборотності можна зробити висновки про ефективність використання коштів підприємством, за аналізований період 2018-2020рр. на підприємстві ДП

«ЗАВОД 410 ЦА» відбувається прискорення оборотності кредиторської заборгованості, готової продукції, власного капіталу, активів, що говорить про збільшення ефективності використання коштів та прискорення здійснення розрахунків по власним зобов'язанням.

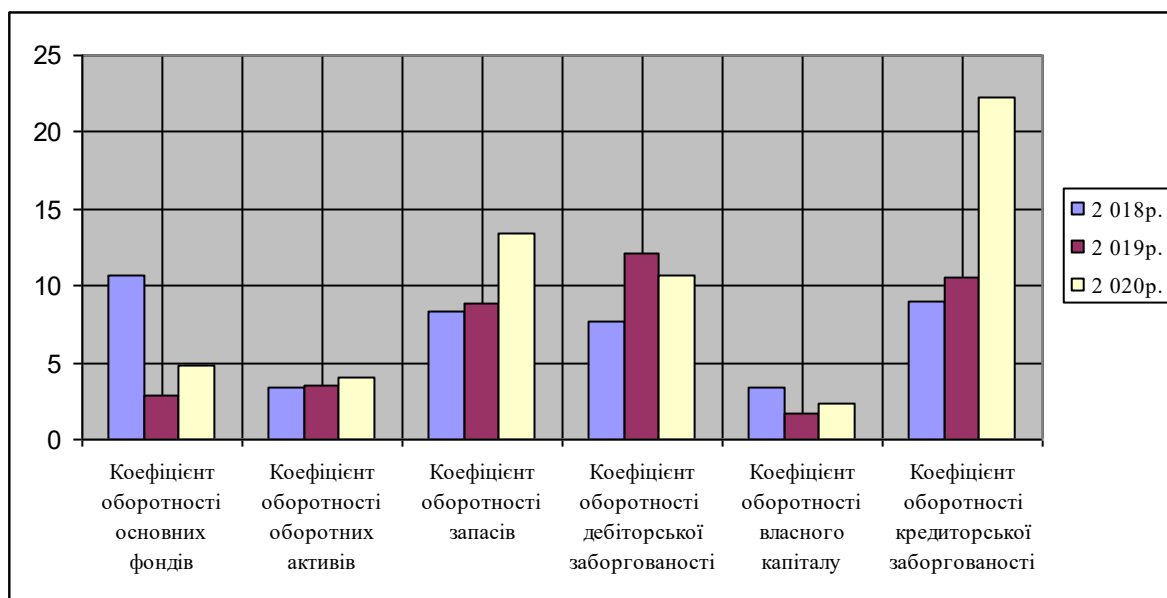

Рис. 2.11. Динаміка коефіцієнтів оборотності фінансових ресурсів ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Отже, за аналізований період 2018-2020рр. на підприємстві ДП «ЗАВОД 410 ЦА» відбувається збільшення показників оборотності активів, що свідчить про прискорення руху активів, показників збільшення оборотності основних фондів та оборотних активів в умовах більш ефективного їх використання на підприємстві, також відбувається прискорення оборотності власного капіталу, що свідчить про скорочення темпів капіталізації капіталу, прискорення оборотності готової продукції відбувається за рахунок прискорення темпів реалізації продукції підприємством власним покупцям, що підтверджує ефективність збутової політики.

Таким чином, фінансова стабільність є однією із найважливіших характеристик фінансового стану підприємства і пов'язана з рівнем його залежності від кредиторів та інвесторів.

Методика оцінки показників системи фінансової стійкості авіаційних підприємств з використанням аналізу комплексної системи показників дозволяє оцінити: які джерела коштів і в якому обсязі використовуються для покриття запасів; співвідношення позикових і власних коштів з позиції фінансової стабільності і кредитоспроможності, платоспроможності; потребу в додаткових джерелах фінансування; ступінь підприємницького ризику у перспективі.

Висновки за розділом 2

Враховуючи особливості авіаційної галузі, фінансова стійкість являє собою здатність авіаційного підприємства функціонувати на основі ефективного управління фінансовими ресурсами за рахунок адекватного реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Основними критеріями, що дають змогу судити про достатній рівень фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА», є його прибутковість у межах, достатніх для здійснення відтворювальних процесів, здатність забезпечувати сталий у часі рівень платоспроможності за рахунок раціонального співвідношення джерел фінансування.

Як основні умови забезпечення фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» розглядаємо: забезпеченість активами високого ступеня ліквідності; переважання власних джерел формування майна над позиковими та залученими; безперервність здійснення господарської діяльності; дієздатність та правоздатність юридичної особи

Основною метою забезпечення фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» є досягнення безперервного економічного розвитку, оптимізація структури і джерел формування майна підприємства. Досягнення вказаної мети припускає вирішення наступного круга, завдань:

- максимізація прибутку як основного джерела економічного зростання;
- забезпечення фінансової стійкості і незалежності, ліквідності і ділової активності як основних чинників оптимізації структури і вартості капіталу

підприємства;

- використання ринкових механізмів залучення капіталу за допомогою повернення безнадійної дебіторської заборгованості; емісії цінних паперів, фінансового лізингу, проектного фінансування;

- розробка ефективних напрямів управління фінансами на основі діагностики фінансово-майнового стану з урахуванням постановки стратегічних цілей діяльності підприємства, адекватних ринковим умовам.

Оцінка ефективності механізму забезпечення платоспроможності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» здійснюється за показниками збалансованості грошових потоків, фінансовою стійкістю і діловою активністю, значення яких свідчатимуть про досягнення поставленої мети управління.

До критеріїв ефективності системи показників фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» на основі використання вище зазначених показників та інструментів реалізації стратегічних завдань можна віднести:

- збільшення рівня фінансової стійкості, величини загального фінансового результату і ринкової вартості підприємства;

- зміцнення загального фінансового стану підприємства і рівня його фінансової стійкості та платоспроможності;

- збільшення рівня конкурентоспроможності товарів підприємства на споживчому ринку;

- створення іміджу фінансово стійкого підприємства з метою залучення нових покупців і укладення вигідних договорів з новими контрагентами.

Забезпечення ефективного управління і контролю за рівнем фінансової стійкості визначає ряд вимог до цього процесу, основними з яких є:

- інтегрованість із загальною системою управління підприємства;

- комплексний характер формування управлінських рішень;

- високий динамізм управління;

- багатоваріантність підходів до розробки окремих управлінських рішень;

- орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

3.1. Побудова механізму забезпечення зміцнення рівня фінансової стійкості авіаційного підприємства

Стабільність – це міцність та надійність цілісної системи, її зв'язків та спроможність навіть при зміні внутрішніх та зовнішніх умов ефективно адаптуватись та підтримувати заданий рівень основних параметрів. Очевидно, що категорію «стабільність» характеризують через категорії «надійність» та «стійкість» і навпаки. Основними характеристиками стабільності є частота прояву певного явища, стійкості – рівновага, надійності – безпомилковість. Надійність, стійкість та стабільність є взаємозалежними категоріями, що спроможні забезпечити ефективність функціонування певного об'єкту.

В узагальненому вигляді фінансова стійкість підприємства являє собою комплексну категорію, що характеризує стан, структуру та напрями використання фінансових ресурсів підприємства, здатність його виконувати свої зобов'язання, а також ступінь захищеності капіталу від фінансових ризиків та можливість забезпечувати розширення діяльності без збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування [17].

На сучасному етапі, з урахуванням дії кризових явищ, характерним є зниження ефективності функціонування підприємств, високий рівень зносу основних засобів, дефіцит інвестиційних ресурсів, недостатня ємність внутрішнього ринку, а також інші причини фінансового та організаційно-економічного характеру. Фінансові труднощі, які сьогодні переживає більшість вітчизняних підприємств, пов'язані, в першу чергу, з зовнішніми загальнодержавними проблемами. Серед них недосконалість законодавчої бази, нестабільність політичної ситуації, неплатежі, «спад» виробництва тощо.

Зовнішні проблеми доповнюються внутрішніми, такими як неефективне використання коштів, неефективний маркетинг, виробничий менеджмент,

незбалансованість фінансових потоків тощо. У своїй сукупності дані фактори викликають потребу в постійному проведенні оцінки фінансового стану підприємства. Це необхідно для того, щоб на ранньому етапі діагностувати кризовий розвиток та розробити відповідні захисні механізми стабілізації фінансового стану залежно від виявлених факторів впливу [17].

В період кризових явищ підприємство ДП «ЗАВОД 410 ЦА» може досягати фінансової стійкості та платоспроможності, дотримуючись такої послідовності дій:

- ліквідація поточної неплатоспроможності підприємства;
- відновлення фінансової стійкості (фінансової рівноваги у короткостроковому періоді);
- забезпечення фінансової рівноваги у довгостроковому періоді.

Слід зазначити, що загрози та ризики фінансової стабільності на макрорівні проектується і на мікрорівень. Сьогодні існує низка ризиків дестабілізації. Зокрема інфляційні процеси, знецінення національної валюти, нарощування зовнішньої заборгованості країни; ресурсні обмеження, стрибки цін, подорожчання паливно-енергетичних ресурсів, зростання тарифів, незахищеність прав власності є суттєвими загрозами.

Забезпечення фінансової стабільності в кризовий період потребує принципово нового підходу до управління фінансовою системою з метою підтримки її збалансованості (збільшення спроможності до акумуляції та ефективного розміщення фінансових ресурсів), підвищення стійкості (зменшення залежності від зовнішніх впливів) [17].

Збалансованість фінансової системи підприємства передбачає приведення у відповідність потреб підприємства у фінансових ресурсах і можливостей їх забезпечити. За таких умов фінансова стійкість повинна забезпечуватись зменшенням зовнішньої залежності підприємства шляхом скорочення фінансування за рахунок запозичень; використання раніше створених резервних фондів, вдосконалення системи управління ризиками тощо. Вагоме значення в даних процесах займає фінансове планування як фактор досягнення

фінансової стабільності.

Стратегічний механізм забезпечення фінансової стабільності передбачає низку заходів, спрямованих на підтримку в довгостроковому періоді досягнутої фінансової рівноваги. При цьому ознаками фінансової стійкості підприємства є наступні (рис. 3.1.).

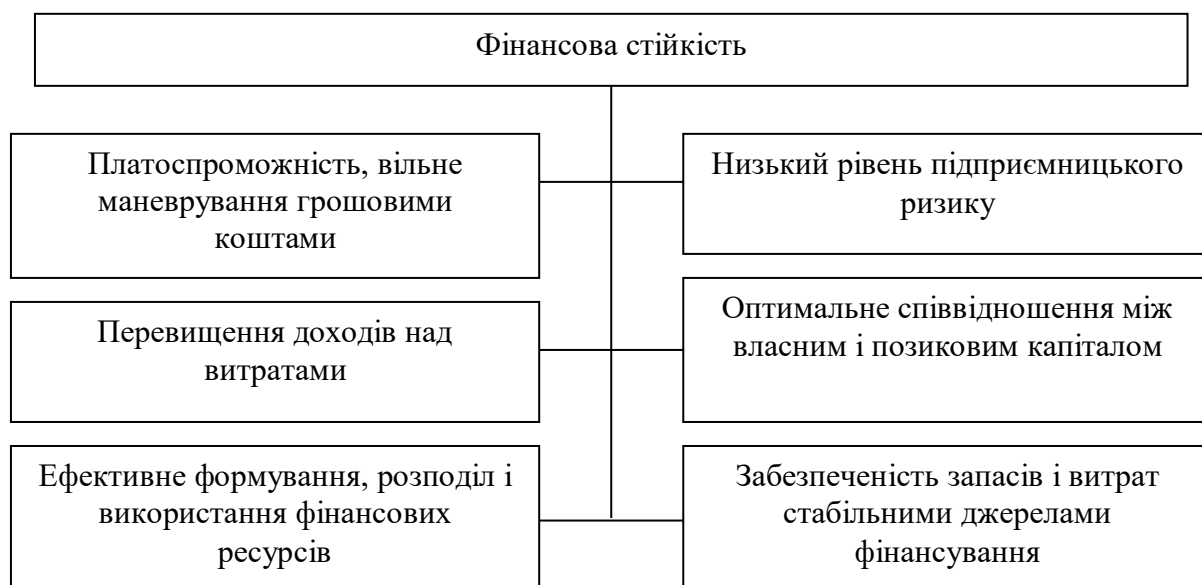

Рис. 3.1. Ознаки фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Основною метою фінансової стратегії є забезпечення підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» грошовими коштами, яка розглядає питання формування, забезпечення і планування фінансів підприємства, вирішує задачі, що забезпечують фінансову стійкість підприємства в умовах підготовки і ведення стратегічних фінансових операцій [18].

Вагоме значення в процесі забезпечення фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» відіграє планування. Фінансове планування на підприємстві ДП «ЗАВОД 410 ЦА» являє собою сукупність взаємопов'язаних процесів, що визначають майбутні потреби у фінансових ресурсах, необхідних для реалізації обраної ринкової стратегії, а також обґрунтування оптимальних напрямків їх залучення. Ефективна реалізація таких процесів базується на показниках виробничо-комерційної діяльності підприємства (обсяг виробництва, прибуток, асортимент товару і послуг, собівартість продукції). Розробка фінансових

планів на підприємстві ДП «ЗАВОД 410 ЦА» повинна здійснюватися на основі ефективної фінансової стратегії.

В обліково-аналітичній практиці розроблена система методів та показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства. Серед них основними прийомами аналізу для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» (рис 3.2.):

Рис. 3.2. Прийоми аналізу та контролю за станом фінансової стійкості на підприємстві ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Центральне місце у фінансовому плануванні відведено моніторингу, що використовується за умови позитивної динаміки показників. В разі виявлення негативних змін доцільним є використання контролінгу з метою визначення кількісного і якісного характеру відхилень, причин і тенденцій цих відхилень.

У випадку неможливості мінімізації негативних тенденцій рекомендується повернутись до постановки цілей та визначення завдань [18].

Таким чином, фінансове планування є одним із засобів для забезпечення фінансової стабільності підприємства. Воно дозволяє забезпечити ресурсами виконання прогнозованих обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створювати передумови для отримання чистого прибутку в розмірі, достатньому для самоокупності та самофінансування.

Аналіз сутності та складових фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» (рис 3.2.) дає змогу сформулювати ефективну теоретико-методологічну основу для оцінювання основних факторів, що впливають на формування фінансової стабільності підприємства, а також дослідження процесу побудови стратегії забезпечення фінансової стабільності підприємства та тактики її впровадження.

Ефективність використання ресурсів і підвищення рівня економічної стійкості підприємства в сучасних економічних умовах значною мірою залежить від наявності, використання й вдосконалення економічного потенціалу підприємства. Однією з особливостей нестійкого функціонування сучасних підприємств є кількісна, якісна та структурна недосконалість економічного потенціалу господарюючих суб'єктів, що зумовлена значними втратами ресурсів у здійсненні реформ і складним фінансовим становищем підприємств. Використання й вдосконалення економічного потенціалу повинно надавати можливість ефективного застосування своїх ресурсів, а значить сприяти поглинанию зовнішніх й внутрішніх дестабілізуючих факторів, що є свідченням фінансової стійкості.

Отже, оскільки ДП «ЗАВОД 410 ЦА» постійно стикається в процесі господарської діяльності з новими чинниками, що впливають на рівень його фінансової стійкості, то при виборі методів управління ними необхідно це враховувати. Якщо екзогенні чинники, що впливають на фінансову стійкість, викликані дією об'єктивних економічних законів і майже не залежать від діяльності підприємства, то ендогенним чинникам властивий високий ступінь

керованості, а характер їх зміни безпосередньо залежить від організації роботи самого підприємства. Отже, вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на фінансову стійкість підприємства може бути різним, яким потрібно і можливо управляти в певних межах [18].

Запропонована узагальнена схема послідовності дій досягнення фінансової стійкості та рівноваги підприємством ДП «ЗАВОД 410 ЦА» може доповнюватися і розширюватися в залежності від специфіки діяльності кожного конкретного підприємства з урахуванням зміни етапів кризової ситуації, екзогенних та ендогенних чинників, які несуть у собі певний фінансовий ризик (рис. 3.3.).

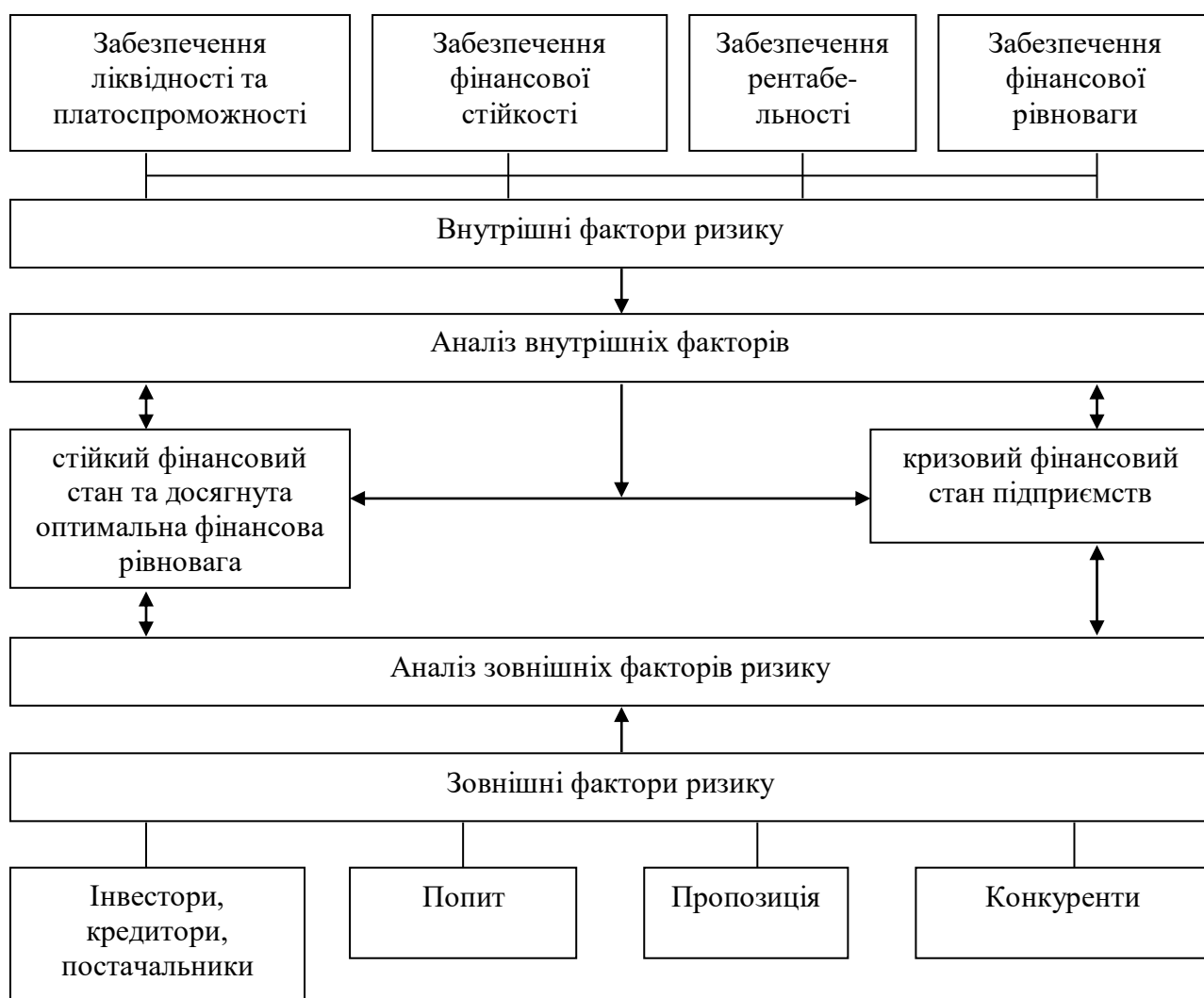

Рис. 3.3. Взаємозв'язок та вплив чинників фінансового ризику на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Ефективне управління фінансовими ризиками в умовах не стабільної економіки стає одним з основних завдань підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА». Воно полягає в сукупності дій економічного, організаційного та технічного характеру, що здійснюються в певній послідовності, та спрямовані на нейтралізацію негативних наслідків фінансових ризиків, або зменшення їх до припустимого рівня.

Адміністрації підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» з метою ефективного впливу та запобігання ризикової ситуації необхідно враховувати послідовність управління фінансовими ризиками, що залежатиме від часу реагування на ризикову ситуацію [22, с.81-82].

При цьому, практичну цікавість викликає запровадження обмеження фінансових ризиків на підприємстві ДП «ЗАВОД 410 ЦА» з урахуванням часу, які включають три основні стадії:

- попереджувальну – дії підприємства до виникнення ризикової ситуації, що включають в себе: прогнозування виникнення можливих варіантів ризикової ситуації та їх розвитку; планування дій по уникненню ризику; зовнішнє страхування ризиків; створення страхових резервів; використання превентивних заходів.

- поточну – дії підприємства в процесі впливу ризикової ситуації, що складаються з: управління ризиковою ситуацією; дотримання розроблених заходів управління ризиковою ситуацією; коригування фінансових рішень з метою забезпечення ефективної діяльності підприємств; використання антикризових заходів.

- подальшу – дії підприємства після впливу ризикової ситуації, до яких відносяться: використання заходів внутрішнього страхування для покриття збитків; покриття збитків за рахунок зовнішнього страхування ризику; хеджування фінансово-господарських операцій.

Вирішальне значення при оцінці фінансової стійкості та платоспроможності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» відіграє наявність обґрунтованої моделі послідовності дій досягнення фінансової рівноваги.

Рис. 3.4. Механізм зміцнення рівня фінансової стійкості та платоспроможності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Згідно побудованого механізму зміцнення рівня фінансової стійкості та платоспроможності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» можливо визначити

подальші заходи щодо підтримки фінансової стабільності діяльності:

- пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, що дозволить забезпечити мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу;

- впровадження оперативного механізму фінансової стабілізації, спрямованої на зменшення фінансових зобов'язань та збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання, з метою оптимізації ліквідності;

- оптимізації збутової політики за рахунок забезпечення високої якості продукції та встановлення ціни, нижчої за середньогалузеву; розширення ринків збуту;

- реалізація зайвих виробничих і невиробничих фондів, здача їх в оренду, що дозволяє збільшити грошові кошти на рахунку підприємства, як наслідок, підвищити його ліквідність і дозволить залучати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності [24, с.91-92].

Надалі доцільно буде розробити прогностичні варіанти досягнення зміцнення рівня фінансової стійкості та платоспроможності з урахуванням стратегічних цілей підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА», також важливо визначитись з системою критеріїв оптимізації управління досягнутою фінансовою стійкістю та рівновагою для підприємства.

3.2. Прогнозування зміни рівня фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Первинною ланкою економічної системи є підприємство, стійкість якого формує підґрунтя ефективного розвитку національної економіки. Стійкість підприємства як економічна категорія, охоплює сукупність факторів, що забезпечують підприємству стан контрольованої рівноваги та здатність до сталого економічного зростання шляхом ефективного управління діяльністю.

Аналіз економічної літератури показав, що, залежно від контексту дослідження, під фінансовою стійкістю підприємства розуміють

характеристику стану фінансових ресурсів підприємства та результативність їх розміщення, фінансовий стан підприємства, ступінь залежності підприємств від залучених джерел фінансування, результат діяльності, стан рахунків підприємства, які гарантують його платоспроможність, ліквідність, прибутковість та кредитоспроможність.

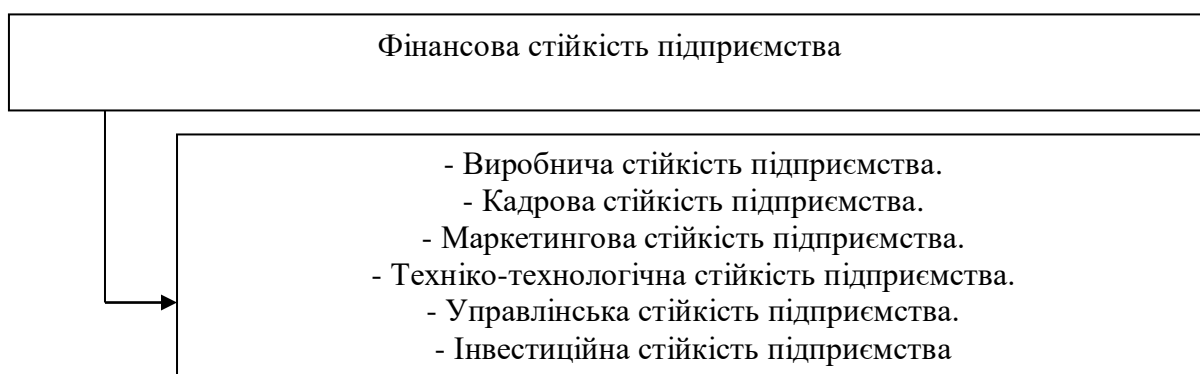

Рис. 3.5. Складові стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Отже, слід зазначити, що фінансова стійкість підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» є комплексною, багатофакторною, статично-динамічною економічною категорією. Тому в процесі її аналізу необхідно поєднати усі елементи системи фінансових відносин підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА».

На такій підставі можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» – це властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але й функціонувати та розвиватися [18].

Фактори, які впливають на фінансову стійкість підприємства, ДП «ЗАВОД 410 ЦА» класифікуються за такими ознаками: за місцем виникнення (зовнішні, внутрішні); за важливістю результату (основні, другорядні); за структурою (прості, складні); за часом дії (постійні, тимчасові).

Прийняття рішень щодо структури капіталу з метою управління рівнем фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» спричиняє необхідність кількісного

оцінювання вигід та ризиків, пов'язаних із формуванням фінансового левериджу, цей показник визначається за формулою:

$$\hat{A} = (1 - \hat{N}) * (\hat{D} - \hat{A}) * \hat{I} / \hat{A}; \quad (3.1.)$$

Де: С – ставка податку на прибуток, Ра – рентабельність активів, %; В – середня ставка відсотків, %; ПЗ – середній позиковий капітал; ВК – середній власний капітал.

Таблиця 3.1.

Розрахунок ефекту фінансового левериджу для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

Показники	Роки			Зміна	
	2018	2019	2020	2019-2018рр.	2020-2019рр.
Податковий коректор фінансового левериджу, (1 – С)	0,81	0,82	0,82	0,01	-
Середні відсотки за кредит	21,5	23,5	25,5	2,0	2,0
Диференціал фінансового левериджу, (Ра – В)	2,21	1,43	1,12	-0,78	-0,31
Коефіцієнт фінансового левериджу, (ПЗ/ВК)	1,11	1,14	1,27	0,03	0,13
ЕФЛ	1,99	1,34	1,17	-0,65	-0,17

У формулі можна виділити три основні складові для ДП «ЗАВОД 410 ЦА»:

1. Податковий коректор фінансового левериджу (1 – С), який показує в якій мірі проявляється ефект фінансового левериджу у зв'язку з різним рівнем оподаткування прибутку. За 2018-2019рр. податковий коректор ДП «ЗАВОД 410 ЦА» збільшився на 0,01 у зв'язку зі зменшення ставки податку на прибуток, у 2020р. у порівнянні з 2019р. ставка податку не змінювалась, таким чином податковий коректор також за визначений період не змінився.

2. Диференціал фінансового левериджу (Ра – В), який характеризує різницю між коефіцієнтом валової рентабельності активів та середнім розміром відсотка за кредит. Диференціал фінансового левериджу характеризує різницю

між коефіцієнтом валової рентабельності активів і середнім розміром відсотка за кредит, саме ця складова показує, чи приносять залучені кредити прибуток або збитки на власний капітал. За 2018-2019рр. значення диференціалу фінансового левериджу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» зменшилось на 0,87 у зв'язку зі зменшення величини рентабельності активів та збільшенням значення середніх відсотків за кредит, у 2020р. у порівнянні з 2019р. диференціал фінансового левериджу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» зменшився на 0,31 у зв'язку зі зменшення величини рентабельності активів та збільшенням середніх відсотків за кредит, тобто використання позичкових джерел фінансування приносить додаткові втрати для підприємства.

3. Коефіцієнт фінансового левериджу ПЗ/ВК, який характеризує суму позикового капіталу, використовуваного підприємством, з розрахунку на одиницю власного капіталу. Коефіцієнт фінансового левериджу є тим важелем, який мультиплікує позитивний або негативний ефект, що отримується за рахунок відповідного значення його диференціала. За 2018-2019рр. коефіцієнт фінансового левериджу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» збільшився на 0,03 у зв'язку зі зменшення вартості позикового капіталу у порівнянні з розміром власного капіталу, у 2020р. у порівнянні з 2019р. коефіцієнт фінансового левериджу ДП «ЗАВОД 410 ЦА» збільшився на 0,13 за рахунок подальшого зменшення величини позикового капіталу у структурі джерел фінансування підприємства.

Отже, дослідження поняття фінансового левериджу як механізму управління фінансовою стійкістю ДП «ЗАВОД 410 ЦА» дало змогу зробити такі висновки:

1. Механізм фінансового левериджу є ефективним інструментом оптимізації структури капіталу.

2. Фінансовий леверидж показує, у скільки разів темпи зміни чистого прибутку підприємства перевищують темпи приросту його операційного прибутку.

3. За допомогою фінансового левериджу менеджери можуть впливати на діяльність підприємства. Фінансові важелі управління та фінансові коефіцієнти

тісно пов'язані між собою. Фінансовий леверидж характеризує пасив балансу, відображаючи проблеми структури капіталу.

4. При суттєвому розкиді величини процентних ставок необхідно використовувати середньозважену процентну ставку за всіма кредитами, що значно підвищує точність розрахунків.

5. При розрахунку ЕФЛ необхідно враховувати збільшення за рахунок диференціалу фінансового левериджу додаткового прибутку, отриманого від використання цих кредитів [47, с.81-82].

Комплексний характер поняття фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» обумовлює необхідність обґрунтування системи критеріїв, які можна розглядати як ключові ознаки її аналізу. Під критерієм розуміють сукупність характеристик, які дають можливість у формалізованому вигляді описати рівень фінансової стійкості підприємства і на такій основі сформулювати рекомендації щодо його оптимізації.

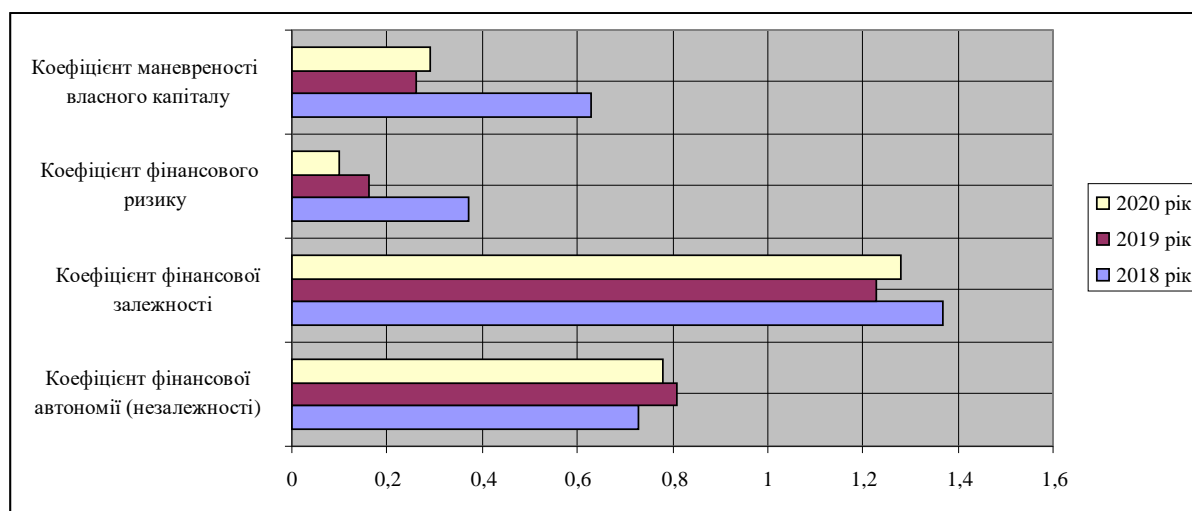

Рис. 3.6. Динаміка показників оцінки фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Узагальнення різних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» дало змогу виділити такі основні критерії: платоспроможність, структура капіталу, стан основних і оборотних засобів, оборотність і рентабельність. Інформаційний опис фінансової стійкості

підприємства здійснюється на основі застосування системи бухгалтерського обліку на підприємстві.

Головним інструментом оцінки фінансової підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» є фінансові показники (коефіцієнти), які мають причинно-наслідковий зв'язок з результативним узагальнюючим показником. На підставі аналізу частоти використання вченими того або іншого конкретного показника для оцінки фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» (рис. 3.6.), врахування Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджених Наказом Міністерства економіки України №14, а також з метою комплексного аналізу фінансового стану підприємства [31].

Для інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» можливо застосувати алгоритм класичного варіанта побудови таксономічного показника.

1-й етап алгоритму:

- стандартизація значень показників:

$$z_{ij} = (x_{ij} - \bar{x}_{j}) / \sigma_j; \quad (3.2.)$$

де x_{ij} – значення показників фінансової стійкості підприємства; $i = 1, m$ – кількість періодів дослідження; $j = 1, n$ – кількість показників; \bar{x}_j – середня;

- середнє значення показника:

$$\bar{x}_j = 1 / m * \sum \bar{x}_{ij}; \quad (3.3.)$$

- середнє квадратичне відхилення показника, що забезпечує вирівнювання дисперсії і значень показників:

$$\sigma_j = \sqrt{\sum (x_{ij} - \bar{x}_j)^2 / m}; \quad (3.4.)$$

2-й етап: формування еталона. Для цього множина показників розподіляється на стимулятори і дестимулятори. Еталоном обирається точка P_0 (x_{01}, \dots, x_{0n}), де $x_{0j} = \max(x_{ij})$ – максимальні значення показника в межах обраної сукупності величин, якщо показник x_j є стимулятором, $x_{0j} = \min(x_{ij})$ –

мінімальні значення показника в межах обраної сукупності величин, якщо x_j є дестимулятором.

3-й етап: обчислення узагальнюючого показника:

- відстань між точками-показниками, які відображають фінансову стійкість підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» та точкою-еталоном:

$$I = I - I_i; I_i = d_i / d_{ix}; d_{ix} = \sqrt{\sum (x_{ij} - x_{0i})^2}; \quad (3.5.)$$

- середнє значення величин відстані:

$$d_{\bar{i}} = 1/m * \sum d_i; \quad (3.6.)$$

- середнє значення величин відстані:

$$sd = \sqrt{1/m \sum (d_i - d_{\bar{i}})^2}; \quad (3.7.)$$

- нормування відстані:

$$d_i = d_{\bar{i}} + 3sd; \quad (3.8.)$$

Отже, таксономічний показник фінансової стійкості підприємства має високі значення при близьких до еталона значеннях показників та низькі – при далеких. Реалізацію наведеного алгоритму методу побудови таксономічного показника на прикладі даних звітності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за період з 2018-2020рр. здійснено в програмному середовищі MS Excel (рис. 3.7.).

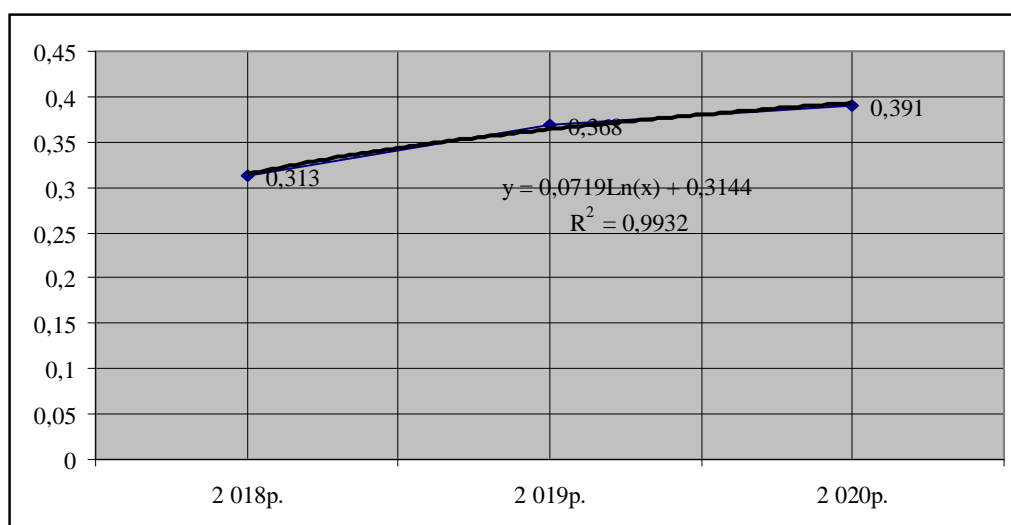

Рис. 3.7. Зміни значень узагальнюючого показника фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

На рис. 3.6. графічно зображено зміни значень узагальнюючого показника фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» (ІФС), що стає підґрунтям констатації про наявність періодичних коливань (це можна пояснити впливом зовнішніх факторів – платоспроможність ринкового попиту, зміни економічних умов господарювання та інші.). Крім того, графічна ілюстрація вказує на порушення амплітуди періодичності у 2020р., це можна пояснити початком дії факторів впливу, що негативно вплинули на стан фінансової стійкості підприємства.

Періодичну функцію тренда можна представити у вигляді ряду Фур'є – додатка гармонійних функцій з урахуванням індикаторної змінної:

$$Y_6 = \hat{A}_6 + \hat{A}_6 * \sin(2\pi/6 * (\tilde{O} - \tilde{N}_6)) + D_6 * \cos(2\pi/6 * (X - F_6)) + G * X_1; \quad (3.9.)$$

де Y_6 – функція тренда з періодом коливання 6 місяців, A_6 – зсунення тренда відносно нуля, B_6 – амплітуда синусоїди, C_6 – початкова фаза коливання синусоїди, D_6 – амплітуда косінусоїди, F_6 – початкова фаза коливання косінусоїди, індекс 6 відображає період зміни функції, X_1 – додаткова dummy-змінна (індикаторна змінна) – вплив світової кризи ($X_1 = 1$ – відсутність дії факторів світової кризи, $X_1 = 0$ – наявність дії факторів світової кризи).

За допомогою вбудованих функцій та опції «Пошук рішень» програмного середовища MS Excel знайдено параметри моделі: $A_6 = 0,078$, $B_6 = 0,025$, $C_6 = 4,409$, $D_6 = 0,1$, $F_6 = 1,774$, $G = 0,257$, коефіцієнт детермінації моделі $R^2 = 0.867$.

Для оцінки значущості коефіцієнта детермінації обчислено його мінімальне значення, за яким можна вважати кореляцію суттєвою – 0,196:

$$R_{\min} = t^2_{\alpha} / ((n - 2) + t^2_{\alpha}); \quad (3.10.)$$

де: t^2_{α} – коефіцієнт Стюдента для довірчої ймовірності 0,95 і кількості ступенів свободи 19 ($t_{\alpha} = 2,93$). Таким чином, кореляцію заданої лінії тренда з побудованою лінією прогнозу слід визнати суттєвою [31].

На рис. 3.8. зображені графік лінії прогнозу, лінії тренда та відхилень. а умовою припущення про нормальний закон розподілу відхилень (похибок) моделі довірчий інтервал обчислюється за формулою:

$$(1 * ta_{-}^{+}(n-1) * \hat{a} / \sqrt{n}; \square) \quad (3.10.)$$

де \hat{Y} – значення моделі, $ta(n-1)$ – коефіцієнт Стюдента, n – кількість спостережень, \hat{b} – відносне середнє квадратичне відхилення залишків моделі.

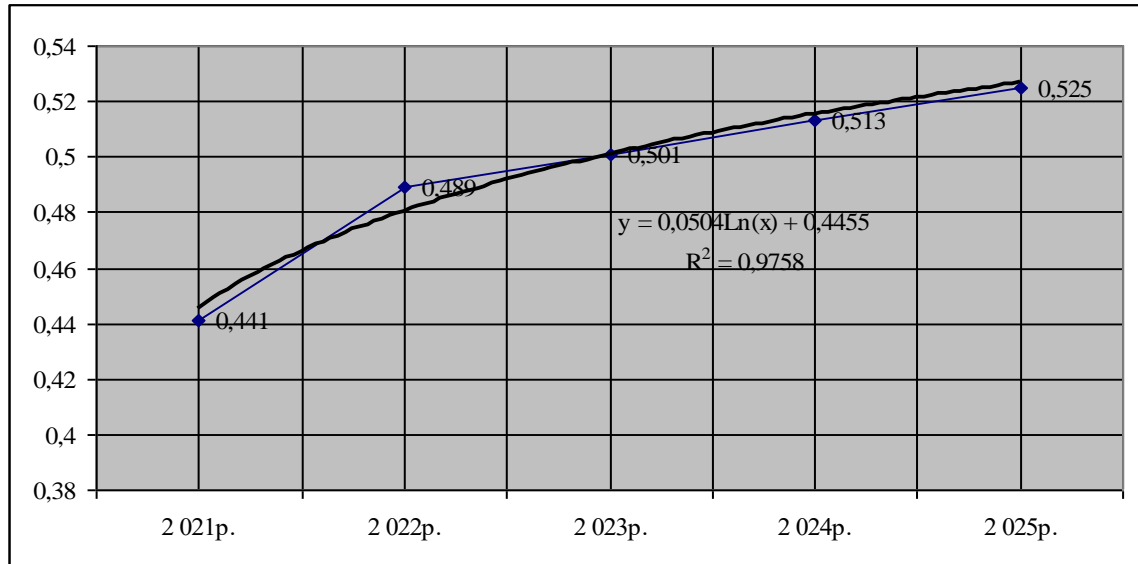

Рис. 3.8. Зміни значень узагальнюючого прогнозного показника фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» з урахуванням межі довірчого інтервалу на 2021-2025рр.

В табл. 3.2. подано результати обчислень прогнозних значень показника фінансової стійкості підприємства та верхня й нижня межі довірчих інтервалів.

Таблица 3.2.

Прогнозні значення узагальнюючого показника фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» на 2021-2025рр.

Роки	Прогнозне значення показника фінансової стійкості	Верхня межа довірчого інтервалу	Нижня межа довірчого інтервалу
2021р.	0,441	0,087	0,077
2022р.	0,489	0,084	0,079
2023р.	0,501	0,089	0,081
2024р.	0,513	0,094	0,083
2025р.	0,525	0,099	0,085

Отже, на основі побудови періодичного тренду для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» виявлено тенденцію до позитивних змін показника фінансової стійкості підприємства, що вказує на необхідність подальшого детального аналізу на предмет визначення: які показники фінансової стійкості підприємства покращилися та за рахунок яких факторів впливу. Процес прогнозування забезпечує інтеграцію, координацію та зменшення невизначеності. Використання запропонованої методики щодо реальних значень показників фінансової стійкості підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» дало змогу отримати результати аналізу, які мають практичну цінність у вирішенні актуальних питань подальшого прогнозування стану розвитку підприємства з метою розроблення своєчасних заходів щодо її підвищення.

3.3. Заходи щодо управління операційними витратами підприємства з метою забезпечення фінансової стійкості

Традиційно на вітчизняних підприємствах використовують позамовний, попередній методи управління витратами з метою забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності. Однак, сучасні ринки є мінливими, а технології прогресують дуже швидко, що примушує менеджерів використовувати нові підходи до управління, орієнтуючись на поведінку споживачів, і розробляти відповідні інструменти планування, вимірювання, обліку і контролю витрат, які об'єднуються в систему управління витратами.

Розглянемо сучасні методи управління витратами з метою забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості та платоспроможності.

Система «стандарт-костинг» була вперше застосована ще в 20-ті роки ХХ століття. Стандарт-кост є самостійним методом калькулювання собівартості одиниці продукції, в основі якого лежить облік стандартних витрат.

Переваги системи стандарт-кост полягають в наступному:

-Використовується для прийняття рішень.

-На підставі встановлених стандартів можна заздалегідь визначити суму

очікуваних витрат на виробництво і реалізацію виробів, обчислити собівартість одиниці виробу для визначення цін, а також скласти звіт про прибутки та збитки.

- При цій системі керівництво підприємства отримує інформацію про величину відхилень від нормативів і про причини їх виникнення.

- Менш складна техніка ведення обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції, оскільки картки стандартної собівартості друкуються заздалегідь із зазначенням нормативної величини виробничих витрат. Картка нормативної собівартості виробу показує всі повні витрати на його виготовлення, що виключає повторне обчислення виробничих витрат по операціях або замовленнях [36, с.77-78].

- Система стандарт-кост може використовуватись для оцінки виконання встановленого замовлення.

- При правильній організації стандарт-косту потрібен менший бухгалтерський штат, ніж при обліку минулих витрат, тому що в межах цієї системи облік ведеться за принципом виключення, тобто враховується лише відхилення від стандартів.

Система стандарт-кост має також недоліки:

- Важко скласти стандарти згідно з технологічною картою виробництва.
- Складність обліку широкої системи витрат.
- Необхідність постійного управління системою норм і нормативів.
- Нетиповість окремих звітних періодів з позицій здійснення витрат, неврахована в системі їх нормативів.

- Зміна цін, викликана конкурентною боротьбою за ринки збуту товарів, інфляцією ускладнює обчислення незавершеного виробництва і вартості залишків готових виробів на складі.

- Не на всі виробничі витрати можна встановлювати стандарти, що зумовлює іноді послаблення контролю за ними на місцях.

- При виконанні підприємством великої кількості різних за характером і типом замовлень за порівняно короткий час обчислювати стандарт на кожне

замовлення незручно. В таких випадках замість науково встановлених стандартів на кожен виріб застосовується середня вартість, яка є базою для визначення цін на виріб.

Класичним методом калькулювання за неповними витратами є так званий метод «директ-кост». Система «директ-кост» (Direct-costing) з'явилася ще в 30-ті роки ХХ століття в США. В її основу покладено такі положення:

- усі витрати на виробництво продукції поділяються на прямі й непрямі, змінні та постійні;

- облік витрат і визначення собівартості готової продукції ведеться тільки за змінними витратами. На думку авторів системи «директ-кост», включення до собівартості постійних витрат викривляє величину прибутку від реалізації, особливо за умов великого обсягу незавершеного виробництва;

- управлінський і фінансовий облік інтегровані [39, с.90-91];

- головним оцінювальним показником операційної діяльності є маржинальний прибуток, який визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції та змінними витратами. Якщо із суми маржі вираховуються постійні витрати, то кінцевий фінансовий результат є прибутком або збитком. Якщо маржинальний прибуток тільки відшкодовує суму постійних витрат, досягається так звана «мертва точка» або точка критичного обсягу виробництва, коли фінансовий результат від реалізації продукції дорівнює нулю;

- постійні витрати розглядаються як єдине ціле і не обчислюються окремо на кожний виріб. Ці витрати збираються на окремому рахунку і по закінченні звітного періоду повністю (без розподілу за видами продукції) списуються на зменшення прибутку від реалізації продукції, що отримана в даному звітному періоді.

Система директ-костингу має ряд переваг перед системою повного розподілу витрат, основні з яких наступні:

- Маржинальний дохід, отриманий з її допомогою характеризує суму покриття по конкретних видах продукції, що дає можливість відібрати вироби з найбільшою рентабельністю та впроваджувати їх у виробництво.

- Сприяє спрощенню нормування, обліку та контролю за рахунок скорочення статей витрат.

- Підкреслюється вплив постійних витрат на прибуток, оскільки загальна сума цих витрат за даний період відображається у звіті про прибутки та збитки.

- Дані про собівартість, обсяг, прибутки, необхідні для цілей планування прибутку, завжди можна отримати з регулярної звітності.

- Прибуток за певний період не змінюється під впливом постійних накладних витрат при зміні залишків запасів.

- Звіти про витрати виробництва і доходи, складені за системою директ-костингу, більшою мірою відповідають інтересам керівництва фірми, ніж ті, які складені за системою розподілу витрат між виробами.

- Директ-костинг об'єднує такі ефективні засоби контролю, як стандарт-кост і гнучкі бюджети.

- На основі даних обліку сум покриття можливо приймати різноманітні оперативні рішення по управлінню підприємством: для досягнення ефективної політики цін, для визначення меж, до яких можливо зменшувати ціни залежно від ринкових чинників; з метою оптимізації асортименту випуску продукції; для встановлення доцільності прийняття додаткового замовлення за цінами нижче звичайних; для визначення оптимального розміру партії або серії деталей; з метою оптимізації завантаження виробничих потужностей.

- Орієнтує облік на кінцевий результат, що досягається шляхом розрахунку сум покриття (маржинального прибутку) за кожним напрямом діяльності і в цілому по підприємству.

- Дозволяє визначити суми покриття в розрізі груп виробів, центрів відповідальності, покупців, зон реалізації.

Проте система директ-костинг не позбавлена певних недоліків:

- Основні труднощі полягають у відокремленні постійних витрат. Значна частина напівзмінних витрат може розподілятися по-різному залежно від методу, який використовується, а це, в свою чергу, буде позначатися на результатах;

- Для потреб довгострокового планування та інших потреб управління необхідно паралельно розподіляти постійні накладні витрати в позасистемному порядку;

- Складність процесу розподілу затрат на змінні та постійні, оскільки затрати, в основному, напівзмінні (напівпостійні), а суто постійних чи змінних надзвичайно мало;

- Зростання ризику відшкодування загальних постійних затрату разі розширення ринку збуту та зменшення цін до рівня змінних затрат (короткострокових цін) [41, с.45-46];

- Неможливість обчислення повної собівартості готової продукції чи незавершеного виробництва, коли виникає в цьому потреба, тому необхідно здійснювати додатковий розподіл умовно постійних затрат;

- Під час формування ціни необхідно враховувати не лише змінні затрати для їх відшкодування, а й постійні.

- При переході від системи повного розподілу витрат до системи директ-костингу виникають серйозні проблеми у визначенні суми податку на прибуток

- Виходячи з результатів аналізу методів для ефективного управління витратами для забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» доцільно обрати систему директ-костинг.

Розглянемо формування фінансових показників в умовах використання різних видів систем директ-костингу щодо оптимізації витрат та з урахуванням особливостей реалізації ДП «ЗАВОД 410 ЦА» і здійснено оцінку подальшого їх впливу на рівень фінансової стійкості:

Таблиця 3.3.

Вихідні дані для розрахунку фінансових показників діяльності ДП «ЗАВОД 410 ЦА», тис. грн.

Показники	Продаж готової продукції замовникам	Продаж додаткових запчастин	Здійснення ремонту
Обсяг реалізації продукції, тис. од.	500	124	143

Продовж. табл. 3.3.

Прямі витрати на формування запасів	35,5	36,0	37,5
Прямі витрати на оплату праці	25,5	20,5	22,5
Інші прямі витрати	11,73	15,7	14,34
Постійні прямі витрати	48,5	48,1	49,5

Здійснено розрахунок фінансових показників в умовах використання простого директ-костингу для ДП «ЗАВОД 410 ЦА»:

Таблиця 3.4.

Розрахунок фінансових показників в умовах використання простого директ-костингу для ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Показники	Продаж готової продукції замовникам	Продаж додаткових запчастин	Здійснення ремонту	Всього
Дохід від реалізації, тис. грн.	63567,5	17011,0	23000,5	103579,0
Змінні витрати, тис. грн.	36365,0	8952,8	10634,3	55952,1
Маржинальний дохід, тис. грн.	27202,5	8058,2	12366,2	47626,9
Постійні витрати, тис. грн.	-	-	-	37301,4
Валовий прибуток, тис. грн.	-	-	-	10325,5

Далі визначимо ступінь ймовірності за рангами різних видів господарської діяльності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»:

Таблиця 3.5.

Ступінь ймовірності за рангами різних видів господарської діяльності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА»

Види діяльності	Сума покриття		Ранг
	тис. грн.	%	
Продаж готової продукції замовникам	27202,5	57,1	1

Продовж. табл. 3.5.

Продаж додаткових запчастин	8058,2	17,0	3
Здійснення ремонту	12366,2	25,9	2
Всього	47626,9	100	-

Отже, якщо підприємство здійснює декілька видів діяльності, то сума покриття є важливим критерієм визначення внеску результату кожного елемента в покриття постійних затрат та формування загального прибутку.

Далі покажемо процес формування фінансових показників на основі розвинуеного директ-костингу.

Таблиця 3.6.

Система оцінки впливу показників на фінансову стійкість ДП «ЗАВОД 410 ЦА» на основі розвинуеного директ-костингу

Показники	Продаж готової продукції замовникам	Продаж додаткових запчастин	Здійснення ремонту	Всього
Дохід від реалізації, тис. грн.	63567,5	17011,0	23000,5	103579,0
Змінні витрати, тис. грн., у тому числі	36365,0	8952,8	10634,3	55952,1
Прямі витрати на формування запасів, тис. грн.	17750	4464	5362,5	27576,5
Прямі витрати на оплату праці, тис. грн.	12750	2542	3217,5	18509,5
Інші прямі витрати, тис. грн.	5865	1946,8	2054,3	9866,1
Маржинальний дохід (1), тис. грн.	27202,5	8058,2	12366,2	47626,9
Частка маржинального доходу в обсягу реалізації, %	42,7	47,3	53,7	45,9
Поріг рентабельності, тис. грн.	851,6	189,3	198,0	1219,0
Постійні витрати, всього, тис. грн.	24250	5964,1	7078,5	37301,4
Постійні витрати на одиницю, тис. грн.	31,59	7,78	9,23	-

Маржинальний дохід (2), тис. грн.	2952,5	2094,1	5278,9	10325,5
Валовий прибуток, тис. грн.	-	-	-	10325,5
Запас фінансової стійкості	-	-	-	93253,5

Розвинутий директ-костинг зберігає переваги простого, який пов'язаний з можливістю визначення сум покриття за конкретними видами продукції (видів діяльності). Одночасно розвинутий директ-костинг позбавлений недоліку, тобто неможливості враховувати специфічний характер постійних затрат, властивих для конкретних видів продукції (центрів відповідальності, сегментів діяльності). Поєднання переваг двох варіантів директ-костингу стало можливим на основі використання принципу ступеневого розрахунку сум покриття. Він, зокрема, підвищує аналітичність облікових даних шляхом збільшення кількості сум покриття, які мають такі особливості:

- сума покриття -1 – характеризує перевищення надходжень від центру відповідальності над прямими (змінними) затратами і одночасно є першим етапом на шляху формування фінансового результату діяльності;

- сума покриття -2 – відображає перевищення надходжень від центру відповідальності над специфічними постійними затратами, характерними для конкретного центру відповідальності (сегмента діяльності). Вона одночасно характеризує внесок такого центру в формування загального фінансового результату діяльності підприємства.

Багатоступеневий розрахунок сум покриття (напівмаржа) дає змогу одержати цілеспрямовану інформацію для управління підприємством. За рахунок цього розвинутий директ-костинг переорієнтовує підприємства на ринок і забезпечує надійними даними для ефективнішого планування, контролю та прийняття управлінських рішень щодо ціни реалізації, величини затрат та прибутку за кожним видом продукції [39, с.102-103].

Калькуляція за неповними затратами дає змогу отримати інформацію про

можливі межі зменшення цін залежно від впливу різних ринкових чинників. Тому в західному управлінському обліку використовують поняття довгострокової та короткострокової нижніх меж ціни. Довгострокова нижня межа ціни дорівнює повній собівартості продукції показує, яку ціну необхідно встановити для відшкодування повних витрат, а короткострокова нижня межа ціни дорівнює величині змінних витрат. При цьому величина собівартості продукції включає лише прямі (змінні) витрати.

Висновки за розділом 3

Отже, стан фінансової стабільності – це забезпечення фінансової системи, завдяки якому можна забезпечити безперебійність грошових розрахунків, більш ефективний розподіл фінансових ресурсів та уможливити ефективніше управління ризиками, а також набуття економічної потужності, що дозволяє нейтралізувати негативні наслідки в майбутньому та запобігти їх негативному впливу. Досягнення фінансової стійкості та платоспроможності для підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» можливо за рахунок використання інструментів сучасного менеджменту, отримання своєчасної реакції як результат впливу змін зовнішнього середовища та побудови стратегічного бачення стану підприємства у майбутньому.

Система показників оцінки рівня фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» складається згідно системи аналізу основних критеріїв її формування: ліквідність, платоспроможність, оборотність, рентабельність. Для здійснення інтегральної оцінки стану фінансових стійкості підприємству рекомендовано застосувати алгоритм варіанту побудови таксономічного показника.

Також більш оптимальною для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» системою управління операційними витратами визначена система «розвинений директ - костинг», так як при його використанні можливо отримати суму маржинального доходу, за допомогою якого можливо покриття витрат по конкретних видах господарської діяльності та визначити її найбільш ефективний напрям.

ВИСНОВКИ

Оцінка рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання є однією з важливих характеристик для оцінки фінансового стану та пов'язана з рівнем визначення залежності іноземних кредиторів та інвесторів.

За різних умов діяльності суб'єкта господарювання останній проходить окремі етапи для досягнення результату у вигляді належного рівня фінансової стійкості, а саме:

- ліквідація поточної ситуації неплатоспроможності.
- відновлення необхідного рівня фінансової стабільності або створення нормативного фіскального балансу в короткостроковій перспективі.
- досягнення економічної рівноваги в довгостроковій перспективі.

Отже, кожному з етапів відповідають певні внутрішні механізми – оперативний, тактичний і стратегічний, які являють взагалі окрему систему необхідних заходів, що спрямовані на вирішення конкретних завдань.

Метою забезпечення стабільного рівня стійкості та платоспроможності є досягнення безперервного процесу економічного розвитку, стану оптимізації структури та джерел формування майна, при цьому досягнення цього припускає вирішення окремих завдань, а саме:

- забезпечення максимізації прибутку як основного джерела зростання;
- забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості та фінансової незалежності, певного стану ліквідності, збільшення рівня ділової активності, що є основними чинниками процесу оптимізації структури та вартості;
- використання в процесі діяльності окремих ринкових механізмів в процесі залучення зовнішнього капіталу за рахунок здійснення повернення безнадійної дебіторської заборгованості; організації емісії цінних паперів, використання фінансового лізингу та проектного фінансування;
- розробка напрямів щодо управління фінансовими ресурсами на основі здійснення діагностики фінансово-майнового стану та урахуванням окремих стратегічних цілей щодо господарської діяльності, які адекватні існуючим

сучасним ринковим умовам.

У сучасний час з метою здійснення оцінки рівня фінансової стійкості та аналізу стану платоспроможності використовуються наступні показники: маневреність функціонуючого капіталу; величина власного оборотного капіталу; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт концентрації власного капіталу; коефіцієнт покриття; коефіцієнт абсолютної ліквідності; частка власних оборотних коштів в покритті запасів; коефіцієнт покриття запасів; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт оцінки структури наявних довгострокових вкладень.

До інструментів більш ефективного управління станом фінансової стійкості і платоспроможності відносять фінансовий облік, планування, бюджетування, прогнозування, фінансовий аналіз, регулювання і контроль, які повинні забезпечити реалізацію побудованих етапів забезпечення економічного розвитку у майбутньому. Оцінка ефективності цього процесу здійснюється за допомогою показників оцінки рівня збалансованості грошових потоків, рівня платоспроможності, діловою активності, значення яких показують досягнення поставленої мети управління господарською діяльністю.

Об'єктом дослідження у роботі є результати фінансово-господарської діяльності підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» за 2018-2020рр.

В процесі аналізу стану фінансової стійкості та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» було визначено, що дане підприємство є фінансово стійким та здійснює прибуткову діяльність на вибраному сегменті ринку.

Підприємству ДП «ЗАВОД 410 ЦА» більш економічно доцільно використовувати у власній діяльності позикові кошти, як на короткостроковій, так і на довгостроковій основі з метою розширення господарської діяльності та здійснення фінансово-інвестиційної діяльності. Варто звернути увагу на підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю за допомогою використання методів бюджетування та контролінгу.

До окремих заходів щодо підвищення та зміцнення рівня фінансової стійкості та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» треба віднести:

- підвищення рівня вартості власних оборотних коштів шляхом поліпшення позитивного фінансового результату та зменшення вартості дебіторської заборгованості;

- підвищення вартості власного капіталу в умовах збільшення позитивного фінансового результату від господарської діяльності;

- збільшення частки нових об'єктів основних та нематеріальних активів в загальній вартості необоротних активів;

- підвищення суми позитивного фінансового результату від здійснення господарської діяльності за рахунок скорочення величини операційних витрат;

- збільшення вартості активної частки оборотних коштів за рахунок скорочення вартості дебіторської заборгованості в загальній їх сумі.

- використання коштів у вигляді короткострокового банківського кредиту для покриття тимчасової невиваженості вільних грошових засобів.

Збільшити суму найбільш ліквідних активів з метою підвищення існуючого рівня платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» можливо:

- за рахунок здійснення процесу рефінансування дебіторської заборгованості шляхом використання факторингу, дисконтування векселів, примусового стягнення заборгованості; прискорення оборотності дебіторської заборгованості шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту;

- за рахунок оптимізації вартості запасів товарно-матеріальних цінностей шляхом встановлення окремих нормативів до певних видів товарних запасів за рахунок використання техніко-економічних розрахунків;

- за рахунок скорочення страхових, сезонних, гарантійних запасів.

За результатами проведених досліджень щодо аналізу факторів впливу на рівень фінансової стійкості та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» був визначений взаємозв'язок показників оцінки рівня фінансової стійкості та проаналізовано вплив окремих коефіцієнтів на здійснення її оцінки. Визначено вплив дії чинників фінансового ризику на фінансову стійкість ДП «ЗАВОД 410 ЦА». Відповідно до цього, біло розроблено послідовність дій для зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності ДП «ЗАВОД 410 ЦА» у

майбутньому, що дозволить своєчасно виявити недоліки в різних напрямках управління фінансовими ресурсами, обґрунтувати управлінські заходи відносно забезпечення стійкості та зменшення впливу ризиків за побудови механізму управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю з урахуванням впливу дії внутрішніх та зовнішніх чинників.

Використання показників для оцінки фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» необхідно з урахуванням умово опису критеріїв її формування: платоспроможність, структура капіталу, стан основних та оборотних засобів, оборотність та рентабельність. Для інтегральної оцінки рівня фінансової стійкості ДП «ЗАВОД 410 ЦА» було рекомендовано застосувати побудований алгоритм розрахунку таксономічного показника оцінки. На основі побудови періодичного тренду для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» було виявлено тенденцію до збільшення рівня фінансової стійкості у майбутньому, це визначає необхідність подальшого детального аналізу на предмет визначення, а саме: відокремлення необхідних показників оцінки фінансової стійкості, що покращилися за рахунок визначених факторів впливу. Отримані прогностичні значення показників фінансової стійкості для підприємства ДП «ЗАВОД 410 ЦА» доцільно аналізувати на підставі моделювання періодичних трендів, так як оцінка аналізу тенденції змін та прогнозування надають змогу виявити ймовірні недоліки у діяльності та можливості своєчасно їх виправити і відкоригувати.

Було визначено, що більш оптимальною для ДП «ЗАВОД 410 ЦА» системою управління операційними витратами з метою зміцнення фінансової стійкості – це система «розвинений директ – костинг», основна перевага – збільшення маржинального доходу за рахунок якого можливо здійснити покриття витрат по конкретних видах господарської діяльності та надає можливість визначити окремий вид діяльності з найбільшою рентабельністю. Операційний прибуток найбільш чутливий до зміни величини змінних витрат, рівень впливу фінансового та операційного важеля при цьому найвищий, тому рекомендовано ДП «ЗАВОД 410 ЦА» орієнтуватися на оптимізацію норми запасів, пошук постачальників з оптимальними цінами, інвестування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилко Т.О., Дибаль Р.В. Фінансова стійкість авіаційних підприємств: сутність та чинники впливу. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 24. С. 65-68. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/2/15.pdf.
2. Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. Міжнародний науковий журнал. 2015. № 2. С. 91-94.
3. Нагайчук В.В., Ковальчук Н.Є. Аналіз фінансової стійкості підприємств та напрямки її забезпечення. Вісник Національного університету «Львівська політехніка. Сер. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2017. №875. С. 71-76. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/43821/2/2017n875_Nahaychuk_V_V-Analysis_of_financial_71-76.pdf.
4. Борецька Н.П., Міщенко К.В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2016. №20. С. 63-66.
5. Носова Є.А. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Вісник. №2. 2017. С. 58-64.
6. Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А., Копчак Ю.С. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія. Х. «ІНЖЕК». 2016. 144 с.
7. Причепя І.В. Кравець Н.В. Удосконалення системи управління капіталом підприємств. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua>.
8. Новак О.О. Кириленко О.М. Стратегічні напрями розвитку підприємств України в умовах економічної нестабільності. URL: <http://www.edu.ua>.
9. Кравченко І.А. Сучасний стан розвитку авіаційної промисловості України URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/219898>.
10. Бузько І.Р. Стратегічний потенціал і формування пріоритетів у розвитку підприємств: моногр. Алчевськ: Вид-во ДГМІ. 2012. 216 с.

11. Бурачек І.В. Біленчук О.О. Конкурентоспроможність підприємств: сутність, методи оцінки та зарубіжний досвід управління. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. №14. 2017. С. 288-290.

12. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства: (навч. посібн.) /. К.: Центр учбової літератури. 2016. 400 с.

13. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Виробничий (операційний) менеджмент. Навч. посібник. – Київ, ЦУЛ, 2012. – 532с.

14. Васюткіна Н.В Теоретичні аспекти категорії «розвиток підприємства». Проблеми економіки. 2018. №2. С. 236-242.

15. Горячова К.С. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце у системі економічної безпеки. Економіст. 2018. №8. С. 65-67.

16. Гриценко В.В. Управління якістю продукції як фактор конкурентної позиції підприємств URL: www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2008-4/Grycenko.

17. Кузенко Т.Б. Ареф'єва Є.В. Планування економічної безпеки підприємств. К.: Вид-во Європ. ун-ту. 2016. 170 с.

18. Круш П.В., Подвігіна В.І, Сердюк Б.М. та ін.. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Ельга-Н, КНТ. 2015. 780 с.

19. Куриленко Т.П. Теоретичні аспекти визначення рівня ділової активності. URL: <http://www.nbu.gov.ua/portal>

20. Мачкур Л.А. Стратегічний контроль та його місце в системі управління підприємством. Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Дніпропетровськ: ДНУ, 2018. С. 151-158.

21. Маркович І. Теоретичне дослідження ролі планування в стратегічному управлінні підприємством. Соціально-економічні проблеми і держава. – 2018. Вип. 2(7). С. 125-131.

22. Пономаренко В.С. Фатхутдінов Р.А. Стратегічне управління. Х. 2015. – 312 с.

23. Пастухова В.В Розвиток теорії та практики стратегічного управління в Україні. Київ. 2017. №2. С. 25-30.

24. Савчук В.П. Фінансовий менеджмент підприємств. К.: Видавничий

дім «Максимум». 2015. 600 с.

25. Соснін О.С., Казарцев В.В. Виробничий і операційний менеджмент: Навч. посібник. К.: ЄУФІМБ, 2016. 147 с.

26. Сафонов Ю. М. Управління потенціалом підприємства: (навч. посібн.). Одеса. Апрель, 2015. 234 с.

27. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка. К.: КНЕУ, 2015. 316 с.

28. Фінанси підприємств: Підручник. К.: КНЕУ. восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ. 2014. 519 с .

29. Фінансовий контролінг: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2014. 408 с.

30. Фінансовий контролінг: навч. посіб. О.О. Терещенко. К.: КНЕУ, 2016. 515 с.

31. Фарін В.М. Захаркін О.О. Вартісно-орієнтоване управління на основі стейкхолдерського підходу в контексті інноваційного розвитку підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2017. №10 (160). С. 149-157.

32. Фізим М.О. Збалансована система показників: монографія. Х.: ВД «ІНЖЕК». 2016. 192 с.

33. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2017. 310 с.

34. Чумаченко, М.Г. Економічний аналіз: навч. посібник. 2.вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2016. 555 с.

35. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : Підручник / Шершньова З. Є. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2014. 699 с.

36. Школа І.М., Михайловська О.В. Операційний менеджмент. Практикум. Чернівці: Книги-XXI, 2016. 376 с.

37. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій. М: ІНФРА, 2015. 209 с

38. Шкарлет С.М. Діагностика потенціалу фінансового стану підприємства у функціональному аспекті його інноваційної політики // Фінанси, облік. аудит №18. 2016. С. 111-112.

39. Шіфріна Н.І. Класифікація активів підприємства за рівнем ліквідності / Шіфріна Н.І. Вісник економіки транспорту і промисловості №34. 2017. С. 347-349.

40. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій/А. Д. Шеремет, Є. В. Негашев. М: ІНФРА, 2015. 209 с.

41. Юдін М.А. Порівняльна характеристика методів оцінки конкурентоспроможності продукції. Економіст. 2013. №6. – с.40-42.

42. Якименко Н.В. Стратегія менеджменту організації виробництва, у ринковій економіці. Вісник економіки транспорту та промисловості: Зб. наук. праць. Харків: УкрДАЗТ, 2016. №13. с. 212-216.

43. Яненкова І.Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: монографія / І. Г. Яненкова / НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. Миколаїв: Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2015. 380 с.

44. Янковець Т.М. Інноваційні стратегії підприємства промисловості як засіб реалізації його інноваційного потенціалу. Актуальні проблеми економіки. №2 (104). 2017. С. 167- 174.

45. Янковський К.П. Організація інвестиційної й інноваційної діяльності. К.: Літер, 2016. 488 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

		Дата (рік, місяць, число)		КОДИ	
				0	1
Підприємство _____ ДП «ЗАВОД 410 ЦА» _____		за ЄДРПОУ _____			
Територія _____		за КОАТУУ _____			
Організаційно-правова форма господарювання _____		за КОПФГ _____			
Вид економічної діяльності _____		за КВЕД _____			
Середня кількість працівників ¹ _____					
Адреса, телефон _____					
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 2019_р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	212,0	196,4
первісна вартість	1001	375,2	395,3
накопичена амортизація	1002	163,2	198,9
Незавершені капітальні інвестиції	1005	934,8	11861,7
Основні засоби	1010	11653,3	59525,1
первісна вартість	1011	29365,4	105456,4
знос	1012	17712,1	45931,3
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	735,8	735,8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	13535,9	72319,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14835,4	19828,0
Готова продукція		2872,2	2491,4
Товари		74,7	44,9
Незавершене виробництво	1110	1772,3	4779,4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7000,9	216,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5594,3	12835,1
з внутрішніх розрахунків	1135	2441,6	1152,1

з бюджетом	1136	21,6	25,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1039,6	932,0
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	207,1	4800,3
Витрати майбутніх періодів	1170	10,0	13,9
Інші оборотні активи	1190	1515,6	1471,7
Усього за розділом II	1195	37385,3	48591,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	50921,2	120910
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	11831,0	11831,0
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	3042,3	46785,0
Резервний капітал	1415	1105,0	1976,4
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	20993,6	37683,7
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	36971,9	98276,1
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	100,9	623,6
Довгострокові кредити банків	1510		5547,6
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		259,8
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	100,9	6431,0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	3347,0	
Векселя		552,3	315,8
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	5224,2	11134,3
розрахунками з бюджетом	1620	2321,1	762,1
з авансів		1543,7	2376,4
зі страхування	1621	2,2	2,8
розрахунками з іншими учасниками	1625	280,4	533,9
розрахунками з оплати праці	1630	512,6	946,9
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	64,9	130,7
Усього за розділом III	1695	13848,4	16202,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	50921,2	120910

Підприємство _____ ДП «ЗАВОД 410 ЦА» _____
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
		01

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ 2019_ р.

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	171970,5	124526,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	127684,1	90110,3
Валовий: прибуток	2090	44286,4	34416,3
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	155891,2	74661,8
Адміністративні витрати	2130	9621,4	8607,8
Витрати на збут	2150	6623,7	2200,1
Інші операційні витрати	2180	157906,7	75341,6
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	26026,0	22928,6
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	468,5	159,9
Інші доходи	2240	152,0	211,3
Фінансові витрати	2250	255,2	24,5
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	867,5	99,2
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	25523,8	23176,1
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	8094,1	6918,9
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		

Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17429,7	16257,2
збиток	2355		()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17429,7	16257,2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	113994,1	83105,5
Витрати на оплату праці	2505	16488,7	11862,8
Відрахування на соціальні заходи	2510	6229,9	4844,0
Амортизація	2515	1195,5	965,5
Інші операційні витрати	2520	12037,5	5141,5
Разом	2550	149945,7	105919,3

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

		Дата (рік, місяць, число)		КОДИ	
				0	1
Підприємство _____	ДП «ЗАВОД 410 ЦА» _____	за	ЄДРПОУ		
Територія _____		за	КОАТУУ		
Організаційно-правова форма господарювання _____		за	КОПФГ		
Вид економічної діяльності _____		за	КВЕД		
Середня кількість працівників ¹ _____					
Адреса, телефон _____					
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 2020_р.
Форма № 1

Код за
ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	196	175
первісна вартість	1001	395	389
накопичена амортизація	1002	199	214
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11862	30676
Основні засоби	1010	59525	65317
первісна вартість	1011	105456	119662
знос	1012	45931	54345
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	736	420
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		824
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	72319	97412
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	19828	23567
Готова продукція		2491	1647
Товари		45	11
Незавершене виробництво	1110	4780	2570
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	216	12803

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	12835	11988
з внутрішніх розрахунків	1135	1152	3697
з бюджетом	1136	26	50
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	932	1056
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	4800	19740
Витрати майбутніх періодів	1170	14	13
Інші оборотні активи	1190	1472	196
Усього за розділом II	1195	48591	77338
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	120910	174750
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	11831	11831
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	46785	46626
Резервний капітал	1415	1976	1976
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	37684	76354
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	98276	136787
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	624	
Довгострокові кредити банків	1510	5548	23025
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	260	747
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	6432	23772
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселя		316	316
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	11134	9500
розрахунками з бюджетом	1620	762	283
з авансів		2376	2467
зі страхування	1621	3	
розрахунками з іншими учасниками	1625	534	376
розрахунками з оплати праці	1630	947	809
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	130	440
Усього за розділом III	1695	16202	14191
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	120910	174750

Підприємство _____ ДП «ЗАВОД 410 ЦА» _____

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
		01

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ **2020_р.**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	317157	171970
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	228105	127684
Валовий: прибуток	2090	89052	44286
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120	303213	155891
Адміністративні витрати	2130	12422	9621
Витрати на збут	2150	10483	6624
Інші операційні витрати	2180	309332	157906
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	60028	26026
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	865	469
Інші доходи	2240	1435	152
Фінансові витрати	2250	1265	255
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	7262	867,5
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	53801	25525
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	15290	8095,3
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		

Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	38511,0	17429,7
збиток	2355		()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	38511,0	17429,7

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	121453,6	113994,1
Витрати на оплату праці	2505	15970,9	16488,7
Відрахування на соціальні заходи	2510	5254,4	6229,9
Амортизація	2515	1234,6	1195,5
Інші операційні витрати	2520	10987,8	12037,5
Разом	2550	154901,3	149945,7

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		